

тижневик

МІСТ

Україна

США

Канада

№ 12

(№1443)

WEEKLY

Delivered
to the Post Office
on March 19, 2026

Попит на немирний атом зростає

ЗАПУСТИТИ
ЯДЕРНУ РАКЕТУ

Чи розшириться клуб світових ядерних держав?

Читайте с. 9

ТРАМП ЗНОВУ ПЕРЕМІГ

Але аналітики цього не підтверджують

с. 4

НА КОРИСТЬ МОСКВИ

На тлі іранської кампанії знімають санкції з РФ

с. 15

A-TEAM
Home Care

Over
\$2,000
in Bonuses

**ЗАПРОШУЄМО НА
РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ**

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

Happening
LIST
FINALIST
BEST 2021

the
BEST
2019
Courier Times

the
BEST
2020
Courier Times

Happening
LIST
FINALIST
BEST 2020

**БРАТЕРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
ВЗАЄМОДОПОМОГИ
ПРОВІДІННЯ**
1912 - 2026

WWW.PROVASSN.COM
Щодо додаткової інформації або щоби відкрити рахунок:
Providence Association 817 Franklin Street,
Philadelphia, PA 19123, E-mail: sales@provassn.com
Phone: (877) 857-2284 (ext. 211)

Фіксовані Ануїтети (Annuity Savings Certificates) IRA'S AND ROTH IRA's
4.000% **ІНВЕСТИЦІЇ З ВІДКЛАДЕНИМ**
АБО ЗВІЛЬНЕНИМ ПОДАТКОМ
Змінна рата з гарантованим мінімальним відсотком 3.00% на весь термін вкладу

Перевіряйте зростання Вашого майна під відсотком, що Вам пропонує «Провидіння»
При базованому депозиті \$30,000.00
(Однак Ваш депозит може бути й меншим – від \$300)

Відсоток:	4.00% в «Провидінні»
Рік 5-й	\$36,499.59
Рік 10-й	\$44,407.33
Рік 15-й	\$54,028.31

Ми не пропонуємо добрі відсотки на короткий час а далі знижуємо їх як це може роблять інші

Трансфери з 401(к) та інших пенсійних планів та з існуючих IRA's Roth IRA's та Annuities

114
РОКІВ
НА СЛУЖБІ
УКРАЇНСЬКІЙ
ГРОМАДІ

БЕЗПЕЧНЕ, НАДІЙНЕ Й СТАБІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ
ВАШИХ СТАТКІВ • ДЛЯ ОСВІТИ
• ДЛЯ ПЕНСІЇ • ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Meest

МІЖНАРОДНА ДОСТАВКА ПОСИЛОК З 1989 РОКУ
ГУМАНІТРАНА ДОПОМОГА В УКРАЇНУ

ЗАМОВЛЕННЯ КУР'ЄРА:
us.meest.com

МІСТ
MEEST Ukrainian Weekly

Відділ реклами
тижневика «Міст»
908-937-6342

■ ЄВГЕН КЛЕН

Екологи попереджають, що чорний дощ в Ірані може підвищувати ризик виникнення раку. Адже внаслідок обстрілів у повітря потрапили токсичні вуглеводні, оксиди сірки й азоту, тому через сильне забруднення жителів деяких районів рекомендують не виходити з дому.

Але Іран фактично оголосив війну Італії, Франції та Федеративній Республіці Німеччина (ФРН), коли атакував їхні бази. У війну вступила й Румунія, дозволивши використання своїх військових баз Сполученими Штатами. А от Іспанія у використанні своїх баз США відмовилася. Італія злякалася і вирішила вивести свої війська з Іраку. Своєю чергою Іран завдав балістичного удару по авіабазі НАТО Інджирлік у Турецькій Республіці (ТР), де розміщене сховище ядерних авіабомб.

Bloomberg повідомила, що російська розвідка, імовірно, надає підтримку Ірану для проведення ударів по США, Ізраїлю та їхніх союзниках у регіоні Перської затоки. Це, а також можливість китайської допомоги Тегерану свідчить про активну співпрацю між ворогами Сполучених Штатів. За даними агенції, Російська Федерація (РФ) передає Ірану супутникові знімки й тактичні рекомендації для використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА).

Джон Гілі, міністр оборони Великої Британії, поінформував, що РФ допомагає Ірану в застосуванні ударних БПЛА під час атак на Близькому Сході. «Гадаю, нікого не здивує, що за деякими тактичними діями Ірану, а може, і за частиною його озброєнь стоїть невидима рука Путіна», — відмітив він.

Але Піт Гегсет, міністр війни США, сказав, що президент Трамп повністю поінформований про контакти між РФ

та Іраном: «Американський народ може бути впевнений, що його головнокомандувач добре знає, хто з ким розмовляє. Усе, що не повинно відбуватися, зустрічає рішучу протидію. Ми відстежуємо все і враховуємо це в планах бойових дій. Ми наражаємо на небезпеку інших хлопців і це наша робота. А єдині, кому зараз потрібно хвилюватися, це іранці, які думають, що вони виживуть».

За словами міністра, президент Трамп має унікальні стосунки з багатьма світовими лідерами, що дає йому змогу досягати результатів, недоступних для інших політиків. А Керолін Лівітт, пресекретар Білого дому, зазначила, що учать РФ «не має особливого значення, оскільки президент Трамп і американські військові повністю знищують злочинний іранський терористичний режим. Гегсет також виступив на захист віцепрезидента Джея Ді Венса після повідомлень у пресі про можливі розбіжності між ним і президентом щодо американської операції в Ірані.

А Трамп констатував, що на початку конфлікту Венс був, можливо, налаштований «без ентузіазму», однак тепер між ними немає серйозних розбіжностей. Урешті-решт господар Овального кабінету так визнав, що Путін може надавати допомогу Ірану. Але це нібито тому, що «США допомагають Україні».

А тут ще й між країнами НАТО спалахнув конфлікт через острови в Егейському морі. Після іранської атаки на британську авіабазу на Кіпрі Греція відправила батарею Patriot на свій острів Керпе у східній частині Егейського моря. Але Міністерство оборони ТР заявило, що цей острів був переданий Греції за умови збереження демілітаризованого статусу відповідно до Лозанського мирного договору 1923-го та Паризького мирного договору 1947 року.

Трамп знову переміг

Але аналітики цього не підтверджують

Тим часом Іран замінував Ормузьку протоку, встановивши там близько 12 мін. Reuters запевнила, що локації більшості з них уже відомі, проте планів щодо їхнього знешкодження не розголошують. А за словами джерел CNN, мінування не є масштабним. Однак Іран усе ще зберігає від 80 % до 90 % своїх малих кораблів і мінних загороджувачів, тому його сили можуть установити у воді сотні мін. CNN своєю чергою указав, що перекриття Ормузької протоки заскочило Трампа зненацька.

Хоча раніше Корпус вартів Ісламської революції (КВІР) попереджав, що будь-який корабель, що пройде че-

Овального кабінету вказав, що США завдадуть Ірану набагато потужніших ударів, якщо Тегеран вчинятиме дії, які заблокують постачання нафти через Ормузьку протоку.

Проте прохід через Ормузьку протоку заблокований, тож у всьому світі стрімко зростають ціни на нафту й газ. Адже цим маршрутом прямує близько 20 % світових поставок нафти й скрапленого природного газу.

Тепер Іран вимагає від США виплати репарацій, і тільки тоді Тегеран може погодитись на мирні переговори. Також іранська влада вимагає «залізобетонних гарантій» невідновлення війни, а ще ви-

Урешті-решт господар Овального кабінету так визнав, що Путін може надавати допомогу Ірану

рез протоку, зазнає атаки, і тепер канал фактично закритий з початку війни. Проте зробив винятки: вільний прохід через Ормузьку протоку дозволять для країн Європи й арабському світу, які вишлють послів США й Ізраїлю, розірвавши з ними дипломатичні відносини. А тимчасова керівна рада Ірану постановила не завдавати більше ударів по країнах регіону, якщо немає атак із їхньої території.

Відтак Білий дім оголосив, що Військово-морські сили США не супроводжували жодних кораблів через протоку, хоча Трамп раніше заявляв, що його адміністрація розглядає можливість для цього. Також Центральне командування Сполучених Штатів сповістило про знищення 16 мінних катерів поблизу Ормузької протоки. А господар

знання права мати повний ядерний паливний цикл (у т. ч. збагачення урану).

Моджатаба Хаменеї, новий верховний лідер Ірану, заявив, що всі американські бази на Близькому Сході будуть атаковані й знищені. «Ми починаємо помсту за мучеників, джихад», — стверджував він. Після цього аятола нібито зазнав, за офіційними даними, легких поранень ніг, але залишався при тямі й переховувався в добре захищеному місці з обмеженим зв'язком. Це відбулося в результаті бомбардування резиденції в Тегерані, у якій загинув його батько Алі Хаменеї, а також інші члени сім'ї. І тепер невідомо, коли він виступить із першою публічною промовою. Зараз на масових церемоніях замість Моджатаби використовують

картонні зображення та плакати. А за даними AJ Jariba, Моджатабу Хаменеї перевезли до Москви.

Натомість британський таблоїд The Sun написав, що новий верховний аятола, імовірно, перебуває у комі. 56-річний чоловік насправді отримав тяжкі, а не легкі поранення: утратив щонайменше одну ногу й має серйозні пошкодження шлунка або печінки. А Державний департамент США в межах програми «Винагорода за справедливість» запропонував винагороду в сумі 10 млн USD за інформацію про ключових командирів КВІР і його підрозділів.

Нині Сполучені Штати й Ізраїль розглядають можливість відправити спецназ для захоплення ядерних запасів Ірану. За даними Axios, Білий дім обговорив два варіанти: повністю вивезти матеріал з Ірану або залучити ядерних експертів для його розрідження на місці.

NBC News повідомив, що американський лідер приватно висловлював серйозну зацікавленість у розміщенні американських наземних військ на території Ірану. Під час розмов із помічниками та представниками Республіканської партії він описував можливий післявоєнний сценарій для Ірану. Мова була не про масштабне вторгнення, а про невеликий контингент військ США, який могли б використовувати для досягнення конкретних стратегічних цілей. Експерти ж зазначають, що потенційне розгортання військ може означати проведення обмежених спецоперацій. У відповідь Аббас Араґчі, міністр закордонних справ Ірану, запевнив, що Тегеран готовий до можливого введення американських військ.

Сам Трамп заявив, що Сполучені Штати «вже перемогли». «47 років вони вбивали невинних людей по всьому світу. Тепер я, як 47-й президент США, покладаю край цьому», — ого-

лосив він і звинуватив The New York Times у тому, що її публікації створюють «хибне уявлення про поразку» і можуть змусити читачів думати, що Сполучені Штати не перемагають. У відповідь Іран ударив ракетою по Посольству США в Багдаді.

Водночас проіранська група гакерів Hapdala атакувала американську корпорацію Stryker, одного з найбільших виробників медичної техніки у світі, спричинивши збій її IT-систем. Атаку здійснили за допомогою вірусу-wiper, який видаляє дані. Уражено більш ніж 200 тис. серверів, ноутбуків і телефонів по всьому світу. Найдужче постраждав офіс у Корку (Ірландія), там понад 5 тис. працівників вправили додому. Кібертерористи пояснили, що це помста за удари по Ірану, і переконували, що викрали 50 терабайтів даних. Акції Stryker одразу ж упали на 4,5 %. Цікаво, що через загрозу удару Ірану режим підвищеної готовності також оголосили на церемонії вручення «Оскара» в Лос-Анджелесі (штат Каліфорнія).

Своєю чергою Путін запропонував передати РФ близько 450 кг частково збагаченого урану з Ірану, щоб «завершити війну». На щастя, Трамп відхилив цю пропозицію. Адже такого обсягу урану могло б вистачити для створення понад десяти ядерних бомб.

Зараз українські фахівці з БПЛА допомагають боронити країни Перської затоки. Натомість Трамп заявив, що американські військові мають достатній досвід у цій сфері й не потребують допомоги України, попри її значний бойовий досвід боротьби з дронами. Проте на Близький Схід американці відправили 10 тис. дронів-перехоплювачів зі штучним інтелектом, випробуваних саме в Україні. Іран також воює з країнами затоки за допомогою БПЛА, які РФ тестувала в небі України.

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year, \$55/half of year.

Ціна одного числа договірна.
Поштова доставка у США: \$85/рік, \$55/рік року.

Please, pay your subscription to:
Чекі й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UHIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

■ Євген Клен

Олександр Сирський (на фото), головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ), заявив, що в лютому ц. р. вперше з 2024-го за місяць відновили контроль над більшою площею української землі, аніж за той самий час захопив ворог. А Олександр Комаренко, начальник Головного оперативного управління Генерального штабу ЗСУ, повідомив, що майже всю територію Дніпропетровщини вже звільнено від росіян. Залишається завершити роботу в трьох невеликих населених пунктах і провести зачистку ще у двох.

Після створення 1-го корпусу Національної гвардії України (НГУ) «Азов» йому та суміжним підрозділам удалося зупинити армію Російської Федерації (РФ) на Добропільському напрямку та ліквідувати прорив фронту. Командування відзначило, що завдяки самовідданості та професіоналізму бійців «Азову» вдалося зупинити ворога та ліквідувати прорив фронту завширшки 15 км і завглибшки 20 км. Наступальний потенціал 51-ї та 8-ї армій, а також група морської піхоти супротивника були повністю знищені, чимало росіян поповнило «обмінний фонд».

Військовослужбовці отримали високі державні нагороди, відомчі відзнаки головнокомандувача ЗСУ та командувача НГУ, цінні подарунки від командувача групи військ «Схід». Бійці також одержали найвищу нагороду 1-го корпусу НГУ «Азов» — корпусні шеврони. «Попереду ще багато роботи. «Азов» на шляху нарощування своїх спроможностей. Бійці всіх бригад корпусу працюють спільно на визначенні смуги відповідальності разом із побратимами зі суміжних підрозділів, аби знищення ворога відбувалося ще ефективніше», — наголосили військові.

■ Убивче оптоволоконно

Своєю чергою старший лейтенант сил оборони України на псевдо Алекс розповів, що кінець 2025-го й початок 2026 року став початком пікового періоду застосування на фронті в Україні дронів на оптоволоконні. І повноцінних засобів протидії їм досі не винайшли. За його словами, російські загарики змогли значно наростити застосування цих засобів. Проте й підрозділи сил оборони України вже отримують дрони на оптиці на регулярній основі. Військовий зазначив, що зараз поля і посадки на всіх напрямках фронту буквально встелені суцільними накривалами з оптики, але це вже буде чийсь головний біль після війни. Наразі ж це найефективніший засіб ураження на полі бою.

Російські окупаційні війська також закидають фронт розвідувальними безпілотними літальними апаратами (БПЛА) «Блискавка». Про це розказав Сергій Безкестнов, радник міністра оборони України. За його інформацією, зенітні дрони сил оборони на фронті дуже потужні, через це ворог утрачав дорогі БПЛА вартістю десятки тисяч доларів. Мова про «Орлани», «Зали» та «Суперками». Тож тепер окупанти вдалися до застосування дешевших апаратів.

■ Руйнація дамби

Крім того, окупаційна армія зруйнувала дамбу в с. Осиковому на північ від Костянтинівки Донецької області, скинувши на неї тритонну керовану авіаційну бомбу. Внаслідок удару відбулося підтоплення місцевості. Вода дійшла до дороги Дружківка—Костянтинівка, зробивши її непридатною для проїзду.

Загалом ворог зараз збільшує свою активність у бік Костянтинівки. За даними порталу DeepState, спершу, щоби погіршити логістику сил оборони України, рашисти знищили один із мостів на північно-західних околицях Костянтинівки. Однак українські військові почали вибудовувати альтернативні шляхи, тож росіяни вирішили підірвати дамбу в районі Осикового.

Український військовий експерт Сергій Грабський вважає, що таке рішення ворога вже є частиною наступальних дій, спрямованих на досягнення стратегічної цілі, яку РФ переслідує понад рік: повний кон-

Прагнення пареламу

Протиборчі сторони докладають нелюдських зусиль, аби схилити терези війни на свій бік

троль над трасою Бахмут—Костянтинівка—Покровськ—Павлоград.

За його словами, після інтенсивних боїв навколо Покровська Москва перекинула увагу та ресурси на Костянтинівський напрям. Там росіяни мають намір вийти на зручні позиції для штурму міста, створити можливість для атак у напрямку Дружківки, Краматорська й далі та продовжувати просування також уздовж траси на Слов'янськ, аби об'єднати свої зусилля на різних ділянках фронту. «Ворог робить усе можливе для того, щоб оточити Костянтинівку, серйозно ускладнити постачання та забезпечення ЗСУ й медичну евакуацію поранених. Саме з цим пов'язана така атака на дамбу, для того щоб максимально ускладнити можливість забезпечення українських підрозділів, що ведуть оборону в Костянтинівці. Тобто вона тепер стає основною ареною бойових дій на південь від Краматорська», — пояснив фахівець.

Першим наслідком підірвання дамби стало підтоплення місцевості, де вода дійшла до дороги Дружківка—Костянтинівка, перетворивши цю ділянку на суцільне болото. Зі слів військових, проїзд наразі неможливий.

Утім, як зауважили в DeepState, логістика в місто повністю не зупинена, адже існують інші шляхи, якими вибудовують постачання

чи пересування. «Однак погіршити її, зокрема на певний час, рашистам таки вдалося. Чергове порушення норм міжнародного гуманітарного права. Але це ще один показник, що московити зосереджують свою увагу на Костянтинівці, а вплив на логістику — це початок підготовки до подальших рішучих дій сконцентрованих і визначених сил, бо вони промацують нашу оборону по периметру й шукають слабкі місця, щоб дістатися до міста», — вказали аналітики.

Євген Ткачов, керівник гуманітарної місії «Пролісок» у Донецькій області, також підтвердив, що поки підірвали дамбу не заважає евакуації. «Та дорога веде на Костянтинівку, куди вже гуманітарні місії не їздять на евакуацію. Люди виходять пішки без проблем іншою дорогою. У самому Осиковому й Олексіївці були невеличкі підтоплення городів, бо там протікає річка. І, наскільки я розумію, ця річка збрала всі ці води», — відмітив він.

«Росія знову свідомо створює загрозу гуманітарної катастрофи», — сказав своєю чергою Дмитро Лубінець, уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Він додав, що такі дії росіян можуть призвести до підтоплення населених пунктів, руйнування критичної інфраструктури та систем життєзабезпечення, знищення доріг і мостів,

утрати людьми будинків і засобів для існування, отруєння води і ґрунтів, загибелі цілих екосистем. «Росіяни граються життями людей, ніби їм можна все. Наче ніколи не буде покарання», — обурився омбудсмен. Він нагадав, що дамба користується особливим захистом у межах гуманітарного права і їхнє знищення категорично заборонене. «Такі дії РФ — це воєнний злочин і грубе порушення Женевських конвенцій. Я вже надіслав відповідні листи до Організації Об'єднаних Націй із вимогою зафіксувати цей факт і надати чітку міжнародну правову оцінку діям держави-агресора», — поінформував Лубінець.

■ «Обмінний фонд»

Тим часом Координаційний штаб із питань поводження з військовополоненими повідомив, що кожен сьомий російський військовий, який потрапляє в полон до сил оборони, — громадянин України. Вербування українців до армії окупантів відбувається з 2014 року, але після повномасштабного вторгнення таких випадків стало значно більше. За даними Павла Яценка, представника координаційного штабу, ідеться про жителів тимчасово окупованих територій (ТОТ), яких росіяни змусили долучитися до свого війська.

Він роз'яснив, що вербування українців — ретельно розроблений росіянами план. Московити примушують чоловіків, які живуть на ТОТ, отримати паспорт громадянина РФ, аби потім поставити на військовий облік, а відтак мобілізувати, погрожуючи ув'язненням.

Представник штабу підкреслив, що росіяни застосовують планомірний психологічний тиск на чоловіків — їм може здаватися, що самі обрали службу в окупаційній армії, коли насправді ніякого вибору не було. При цьому росіяни не хочуть забирали українців із полону. Також зафіксовані випадки, коли жителі ТОТ повторно потрапляли в полон сил оборони після обміну. «Це означає, що росіяни повторно використовують наших співгромадян як «гарматне м'ясо». І має дуже пощастити вдруге

Д О С Л О В А

Хорватія офіційно завершила процес розмінування своєї території після югославської війни. На це знадобилося майже 30 років. Загалом за цей час виявили приблизно 107 тис. мінно-вибухових пристроїв і близько 470 тис. одиниць боєприпасів. Хоча фізичне розмінування вже завершено, Загреб продовжує тимчасові програми навчання щодо мінної небезпеки та підтримуватиме співпрацю з міжнародними партнерами, ділячись своїм досвідом з іншими країнами, які мають подібні клопоти.

потрапити в полон», — розповів він.

Натомість більш ніж дві третини російських військовополонених вважають російську війну проти України виправданою та необхідною, поінформувала громадська організація LingvaLexa. 68,29 % солдатів називають «спеціальну воєнну операцію» легітимною, необхідною та до певної міри виправданою. Серед військовополонених, які вірять у російську пропаганду, близько 88 % сказали, що війна була виправданою і необхідною. 51 % оцінив російсько-українську війну просто виправданою. 42,94 % російських військовополонених переконані, що середньостатистичний українець не є повноцінною людиною. У середньому російські солдати відзначають, що українці розвинені лише на 88 %, порівнюючи з іншими людьми.

Також ті, хто найбільше повірив у пропаганду, найчастіше висловлювали бажання знову піти воювати. Зокрема, 32,71 % учасників озвучили бажання ще раз уступити до лав Збройних сил РФ після звільнення, 28,92 % сказали про готовність повернутися на війну в небоєвих ролях, а 22,29 % — про повну готовність знову піти воювати.

Дослідження проводили за підтримки Офісу генерального прокурора України та в партнерстві з European Association of Military Social Psychology, Київською школою економіки й адвокатським об'єднанням Mitrax. За допомогою стандартних опитаних 1 060 російських військовополонених, середній вік яких становить 39 років.

Інвестиційний фонд сформував перші проекти

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

За перші два місяці роботи Американсько-українського інвестиційного фонду відібрали 22 проекти для подальшого опрацювання, із яких вісім уже формують інвестиційний портфель орієнтовною вартістю 1,2 млрд USD. Про це повідомило Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. За цей період через Інвестпортал загалом подано 138 інвестиційних заявок.

Найбільше заявок надійшло у сфері енергетики й енергетичної безпеки — загалом 53 проекти, іще 14 — для транспортної та логістичної інфраструктури, критичні мінерали — десять проектів, новітні технології — сім. У сфері цифрової та телекомунікаційної інфраструктури подали один проект. У межах удосконалення процедури відбору команда фонду оновила вебсайт, щоб зробити процес подання та розгляду інвестиційних ініціатив більш структурованим і прозорим.

Чи доведеться при вступі до ЄС переходити на євро

■ ВАЛЕРІЯ САРАНЧА

ВНБУ заявили, що запровадження євро замість гривні на цьому етапі є неможливим і недоречним. Такий крок не відповідає ні українському, ні європейському законодавству, ані економічним умовам. Також це потенційно може зашкодити євроінтеграційним прагненням держави.

У регулятора нагадали, що, відповідно до Договору про Європейський Союз (ЄС), ключовою передумовою для переходу на євро є членство країни в унії. Європейська комісія та Європейський центральний банк не раз критично оцінювали одностороннє вживання євро, зокрема, у випадку Чорногорії, оскільки такий формат не відповідає нормам ЄС.

Серед потенційних переваг переходу на євро в НБУ назвали зниження транзакційних витрат, скорочення валютних ризиків і полегшення доступу до ширшого ринку капіталу. Це могло б сприяти притоку інвестицій і розвитку торгівлі. Водночас регулятор застеріг і про ризики: країна втрачає

інструменти самостійної монетарної політики та гнучкий валютний курс, що ускладнює реагування на економічні шоки.

Також в НБУ наголосили, що ці ризики зростають за умов недостатньої синхронізації економіки з країнами єврозони та поступового вирівнювання цін і зарплат до середньоєвропейського рівня. Саме тому деякі країни, як-от Польща, Чехія та Угорщина, досі не поспішають із переходом на євро і зберігають національні валюти.

Після вступу до ЄС країна зобов'язується в перспективі запровадити євро, однак спершу має виконати низку макроекономічних критеріїв. Та навіть після досягнення їх остаточне рішення не має чітких часових меж і зазвичай стає завершальним етапом інтеграції.

Приміром, Словенія перейшла на євро через майже три роки після вступу до ЄС, Кіпр і Мальта — через чотири, Хорватія — майже через десять років, а Болгарія планує зробити це 2026-го. Загалом з 11 країн Центральної та Східної Європи, які приєдналися до ЄС, євро запровадили лише сім.

ЄІБ виділив Києву рекордне фінансування

■ ПЕТРО ЙОСИП

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) 2025-го виділив Україні на проекти в різних сферах 1,5 млрд EUR нового фінансування. «Група ЄІБ забезпечила фінансування в енергетиці, інфраструктурі, підтримці малого та середнього бізнесу й просуванні євроінтеграції», — ідеться в повідомленні Національного банку України (НБУ). Кошти також передали на підтримку енерго-, тепло- та водопостачання. Торік фінансування було рекордним від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ).

Серед торішніх проектів — угода з «Нафтогазом України» на 300 млн EUR для за-

купівлі газу. За Програмою відновлення виділили 100 млн EUR на реконструкцію водної та соціальної інфраструктури в більш як 150 громадах. Стільки ж було виділено на проект із відновлення водопостачання. Загалом із 2022-го ЄІБ виділив Україні для зміцнення критичної інфраструктури, забезпечення безперервного надання муніципальних послуг, підтримки економічної активності 4 млрд EUR. Цього року серед пріоритетів сприяння енергетичній стійкості; буде посилена підтримка соціальної та муніципальної інфраструктури, технічна допомога в процесі євроінтеграції України.

Водночас Міжнародний валютний фонд (МВФ) затвердив для

України нову чотирирічну програму фінансування обсягом 8,1 млрд USD. Про це розповіла Юлія Свириденко (на фото), прем'єр-міністр України. Отримані кошти спрямують, зокрема, на часткове покриття дефіциту державного бюджету. Перший транш у сумі близько 1,5 млрд USD уже надійшов.

Цими коштами профінансують пріоритетні видатки бюджету й підтримку макрофінансової стабільності. Від початку повномасштабної війни Україна загалом залучила до державного бюджету 14,9 млрд USD фінансової допомоги від МВФ. «Ми продовжуємо виконання узгоджених реформ, спрямованих на збереження макроекономічної стабільності, зміцнення державних інституцій та

просування курсу на європейську інтеграцію», — додала глава уряду.

Крім того, податку на додану вартість для фізичних осіб-підприємців і мита на посилки наразі не буде, МВФ пом'якшив умови для України. Також це стосується податку для інтернетних платформ і військового збору. За словами Свириденко, МВФ погодився пом'якшити умови через суттєві зміни ситуації в Україні внаслідок обстрілів енергетики.

Натомість Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) удвічі, до 2,5 %, погіршив прогноз зростання економіки України на 2026 рік. «Прогноз переглянули в бік зниження на тлі того, що для повної матеріалізації економічного впливу потенційної мирної угоди знадобиться час», — указано у звіті установи.

У попередньому прогнозі за вересень 2025-го передбачалося припинення вогню в Україні та вигравш від післявоєнної реконструкції, що дозволило прогнозувати зростання на 5 % 2026 року. Згідно зі звітом, у разі укладення мирної угоди на початку 2026-го вона мала суттєво покращити перспективи, але дефіцит електроенергії, обмеження робочої сили та слабкість сільськогосподарського виробництва створили значні короткотривалі ризики. Тепер ЄБРР очікує зростання економіки України 2027 року на рівні 4 %.

■ АНАСТАСІЯ ЛУКАШЕВСЬКА

Польський банк заходить в Україну

Польський державний Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) офіційно заходить в Україну. Верховна Рада України ратифікувала угоду, що створює правові підстави для його діяльності на території країни. Документ дозволяє BGK надавати уряду України, державним і приватним установам фінансову підтримку у вигляді позик та інших інструментів для реалізації проектів, зокрема, у сфері відновлення та інвестицій.

Ще в липні 2025-го на Конференції з відновлення України BGK надіслав листи про на-

міри, що дозволяють фінансувати польських підприємців для інвестицій, пов'язаних з відновленням української економіки.

Bank Gospodarstwa Krajowego — єдиний банк у Польщі, який

повністю контролює держава. Він фінансує інвестиційні й інфраструктурні проекти. Через BGK держава адмініструє низку спеціальних фондів і гарантійних механізмів. Банк бере участь у фінансу-

ванні проектів розвитку та співпрацює з інституціями ЄС.

У вересні 2025 року Олексій Соболєв, міністр економіки України, повідомляв, що BGK офіційно запрацює в Україні. Він зазначав, що банк зможе відкривати представництва, укладати контракти та фінансувати проекти відновлення через позики, гранти та гарантії. Також, за його словами, BGK залучатимуть до програм доступного житла «eОселя», «зеленого» переходу, інфраструктури та проектів Ukraine Investment Framework для підтримки інвестицій і розвитку бізнесу обох країн.

■ Ігор Голод

Генеральний штаб Збройних сил України (ЗСУ) розпочав реорганізацію Інтернаціонального легіону.

➤ Понад 10 тисяч

Володимир Камінський, речник Міжнародного легіону Головного управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України (МОУ), повідомив, що «в лавах сил оборони України служать іноземці з більш ніж 50 країн світу». А Костянтин Мілевський, заступник начальника відділу координації з питань проходження військової служби іноземцями в ЗСУ, назвав навіть більшу кількість держав, чії громадяни боронять Україну: «Добровольці зі 75 країн приєдналися до підрозділів Сухопутних військ ЗСУ. Щомісяця з цими підрозділами підписують контракти близько 600 громадян інших країн. Загалом кількість іноземних добровольців, які в той чи інший час служили або ж продовжують служити в підрозділах Сухопутних військ, становить понад 10 тис.».

Іноземці долучилися до спротиву українців агресорам ще 2014-го. За даними Польського інституту міжнародних відносин, у 2014—2019 рр. у складі українських добровольчих батальйонів воювали 3 879 громадян інших держав. Зокрема, з 2014-го боронять Україну чеченські батальйони — ім. шейха Мансура й ім. Джохара Дудаєва.

27 лютого 2022 року Володимир Зеленський закликав іноземців долучитися до Інтернаціонального легіону територіальної оборони України, створеного того дня наказом МОУ. Чотири його батальйони неформально також назвали легіонами. Три з них були бойовими, четвертий — навчальним.

7 березня 2022-го МОУ створило Міжнародний легіон ГУР, запевнивши, що вступити до нього виявили бажання добровольці з 52 країн світу. У березні того ж року до його складу влився легіон «Свобода Росії», перші 100 бійців якого добровільно перейшли 27 лютого на український

Україну боронять не лише її громадяни

Тільки до Сухопутних військ ЗСУ приєдналися добровольці зі 75 країн

бік з армії Російської Федерації (РФ).

9 березня 2022 року був створений білоруський батальйон ім. Кастуса Калиновського, реорганізований 21 травня в полк. 31 липня 2022-го — Окремий батальйон особливого призначення МО Чеченської Республіки Ічкерія.

➤ Виправдали сподівання

У серпні 2022 року до складу Міжнародного легіону ГУР увійшов Російський добровольчий корпус. У жовтні 2023-го — батальйон «Сибір». 3 березня 2025-го — підрозділ «Номад», створений 27 грудня 2024-го з представників національних меншин РФ. Олександр Півненко, командувач Національної гвардії України (НГУ), зазначив, що у складі НГУ воює близько батальйона іноземців.

8 червня 2024 року Кирило Буданов, тодішній начальник ГУР, запевнив: «Іноземні добровольці виправдали абсолютно всі сподівання. Найбільша їхня роль була саме під час боїв за Київщину, коли на рахунок був кожен боець». «Близько 40 % іноземних добровольців — із Південної Америки. Зокрема з Колумбії. Вони

зізнавалися, що рівень зарплати в ЗСУ суттєво вищий, ніж у їхніх збройних силах. Але це люди з військовим досвідом, які хочуть продовжити те, чим займалися у своїх країнах, і вдосконалювати», — розповів також Костянтин Мілевський.

За даними The New York Times, в Україні вони заробляють утричі більше, ніж удома. А Андрес Масіас, експерт із безпеки та конфліктів, розказав Бі-бі-сі, що «колумбійським солдатам у відставці, яким по 40 років, пенсій не вистачає, щоб утримувати сім'ю». Водночас Олександр Якимович, командир 2-го інтернаціонального батальйону, відзначив: «Ті, хто суто за гроші, у нас довго не затримуються. Коли хлопці йдуть на бойове завдання, то кажуть: «Слава Україні!» Знаю, що це йде від душі».

А NYT процитувала дані Національного музею історії України у Другій світовій війні: «Щонайменше 92 американці загинули в боях на боці України. Незалежні оцінки кількості американців, які стали добровольцями з 2022 року, — від більше як тисяча до кількох тисяч». Зокрема, два з половиною роки боронив Україну Нейт Венс, двоюрідний брат віце-

президента США Джей Ді Венса.

➤ Еволюція

Інтернаціональні батальйони припинили своє існування 31 грудня 2025-го. Сухопутні війська ЗСУ попередили ще 16 листопада: «Відбувається еволюція підходу до застосування іноземних військово-службовців. Ключовим принципом нової моделі є максимально ефективне використання їхнього досвіду, мотивації та професійних навичок у тих підрозділах, де вони потрібні найбільше».

А 8 грудня Олександр Якимович підтвердив: «Залишається тільки Міжнародний легіон ГУР». «Гадаю, це пов'язано з двома питаннями. У нас багато окремих батальйонів, по-різному укомплектованих, які залучаються або не залучаються до бойових дій, виконують чи не виконують бойові завдання. Друге питання — створення Штурмових військ. Відповідно, їх треба укомплектовувати, чимось насичувати тощо. Легіони переводять у склад Штурмових військ, які зараз формуються. Ми маємо стати лінійним батальйоном у штурмо-

П Р Я М А М О В А

вому полку», — пояснив він.

Le Monde написала, що не всі на таке погодилися. Мовляв, бояться опинитися в підрозділі, де командир не розмовляє англійською. Та командування Сухопутних військ поінформувало 9 лютого: «Рішення про застосування іноземних військово-службовців ухвалюють у межах загальної трансформації сил оборони та з урахуванням потреб фронту. Іноземні добровольці й надалі зможуть проходити службу відповідно до свого фаху, досвіду та підготовки, а їхній бойовий досвід інтегрують у підрозділи, де вони здатні забезпечити найбільшу користь для виконання завдань оборони держави».

➤ «Логічний крок»

Своєю чергою Іван Тимочко, голова Ради резервістів Сухопутних військ, наголосив: «Іноземні легіони раніше були в піхоті й мали озброєння, яке можуть використовувати легкі піхотні батальйони, полки чи бригади. Але вони не мали ні авіації, ні важких бронегруп». Однак Андрій Співак, начальник штабу 2-го інтернаціонального батальйону, покаржився: «Ми навчили наших легіонерів інноваційної тактики оборони, у якій дві третини — дрони, ще одна — піхота. Усі ці навички можуть бути втрачені».

У відповідь командування Сухопутних військ запевнило: «Підрозділи іноземців не зникають. Вони трансформуються, щоб стати сильнішими. Замість того, щоби бути окремими «легкими» батальйонами, вони інтегруються до складу ефективних і досвідчених підрозділів. Це логічний крок, адже легіонери — військово-службовці батальйонів спецпризначення. Штурмові дії і контрдиверсійні операції — те, чим особовий склад легіонів займався з перших днів їхнього заснування. Інтеграція до інших підрозділів не знижує їхнього рівня, а навпаки — підвищує спроможності, забезпечує якісний захист військово-службовців на полі бою та здійснює посилення засобами безпілотних систем, артилерією і аеророзвідкою».

Командування також стверджувало, що

більшість іноземців «не просто залишається в строю, а й самостійно займається рекрутингом нових колег зі закордону до своїх нових підрозділів, оскільки бачить перспективи для розвитку, а не загрози». А щодо критики переведення легіонів до штурмових полків висловило припущення, що це «може бути пов'язано з небажанням окремих посадових осіб утрачати свої функції чи посади».

➤ «Щоб дати кращу зброю»

За даними порталу MilitaryLand, 1-й і 3-й інтернаціональні батальйони об'єдналися в 475-й штурмовий полк Code 9.2. Він не входить до складу Штурмових військ, але перебуває в прямому підпорядкуванні командувача Сухопутних військ. Особовий склад 2-го легіону теж увійшов до 475-го полку.

Та один з військово-службовців 2-го інтернаціонального батальйону, українець, заявив журналісту Бі-бі-сі: «Штурмові війська комплектують багато в чому за рахунок людей зі судимостями. Як це взагалі з морального погляду — поставити на один рівень добровольців і кримінальників?»

Однак Андрій Міщенко, начальник штабу 475-го полку, запевнив, що до цієї військової частини весь особовий склад розформованих підрозділів «заходить як цілісний організм під назвою «піхотний батальйон «Іноземний легіон». Тобто не перетинається з тими, хто має судимості.

А МОУ наголосило, що іноземців переводять у Штурмові війська, «щоб дати їм кращу зброю та захист». «Ніхто не забиватиме мікроскопом цвяхи. Армія зацікавлена в ефективності, тому снайпери, пілоти дронів чи парамедики займатимуть відповідні посади в профільних ротах нових бригад», — переконували у відомстві.

Його глава Михайло Федоров заявив: «Комплексний план щодо вирішення проблем зі самовільним залишенням частини і мобілізацією передбачає певні рішення щодо того, як зробити так, щоб в Україні було більше іноземців і вони також могли виконувати військові завдання в нашій країні».

■ Євген Клен

У Європейському Союзу (ЄС) вирішили скористатися загостренням конфлікту на Близькому Сході, щоб знову відкласти рішення, пов'язане зі вступом України до унії.

➤ Швидкий шлях перекрили

Минулого тижня більшість країн ЄС не підтримала ідеї вступу авансом, чи «зворотного розширення», яку раніше Європейська комісія (ЕК) запропонувала для України. На зустрічі послів ЄС у Брюсселі (Бельгія) низка дипломатів повідомила Урсулі фон дер Ляєн, президентів ЄК, що вони не готові підтримати швидке прийняття України до ЄС.

Нагадаємо, що йшлося про безпрецедентну ідею, яка забезпечила б Україні часткове членство у Євросоюзі вже 2027 року. Ця модель передбачала надання країні членства у ЄС без виконання всіх вимог, проте і з поступовим отриманням усіх прав і привілеїв.

Відтак Паула Піньйо, речниця ЄК, заявила, що ЄС не може визначити дату вступу України, оскільки це суперечить принципу заслуг країни-кандидата. «Ми врахували заяву та зобов'язання президента Зеленського. Добре розуміємо, наскільки він відданий процесу розширення та перемовинам. Але це орієнтир українського президента, а не наш. А ми з нашого боку зобов'язуємося зробити все можливе, щоб допомогти Україні рухатися далі в цьому процесі», — зазначила вона.

Тож наразі сподівання України на швидкий вступ до ЄС зазнали удару. Проект висновків Ради ЄС до засідання 19 березня також свідчить, що лідери, імовірно, підтримають підхід, що ускладнює перспективу швидкого вступу України.

➤ Романтики та прагматики

Опоненти швидкого вступу України до ЄС наполягають на суворому дотриманні критеріїв, оскільки без правової синхронізації виникає

Надії не виправдалися

Вступ України до ЄС ховають у довгу шухляду

інституційне відторгнення. Коли закони всередині унії та закони окремої держави суперечать між собою, спільний ринок або безпековий простір перестає функціонувати. Це перетворює членство на формальність, яка не дає користі ні Євросоюзу, ні державі-кандидату.

Спротив прискореному вступу України до ЄС сформувався довкола двох різних, але взаємодоповнюючих позицій: технічного прагматизму Заходу та політичних вимог сусідів. З одного боку, такі держави, як Нідерланди, Австрія, Данія та Франція, наполягають на суворому дотриманні правил. Там стверджують, що інтеграція країни з неадаптованим законодавством спричинить юридичний параліч спільного ринку. Для них вступ — це передусім «домашня робота» з реформування судів та економіки, яку неможливо замінити політичними жестами, оскільки це підірве стабільність усього союзу.

Із другого боку, Угорщина та Словаччина розглядають процес кризь призму національних інтересів. Будапешт блокує швидкий поступ, висувуючи конкретні вимоги щодо прав національних меншин і мовного законодавства, тоді як Братислава висловлює занепокоєння через економічну конкуренцію, особливо в аграрному секторі. Для цих країн розширення є інструментом політичного торгу, де вони прагнуть гарантувати власну безпеку й економічні переваги перед тим, як відчинити двері новому члену.

У підсумку обидва табори сходяться в одному: вступ не може бути автоматичним. Поки «правові реалісти» вимагають ідеальної синхронізації законів,

«політичні скептики» чекають на вирішення суперечок, що вкупі створює високий бар'єр для будь-яких спроб прискореної інтеграції.

У Києві ставлення до відмови ЄС від прискореного вступу розділилося на два ключові табори. З одного боку, частина суспільства та політикуму сприймає це як історичну короткозорість Брюсселя. Аргумент простий: Україна захищає європейські кордони ціною життів, і вимога суворого дотримання кожної бюрократичної коми в такі часи виглядає як несправедливість і відсторонення.

А з другого боку, панує прагматичний підхід: краще довше, але надійно. Прихильники цієї думки вважають, що вступ без реальної адаптації законів перетворить Україну на слабку ланку, яка постійно конфліктуватиме з інституціями ЄС.

Київ фактично прийняв правила гри скептиків. Замість того щоб сперечатися з послами Нідерландів чи Франції про швидкі шляхи, Україна обрала стратегію агресивного впровадження реформ, аби на момент фінального голосування в ЄС просто не залишилося технічних аргументів для зволікання.

➤ Палки в колеса

Нині у Євросоюзі триває активне обговорення нового механізму розподілу фінансової допомоги Україні, який може змінити внутрішні баланси впливу в унії. Нова ініціатива Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) пропонує переглянути підхід. Берлін виступив із пропозицією прив'язати витрати за майбутньою позицією у 90 млрд EUR до рівня допомоги, що вже була надана Україні країнами-членами ЄС.

Цей підхід може суттєво зміцнити позиції ФРН, яка є найбільшим донором України від початку повномасштабного російського вторгнення. Однак така ініціатива ризикує спровокувати невдоволення країн, які надали меншу підтримку, зокрема Італії та Франції.

У грудні 2025-го лідерам ЄС не вдалося домовитися щодо виконання заморожених активів Російської Федерації (РФ) для фінансування потреб України. Альтернативою стало рішення виділити Україні кредит обсягом 90 млрд EUR під гарантії бюджету ЄС. 60 млрд EUR мали витратити на військову підтримку, а ще 30 млрд — на покриття бюджетного дефіциту, однак цей кредит заблокував Будапешт.

А Національна асамблея Угорщини схвалила резолюцію про відмову від підтримки вступу України до ЄС. У ній парламент закликав уряд не підтримувати початок перемовин про вступ України до унії. Також у документі є заклики не надсилати гроші й озброєння Україні, перешкоджати переселенню європейських фондів, нібито призначених для Будапешта, на потреби Києва.

Як стверджували автори резолюції, частка фінансування України в наступному семірічному бюджеті ЄС може перевищити 360 млрд EUR, частково коштом скорочення сільськогосподарських субсидій. Вони також згадали про план відновлення України, який, за підрахунками авторів, нібито коштуватиме кожній угорській родині майже 1,4 млн HUF. Резолюція також вітає запит уряду про опитування населення щодо подальшого фінансування України у формі національної петиції. У документі міс-

титься заклики до уряду вжити всіх необхідних заходів для запобігання продовженню політики ЄС щодо підтримки України у війні, а також «втягуванню Угорщини і ЄС у російсько-українську війну».

➤ Падіння фінансової підтримки

А свіжі дані Кільського інституту сигналізують і про різке падіння військової та оборонної підтримки з боку ЄС. Україна зараз переживає рекордно низьку кількість нових рішень про надання допомоги від початку повномасштабної війни 2022 року. Європа виділила лише близько 4,2 млрд EUR військової допомоги, а цього недостатньо, щоб компенсувати припинення підтримки США.

Водночас внутрішні диспропорції у Європі зросли: Франція, ФРН і Велика Британія значно збільшили свої внески, але відносно валового внутрішнього продукту все ще поступаються нордичним країнам. Натомість Італія та Іспанія зробили мінімальні внески.

ФРН є головним донором систем протиповітряної оборони (ППО) і танків, тоді як Польща, Чехія та країни Балтії передали найбільше важкого озброєння. Ірландія також активно долучається: оголосила фінансову підтримку України обсягом 125 млн EUR додатково до попередньо задекларованих 35,4 млн EUR гуманітарної та стабілізаційної допомоги.

За даними Європейської парламентської дослідницької служби (ЄПДС), інституції ЄС і 27 держав-членів у форматі Team Europe з лютого 2022 року мобілізували для України близько 177,5 млрд EUR фінансової, військової та гуманітарної допомоги.

Сюди входить макрофінансова допомога та програма Ukraine Facility з бюджетом 50 млрд EUR на 2024—2027 рр., із яких 38,27 млрд EUR — пряма бюджетна підтримка, переважно у вигляді пільгових кредитів. Також враховували військову допомогу, яку ЄПДС оцінює в 63—65 млрд EUR.

Нарешті, підтримка біженців — стаття витрат, яку громадськість рідко пов'язує з Укра-

їною безпосередньо, — становить близько 155 млрд EUR. Загалом військова допомога та витрати на біженців складають приблизно 330 млрд EUR за 3,5 року.

➤ Зброї буде менше

Крім того, Борис Пісториус, міністр оборони ФРН, заявив, що Берлін має обмежені можливості для подальшого нарощування допомоги Україні. За його словами, ФРН уже зробила значний, навіть непропорційно великий внесок у зміцнення української ППО. Зокрема, Україна отримала понад третину наявних у ФРН зенітно-ракетних комплексів Patriot. Урядовець також нагадав, що ФРН є єдиною у світі країною-виробником систем IRIS-T і продовжує регулярно передавати їх Україні. Проте на тлі посилення російських повітряних атак ці зусилля залишаються недостатніми.

Тим часом Франція не підтримала плану зі спрощення механізму закупівлі британських крилатих ракет Storm Shadow для України в межах нового європейського фінансового інструменту. Коаліція з 11 країн ЄС запропонувала пом'якшити правила, які дозволили б офіційному Києву використовувати закупівлі британської зброї. Однак Париж хоче, щоб ці гроші були витрачені всередині ЄС.

Європейські чиновники розглядали британську крилату ракету Storm Shadow як можливий варіант для заповнення прогалин у ППО. Вони запропонували чотирирівневу систему, яка могла б поставити Велику Британію вище за США в пріоритетності закупівель, якщо Лондон зможе задовольнити оборонні потреби України.

А українські чиновники оцінили, що 2026-го Україні знадобиться військової техніки, виробленої за межами ЄС, на загальну суму 24 млрд EUR. Здебільшого це стосується постачань американських систем ППО Patriot і перехоплювачів PAC-3, але ракети дальньої дії були визначені як іще одна потреба, яку європейські країни, можливо, не зможуть задовольнити.

■ Ігор Голод

Ізоляціонізм Сполучених Штатів змушує союзників розраховувати на себе.

➤ «Починають заявляти»

Наразі до так званого ядерного клубу входять США, Російська Федерація (РФ), Велика Британія, Франція, Китайська Народна Республіка (КНР), Індія, Пакистан, Корейська Народна-Демократична Республіка (КНДР) та Ізраїль. Хоча в останній із цих країн офіційно не підтвердили наявність ядерної зброї, колишній технік ядерного дослідницького центру в Дімоні ще 1986 року передав The Sunday Times інформацію про успіхи ізраїльської ядерної програми.

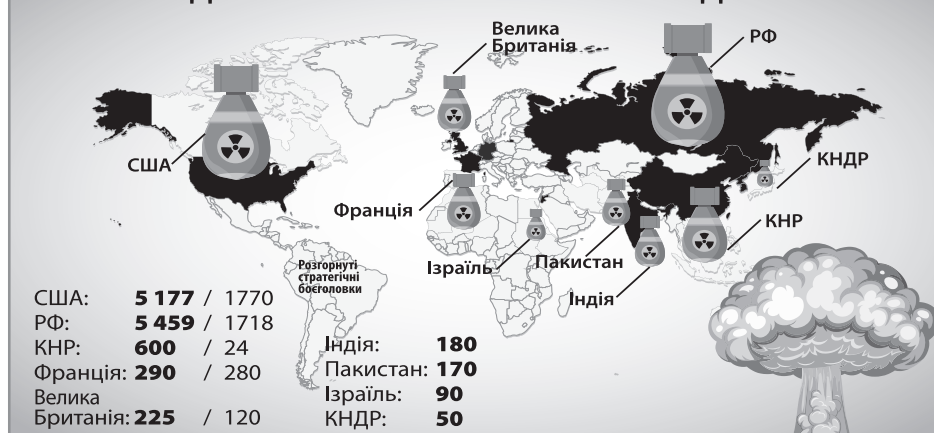
У контексті Договору про нерозповсюдження ядерної зброї легітимними, або офіційними, ядерними державами визнають Сполучені Штати, РФ, Сполучене Королівство, Франція та КНР. Інших «членів клубу» називають молодими ядерними державами.

Їхня кількість недовзі може зрости. Адже Рафаель Гроссі, генеральний директор Міжнародної агенції з атомної енергії, попередив, що в багатьох країнах «починають заявляти, що, можливо, їм варто переглянути свій підхід до ядерної зброї та її нерозповсюдження, оскільки вважають, що стриманість, яку вони виявляли протягом останніх пів століття, не обов'язково слугує їхнім національним інтересам».

Зокрема Кароль Нарвоцький, президент Республіки Польща (РП), у лютому ц. р. заявив: «Шлях до створення польського ядерного потенціалу з повним дотриманням усіх міжнародних норм є на прямом, яким ми повинні слідувати. Відомо, яке ставлення агресивної імперської Росії до Польщі».

Дональд Туск, прем'єр-міністр РП, по суті, погодився із главою польської держави, оскільки зазначив: «Польща дуже серйозно ставить до ядерної безпеки. У міру зростання наших автономних можливостей ми пра-

СКІЛЬКИ ЯДЕРНИХ БОЄГОЛОВОК МАЮТЬ ЯДЕРНІ КРАЇНИ

Попит на немирний атом зростає

нутимемо підготувати РП до максимально автономних дій у цьому питанні в майбутньому. Польща не буде пасивною».

Відтак Інститут ринкових і соціальних досліджень IBRiS опублікував результати опитування, згідно з якими половина громадян РП підтримує ідею власної ядерної зброї: 20,9 % респондентів відповіли, що «безумовно», а 30 % — «радіше так». 23,5 % опитаних указали, що «радіше ні», а 15,1 % — «категорично ні», 10,5 % не мали чітко сформульованої думки. Торік у лютому під час аналогічного опитування дослідницької компанії SWResearch ідею власної ядерної зброї підтримало менше респондентів — 41,9 %, протилежної думки були 28,7 % опитаних, а варіант «складно сказати» обрали 29,4 % учасників опитування.

➤ «Трамп штовхає»

Причину попиту на немирний атом назвав Шон Белл, колишній пілот британських Королівських військово-повітряних сил, в етері телеканалу Sky News, заявивши: «Сполучені Штати під керівництвом Трампа розглядаються як потенційно ненадійний партнер. Ядерна зброя огидна за своєю природою, але вона є найкращим засобом стримування і ніколи не повинна бути застосована. Кожен потенційний супротивник повинен пам'ятати, що ціна будь-якої наступальної атаки значно переважає отримані вигоди».

Ав Bloomberg констатували: «Трамп штовхає світ до глобальної гонити ядерних озброєнь. Нова адміністрація США не демонструє бажання захищати міжнародний порядок, що ґрунтується

на правилах. Через це усе більше країн світу запитують себе, чи не варто їм заволодіти власною ядерною парасолькою як стримувальним фактором у новому небезпечному світі».

У The Wall Street Journal із цим погодилися: «Якщо на американську ядерну парасольку покладатися вже не можна, потрібно шукати іншу або створювати свою. Лячна лояльність президента США до російського диктатора змушує німецький істеблшмент серйозно розглядати можливість створення власного ядерного арсеналу».

Газета також нагадала, що Фрідріх Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), не відкинув у відповідь на запитання журналіста можливість появи у його країни власної атомної бомби. Тож часопис Der Spiegel відзначив: «У Німеччині задумалися над ядерною зброєю на тлі дій Трампа».

Свою чергою портал Defense Express повідомив таке: «Дії адміністрації Дональда Трампа, якщо ще не зруйнували світову архітектуру безпеки, то щонайменше призвели до того, що чимало країн стало замислюватися над тим, чи справді США є надійним партнером і союзником. Бо тепер і безкарний ядерний шантаж РФ явно отримав підтримку просто з Вашингтона».

➤ «Каскадне розширення»

«За оцінкою американських фахівців, серед країн, які захочуть отримати ядерну зброю незабаром, є Республіка Корея (РК), Японія, Саудівська Аравія, РП та інші. Низка американських посадовців

та експертів припустила цілком можливе каскадне розширення кількості ядерних країн у світі у стислі терміни. На їхню думку, достатньо буде першої країни, яка про це оголосить, щоб доктрина нерозповсюдження ядерного озброєння пішла в історію», — зауважили в Defense Express.

«Єдине, що до цього стримувало країни, була впевненість у тому, що безпекова парасолька США достатньо надійна, але якщо ні парасольки, ні хороших відносин немає, то вибір стає все очевиднішим, — пояснили експерти. — Передбачається, що реальний крок у зазначеному напрямі серед розвинених країн може зробити РК. А, як вважають у США, що йно стане відомо, що Південна Корея почала свою ядерну програму, її почнуть і в Японії. Розвинена країна, що має доступ до ядерного паливного циклу, цілком спроможна реалізувати свою ядерну програму всього за один рік».

Foreign Policy зауважила: «Зовнішньополітичні кроки президента Трампа можуть призвести до нестримного розповсюдження ядерної зброї. Європейські й азійські країни можуть захотіти отримати ядерний арсенал, якщо не буде гарантій безпеки з боку США».

«РК, Японія, Іран, Саудівська Аравія, ФРН, Бельгія, Італія, Іспанія та Нідерланди є так званими ядерними латентними державами, які потенційно можуть швидко створити зброю масового ураження. Експерти стверджують, що довіру багатьох країн до ядерної парасольки США підірвав саме Трамп. Якщо один із європейських або східноазійських союзників

Америку по НАТО вирішить убезпечити себе від ядерної загрози з боку РФ, створивши власну зброю масового ураження, може виникнути ефект доміно, що призведе до появи ще кількох ядерних держав, а це, зрештою, похолодає режим ядерного нерозповсюдження», — попередив часопис.

➤ 30—40 країн

Водночас Deutsche Welle поінформувала: «Панівна в Японії Ліберально-демократична партія вирішила ініціювати обговорення політики безпеки нації в той час, коли безпекові виклики в Північно-Східній Азії зростають. Одне з ключових питань — чи треба Японії відмовитися від трьох неядерних принципів: не володіти ядерною зброєю, не виробляти її та заборонити ввезення цього виду зброї масового ураження на японську територію. Ситуація з безпекою в Японії, без сумніву, стала більш напруженою з огляду на війну РФ проти України та прискорення ядерної програми РК».

Український військовий експерт Дмитро Снегирьов припускає, що нині 30—40 країн світу мають можливість створити ядерну зброю. «Від звичайних озброєнь, які треба раз у раз демонструвати, у ядерної зброї є важлива й унікальна риса: вона виконує стримувальну функцію не тільки своїми військово-технічними характеристиками, але й фактом своєї наявності в цієї країни», — наголосив він. А Мехмет Фатіх Каджир, міністр промисловості й технологій Туреччини, уже заявив, що його країна запускає власну програму створення ядерного реактора.

Відтак британська The Times резюмувала: «У міру того як війна і геополітична нестабільність повертаються у Європу, у Швеції розгоряється дискусія про те, чи варто країні спробувати створити власну ядерну зброю самостійно, чи спільно з новими європейськими союзниками по НАТО». «Швеція вже має великий досвід у сфері ядерних технологій. 1956-го й 1957 року шведська влада таємно підірвала потужні бомби на військовому випробувальному полігоні в Лапландії в межах під-

готовки до національної програми створення ядерної зброї», — нагадала газета.

А німецька Bild повідомила: «Йошка Фішер, експериментатор закордонних справ ФРН, заявив, що Німеччина повинна працювати над створенням ядерної зброї спільно з європейськими союзниками». «Як ви можете запобігти нападу на вас агресивного сусіда? Лише за допомогою сили та стримування», — роз'яснив він. Часопис також процитував хіміка Райнера Моорманна, який більш ніж три десятиліття досліджував ядерні технології. За його словами, технічно ФРН здатна створити атомну бомбу за три роки.

Гельсінкі також мають намір скасувати багаторічну заборону на розміщення ядерної зброї на своїй території. Заданими Reuters, законодавчі зміни стосуються закону про ядерну енергетику, ухваленого ще 1987-го. Він забороняє імпорту, виробництво, зберігання та використання ядерних вибухових речовин. Антті Хакканен, міністр оборони Фінляндії, відмітив, що запропонована реформа є необхідним кроком для інтеграції країни в оборонну структуру НАТО. «Ця поправка необхідна для того, щоб можна було здійснювати військову оборону як частину альянсу й повною мірою скористатися перевагами стримування та колективної оборони НАТО», — сказав він. Як зауважила The Straits Times, цей крок ставить Фінляндію на один рівень із її сусідами — Швецією, Норвегією та Данією. Ульф Крістерссон, прем'єр-міністр Швеції, також допустив можливість перегляду позиції Стокгольма в разі кардинальних змін у ситуації. Рішення Гельсінкі значною мірою було зумовлене повномасштабною агресією РФ проти України, а також спільними ініціативами Франції та ФРН щодо зміцнення ядерного стримування у Європі. З огляду на те, що Фінляндія має з РФ спільний кордон протяжністю 1 340 км і вже надала США доступ до 15 своїх військових об'єктів, дозвіл на розгортання ядерних засобів, приміром винищувачів Rafale з ядерними зарядами, стане дівим сигналом Москві.

■ Євген Клен

Згідно з даними німецької розвідки, західні санкції проти Російської Федерації (РФ) суттєво вплинули на економіку країни. Дефіцит федерального бюджету за минулий рік виявився на 26 % вищим, ніж офіційно заявлено, і становив близько 3,6 % валового внутрішнього продукту (ВВП), що Кремль намагається приховати за допомогою фальсифікованої статистики. Майже всі сектори російської економіки демонструють негативну динаміку. Найпотужнішого удару зазнає нафтова галузь: через санкції та зниження закупівель із боку Індії РФ була змушена продавати нафту за значними знижками. «Саме екстериторіальні санкції США призводять до різкого падіння доходів від експорту нафти та скрапленого природного газу», — акцентували розвідники. Вони також зауважили, що довіра до офіційної російської статистики продовжує падати, тоді як інвестиційна привабливість Росії перетворилася на непередбачуваний ризик. А за відсутності комплексних заходів економічні проблеми РФ, особливо залежність від енергетики, можуть стати хронічними.

► Попередження від РСПП

Своєю чергою представники Російського союзу промисловців і підприємців (РСПП) публічно заявили про системне погіршення фінансового стану великого бізнесу в РФ, безпосередньо пов'язавши його з поточною економічною політикою уряду. Про це повідомила Служба зовнішньої розвідки (СЗР) України.

За її даними, 62 % цивільних підприємств зафіксували 2025-го падіння прибутку, 66 % скоротили інвестиції, а 15 % цілком заморозили свої проекти. Водночас 72 % компаній, у т. ч. державні корпорації, поінформували про зростання дебіторської заборгованості. На цьому тлі частина бізнесу вже готується до скорочень персоналу в другій половині ц. р.

Олександр Муричев, віцепрезидент РСПП,

Падіння в прірву Кремлівському диктатору на російську економіку начхати

попередив про загострення кризи ліквідності й неплатежів, виснаження ресурсів підприємств і зростання ризиків банкрутств. Він фактично сформулював перелік системних претензій до уряду та Центробанку (ЦБ). Бізнес вважає облікову ставку надмірною навіть після зниження до 15,5 %, оскільки жорстка монетарна політика стримує інвестиції та підштовхує компанії до банкрутств. У січні ц. р. був зафіксований 51 випадок невиконання боргових зобов'язань, причому сума пропущених виплат у річному вимірі подвоїлася — до 44 млн USD.

Окремою проблемою бізнес називає неузгодженість дій економічного блоку влади: паралельні рішення міністерств економічного розвитку та фінансів, а також ЦБ, зосереджені на власних макроекономічних показниках, формують вакуум інвестиційної стратегії. Додатковий тиск створюють підвищені податки, дорогі кредити й обмежений доступ до фінансування, що змушує компанії накопичувати ліквідність замість розширення виробництва.

За підсумками 2025-го спад зафіксували у 21 із 28 пріоритетних галузей, тоді як зростання продемонстрували лише підприємства, пов'язані з військово-промисловим комплексом, що вказує на подальшу мілітаризацію економічної структури. «Поточна динаміка свідчить про накопичення глибоких дисбалансів у корпоративному секторі. Без зниження вартості капіталу та відновлення

попиту хвиля дефолтів, скорочень і банкрутств цього року лише посилиться, а публічна критика РСПП демонструє зростання внутрішнього тиску великого бізнесу на економічну політику РФ», — зауважили в СЗР.

► Ризик дефіциту продовольства

Водночас криза на ринку агротехніки в РФ перейшла в системну фазу і може напряму вплинути на виробництво продовольства. Занепад агросектору підвищує ризик дефіциту продовольства на внутрішньому ринку РФ і зростання цін. Про це також указала СЗР. Представники галузі визнають, що проблеми мають довготривалий характер і пов'язані з технологічним відставанням, яке вже створює ризики зниження врожайності.

Продажі сільськогосподарської техніки скоротилися на 25 %. Зношеність машинного парку перевищує 50 %, тоді як коефіцієнт оновлення становить лише 3,5 % за нормативу 10 %. За оцінками ринку, агросектору бракує близько 62 тис. тракторів і 34 тис. комбайнів, що свідчить про структурний дефіцит технічної бази.

Фінансова ситуація також погіршується. Висока облікова ставка щороку зменшує доходи галузі на 5—8 млрд USD. Рентабельність рослинництва торік знизилася до 15—16 % проти 40 % 2020-го, а виробництво зерна стало збитковим. Експортні мита додатково скорочують прибутки на 2—3 млрд USD щороку.

Державна підтримка сільськогосподарського сектору залишається низькою. За даними Організації економічної співпраці та розвитку, частка субсидій у доходах фермерів в РФ становить лише 1—2 %, тоді як у Європейському Союзі вона сягає 13—15 %. Це обмежує можливість аграріїв інвестувати в оновлення техніки. «Поточна модель регулювання фактично вилучає ресурси з галузі через мита й податки та не стимулює модернізації. У поєднанні з експортними обмеженнями це підриває прибутковість виробництва і конкурентоспроможність аграріїв», — констатували в СЗР. Там кажуть, що в середньотривалій перспективі це підвищить ризик дефіциту продовольства на внутрішньому ринку РФ і зростання цін.

► Регіони хиріють

Проблеми в економіці через повномасштабну війну та санкції вплинули і на фінансову стабільність російських регіонів. За результатами 2025-го сукупний дефіцит регіональних бюджетів збільшився в 3,6 разу, порівнюючи з попереднім роком, і досяг 1,478 трлн RUB. Це стало рекордним показником за весь час спостережень.

Різкий ріст дефіциту стався через те, що за загальних доходів у 22,6 трлн RUB (+4 % до 2024 року) витрати регіонів склали 24,1 трлн RUB (+9 %). У результаті дірку в бюджеті зафіксували в 74 регіонах проти 50 роком раніше. Найбільший дефіцит в абсолютному значенні відзначили в Москві

(299 млрд RUB). За нею з великим відставанням ідуть Ямало-Ненецький (84 млрд RUB) і Ханті-Мансійський (72 млрд RUB) автономні округи.

Попри зростання надходжень від податку на прибуток фізичних осіб (на 12 %, або 732 млрд RUB), податків на сукупний дохід (на 11 %, або 119 млрд RUB) та на майно (на 6 %, або 99 млрд RUB), регіони постали перед скороченням надходжень від ключового для себе податку — на прибуток підприємств (на 9 %, або 493 млрд RUB). Загалом через погіршення фінансових результатів компаній торік цей податок скоротився в 55 регіонах. Найвідчутніше зниження відбулося в регіонах з економікою, залежною від видобутку корисних копалин. Зокрема, у Комі надходження впали на 50 %, в Оренбурзькій області — на 40 %, у Ямало-Ненецькому окрузі — на 39 %. Основним джерелом покриття дефіциту стали залишки тимчасово вільних коштів на рахунках бюджетів.

Раніше Міністерство фінансів РФ повідомило про зростання дефіциту федерального бюджету до 5,645 трлн RUB за результатами 2025-го. Порівнюючи з 2024 роком, діра у скарбниці зросла в 1,6 разу, а у відносному вираженні — 2,6 % ВВП — установила рекорд із 2020 року (3,8 % ВВП).

Михайло Мішустін, прем'єр-міністр РФ, розповів, що спільно з Путіним та Ельвірою Набіулліною, головою ЦБ, вони «багато годин» обговорювали вирішення проблеми дефіциту бюджету. Чи знайшли рішення і які заходи обговорювали, він не уточнив.

Регіони вже скорочують бюджети, затверджені на 2026 рік. Так, влада Приморського краю зменшила свої видатки на 3 млрд RUB. За словами Віри Щербіної, голови місцевої адміністрації, були скорочені фінансування закладів освіти, культури, туризму та сільськогосподарства. А ще раніше в Челябінській області скоротили видатки на 2,2 млрд RUB.

► Народ воювати вже не хоче

Тож не дивно, що частка громадян РФ, які підтримують мирні

перемовини з Україною, нині зросла до максимального рівня. Водночас кількість тих, хто виступає за продовження війни, знизилася до найменшого показника за весь час спостережень. Зокрема, 67 % опитаних вважають за необхідне розпочати мирні перемовини з Україною. За лютий цей показник зріс на шість відсоткових пунктів і став найвищим за весь час проведення таких опитувань.

Частка тих, хто підтримує продовження воєнних дій, знизилася до 24 %. Це найнижчий рівень від початку спостережень. Ідею мирних переговорів частіше підтримують жінки (73 %), молодь до 25 років (79 %), респонденти зі середньою освітою або нижчою (73 %), менш забезпечені громадяни (69—71 %), жителі сіл (70 %) і ті, хто отримує інформацію зі соціальних мереж (71 %).

Водночас підтримка продовження бойових дій вища серед чоловіків (31 %), людей віком понад 55 років (31 %), респондентів із вищою або професійною освітою (27 % і 26 % відповідно), більш забезпечених респондентів (27 %), жителів Москви (42 %), тих, хто черпає інформацію з телебачення та вітчизняних відеоплатформ (30 % і 31 % відповідно).

Нині в РФ дедалі менше громадян стежить за подіями навколо війни проти України. За даними дослідження, у лютому ц. р. за перебігом війни уважно стежили лише 44 % росіян. Це найнижчий показник за весь час спостережень. Найчастіше подіями цікавляться чоловіки — близько половини опитаних, а також люди віком понад 55 років, серед яких цей показник становить 61 %. Порівняно високий рівень уваги до війни демонструють жителі невеликих міст із населенням до 100 тис. осіб і ті, хто отримує інформацію головним чином з телебачення.

Водночас значно меншу зацікавленість проявляють жінки, серед яких за подіями стежать 39 % респондентів. Найнижчий рівень інтересу зафіксований серед молоді до 25 років — усього 20 %. Також нижчі показники спостерігаються серед жителів сільської місцевості.

■ Євген Клен

На тимчасово окупованій території (ТОТ) Херсонщини через гостру нестачу особового складу на фронті окупанти почали переводити медичний персонал на бойові посади. Це безпосередньо пов'язано із втратами від українських дронів. Про це повідомив партизанський рух «Атеш». Там зазначили, що воювати заставляють терапевтів, фельдшерів, медичних братів із медичних пунктів, а також відділення евакуації — їх усіх відправляють у шанці з автоматами. Унаслідок чого зросли як бойові, так і небойові втрати серед росіян. Крім того, окупанти масово скаржаться на відсутність елементарної медичної допомоги. Деяким бійцям не здійснюють важливі процедури та перев'язки місяцями.

А на ТОТ Запорізької області російські загарбники зменшили допомогу діабетикам, відмітив рух спротиву «Жовта стрічка». Рашисти скоротили повні курси лікування та перевели пацієнтів з іноземних препаратів, зокрема фіаспу, на найдешевший російський росінсулін. Тепер люди значно частіше скаржаться на різке підвищення цукру, погіршення самопочуття, болі в ногах, проблеми зі судинами. Вони помічають, що російський препарат діє значно менше від заявленого часу — близько семи-восьми годин. «Окупанти усвідомлюють ризик ускладнень, але йдуть на це, щоб заощадити бюджет і приховати провал медицини на ТОТ», — наголосили підпільники.

➤ Відбирають землю

Але найміцніше «закручують гайки» на ТОТ Луганщини. Там зараз відбувається масове переведення земельних паїв українських селян у «державну власність» під виглядом «інвентаризації», розповіли в Центрі національного спротиву (ЦНС). «Це чергова схема легалізованого пограбування місцевих жителів. Ідеться про тисячі гектарів паїв, власники яких були змушені тікати від бойових дій, обстрілів і

Олексій Харченко

Російське «щастя» для українців

На ТОТ панує беззаконня, здирництво і нехтування правами людей

репресій», — ідеться в повідомленні. Підпільники відзначили, що про такі наміри окупаційної влади публічно заявила Ольга Бас, «сенаторка» терористичної організації «Луганська народна республіка» (ЛНР).

До реалізації схеми залучені одразу кілька окупаційних структур. Депутати «народної ради» ЛНР і «адміністрація» ватажка ЛНР уже ініціювали створення спеціальної робочої групи при «комітеті з аграрної політики». Саме ця структура має розробити механізм передачі земель під контроль окупаційної влади.

Формально власникам пропонують переєструвати угіддя до 1 липня ц. р., але на практиці це означає необхідність особисто приїжджати на ТОТ, часто в райони поблизу лінії бойових дій, проходити фільтраційні процедури та взаємодіяти з окупаційними структурами. Для багатьох це фізично неможливо. Фактично йдеться про перероз-

поділ власності на користь окупаційної системи. «Людей, які втекли від війни, намагаються остаточно позбавити майна, перетворивши їхню вимушену евакуацію на юридичний привід для захоплення землі», — констатували в ЦНС.

➤ Без паспорта — депортація

Водночас бойовики ЛНР погрожують депортацією тим, хто не отримає паспорта РФ або відповідної посвідки на проживання. По всій ЛНР неможливо отримати біометричний паспорт для виїзду за кордон, а документ старого зразка — лише в окремих містах», — розказав чиновник.

Окупанти запевняють, що всіх, хто не отримає паспорта РФ або відповідної посвідки на проживання, очікує депортація. Паспорт українського зразка та цидулку, яку видавали на ТОТ із 2014 року, росіяни не визнають. «Перелік послуг у багатофункціональних центрах на захопленій росіянами території нашого регіону значно обмежений. У прифронтових окупованих містах — взагалі до мінімуму. По всій ЛНР неможливо отримати біометричний паспорт для виїзду за кордон, а документ старого зразка — лише в окремих містах», — розказав чиновник.

➤ Вугілля не потрібне

У Довжанську, що на тимчасово окупованій частині Луганщини, також закривають три найпотужніші копальні з видобутку антрациту. «Вони вже працюють лише на відведення

води. Під закриття підпадають шахти Свердловська, Довжанська-Капітальна та Харківська», — назвав Харченко.

Офіційна причина такого рішення — нерентабельність підприємств, модернізувати які або підтримувати в робочому стані загарбники неспроможні. Жителям Довжанська тепер загрожує безробіття та відтік населення, найперше молоді, обвал економіки та комунальний колапс.

Тим часом окупаційна влада не може зупинити техногенну катастрофу в Алчевську, де від початку опалювального сезону відсутнє нормальне теплопостачання. Температура у квартирах у лютому опустилася до +5—10 градусів за Цельсієм. Масове використання електрообігрівачів призвело до перенавантаження електричних мереж і масових відключень. «Проте плата за комунальні послуги має надходити в повному обсязі», — зауважив голова ЛОВА.

➤ Наруга над дітьми

Росіяни використовують школи на Луганщині як військові об'єкти, а дітей змушують відвідувати ідеологічні заняття та переглядати відео з полоненими українськими солдатами. Зокрема, окупанти переконують, що вчинення воєнних злочинів проти Збройних сил України (ЗСУ) є «допустимим і схвальним», а також намагаються знищити в дітях українську ідентичність. Про це йдеться в аналітичному звіті благодійного фонду «Схід SOS».

Від 2014 року російська влада на ТОТ примушує дітей здобувати освіту за російськими стандартами. Із 2022-го така практика набула масового характеру й значно розширилася. Для вчителів, які працюють у місцевих школах, окупаційна адміністрація підготувала спеціальні методичні розробки. Приміром, такі матеріали окупанти поширили серед шкіл Херсона ще 2022-го. У перший день навчального року педагоги були змушені обґрунтувати «легальність» російської окупації.

Щодо української мови, то її тепер не дбало викладають раз на тиждень як іноземну.

Зокрема, на Луганщині батьків учнів примушували писати заяви щодо скорочення годин вивчення української. Так українська мова відразу була викорінена. До кінця 2022 року ще використовували українські підручники, але спонукали у школі розмовляти російською.

Натомість окупаційна влада сприяла русифікації дітей, упроваджуючи уроки російської мови та літератури як «елемент позакласної роботи». Тож учні були змушені вивчати українську таємно. Крім того, від початку повномасштабного вторгнення учні з ТОТ таємно навчаються в українських школах — у дистанційному форматі.

Школярі також були змушені відвідувати екскурсії місцями слави так званої Великої вітчизняної війни, заходи з ушанування пам'яті російських військовослужбовців, що загинули на території, контрольованій терористами ЛНР і «Донецької народної республіки» з 2014 року. Також дітей примусово залучали до святкування пам'ятних дат з історії РФ. «Нас зібрали всією школою, навіть привозили автобусами дітей з інших шкіл. І повели до «Меморіалу захисників Донбасу». Там з'явилися прапори РФ. Суть цього заходу полягала в тому, щоби вшанувати пам'ять «полеглих за звільнення Донбасу». Але подавали це не як звільнення в Другій світовій війні, а проводили паралелі з тим, що відбувається зараз», — поділилися учні.

Крім загальних предметів, загарбники нав'язують дітям релігійні ідеї Російської православної церкви та заправляли уроки «Розмов про важливе». На них розповідають, як Росія багато робить для Донбасу і для людей, які там живуть.

На такі заняття приходять російські військові та поширюють фейкову інформацію про війну проти України, переконуючи дітей, що ЗСУ «навмисно обстрілюють цивільну інфраструктуру українських міст». А ще окупанти популяризують службу в російській армії та формують у молоді викривлене сприйняття війни, де вбивства та воєнні злочини проти українців уважаються «нормою та героїзмом».

Українські партизани провели диверсії на залізницях в тимчасово окупованому Луганську, вона була єдиним стабільним шляхом логістики ворога з РФ на передову. Про це повідомив рух «Атеш». Дві релейні шафи вивели з ладу в різних частинах міста, що спричинило системний збій в управлінні рухом потягів. «Удару завдали по головній артерії постачання окупантів. Ця гілка пов'язує Росію з Луганськом, іде через Дебальцеве та Попасну й виходить на Покровський напрям-

мок. Фактично це єдиний стабільний маршрут для доправлення військ, боєприпасів, пального й

техніки з РФ на передову», — ідеться в повідомленні. Після диверсії рух на ділянках зупинився, потяги застрягли, графіки зірвалися. Окупанти були змушені керувати ними вручну, що в разі знизило пропускну здатність. Військові ешелони ворога скупчувалися на під'їздах до міста й не могли рухатися далі. Унаслідок цього зірвали постачання палива і боєприпасів на Покровський напрямок, а альтернативні маршрути перевантажені й не могли впоратися з потрібними обсягами.

■ ЄВГЕН КЛЕН

Минулого тижня Daily Mail написала, що третя світова війна розпочалася 24 лютого 2022 року, коли Російська Федерація (РФ) вторглася до України за власним бажанням, а не з причини необхідності самооборони. Раніше, у XX ст., подібні ознаки вказували на початок двох світових війн.

➤ Історичні паралелі

Історики порівнюють теперішню ситуацію з тим, як Друга світова війна стала глобальною лише після того, як Японія 1941 року атакувала базу Перл-Гарбор на Гавайях. Після цього Гітлер оголосив війну США, що показує, як особисті дії одного лідера можуть перетворити регіональну війну на світову.

Близький Схід уже палає, на Далекому Сході Пекін наразі лишень погрожує Японії оголошенням війни. Адже Токіо цього року розпочинає розгортання ракетних систем великої дальності власної розробки в межах концепції «Відповідного удару». Ідеться про «гіперзвукові планерувальні боеприпаси наземного базування. Для забезпечення роботи цих систем Японія планує розвивати свої супутники, адже має поки що всього дев'ять розвідувальних апаратів.

Неспокій уже дістався Північній Америці. У Торонто (провінція Онтаріо) із вогнепальної зброї обстріляли американське консульство. Біля дипломатичної установи, розміщеної в центральній частині міста, правоохоронці знайшли гільзи. Про потерпілих не розповідають, про підозрюваних — також. Слідчі просять усіх, хто має будь-яку інформацію, а також

КОМЕНТАР

Ер-Ріяд зазнає повітряних атак

Колоду

В ОЦІ ПОМІТИЛИ

На Заході нарешті визнали, що третя світова вже розпочалася

записи з відеореєстраторів або камер спостереження, повідомити правоохоронцям.

Після цього Марк Карні, прем'єр-міністр Канади, заявив, що Оттава не має наміру приєднуватися до наступальних воєнних дій США й Ізраїлю проти Ірану. «Канада підтримує те, що Ірану необхідно завадити розвитку ядерної програми й експортувати тероризм. Проте ми не беремо участі в атаках і ніколи не приєднаємося до них», — наголосив він.

Тим часом під загрозою опинилася Каліфорнія. ABC News поінформував, що Іран планує запустити свої ударні безпілотні літальні апарати (БПЛА) по цьому штату. Тегеран має помітну присутність у Мексиці та країнах Південної Америки, налагоджені зв'язки, БПЛА, а тепер ще й мотивація. ФБР випустило попередження для всього Західного узбережжя США. Планується відправити туди великий військовий корабель. А Гевін Ньюсом, губернатор Каліфорнії, оголосив у штаті режим

Е К С П Е Р Т А

надзвичайного стану. Він сказав, що наразі немає даних про прямі загрози, але влада готова до будь-яких надзвичайних ситуацій.

➤ «Куба буде наступною»

Відтак сенатор-республіканець Ліндсі Грем висловив схвалення ударів США по Ірану та оголосив, що Куба буде наступною. «За цією комуністичною диктатурою прийдуть. Їхні дні вже полічили, — зазначив він. — Іранський режим, материнський корабель міжнародного тероризму, ось-ось впаде. А капітан корабля, аятола, уже мертвий, як камінь».

Нині Куба зазнає найпотужнішого тиску з боку адміністрації президента Трампа з моменту падіння Ніколаса Мадуро, колишнього диктатора Венесуели. Ембарго на постачання палива з боку Сполучених Штатів поглибило економічну кризу в країні та погіршило дефіцит продовольства і ліків.

Вашингтон вимагає розірвати стосунки з «ворожими країнами»

й терористичними організаціями, у т. ч. «Хезболлою» та ХАМАСом. Гавана зазнає тиску у вигляді мит, а Білий дім погрожує запровадити мита й на країни, які прямо чи опосередковано постачають нафту на Кубу, згідно з президентським указом, виданим у січні ц. р.

Дональд Трамп висловив думку, що існує можливість «дружнього поглинання» острова. «Кубинський уряд веде з нами перемовини. Як ви знаєте, вони мають великі проблеми, — розповідав він журналістам. — У них немає грошей, у них зараз нічого немає. Тож ми, можливо, здійснимо дружнє поглинання Куби».

«Тепер у Гавані є два варіанти розвитку подій: або погодитися на «дружнє поглинання», або зіштовхнутися з «недружнім» сценарієм», — підкреслив американський президент. Він дав зрозуміти, що кубинський лідер Мігель Діас-Канель і його режим можуть або по-доброму погодитися на зміну влади, або відмовитися, але результат буде однаковим,

бо Вашингтон у будь-якому разі встановить контроль над островом. «Вони, як то кажуть, уже на останньому подиху. У них немає енергії. Вони перебувають у глибокій гуманітарній кризі», — запевнив господар Овального кабінету.

За його словами, Куба опинилася у скрутному становищі після розриву зв'язків з Венесуелою, що зупинило фінансову підтримку з Каракаса. «Як ви знаєте, вони дуже погано поводитися з багатьма людьми. І багато хто з цих людей — кубинсько-американські виборці, які підтримали мене на рекордному рівні. Вони дуже важливі для мене. Я знаю, через що вони пройшли. Вони пройшли через справжнє пекло», — стверджував глава Білого дому.

Президент вважає, що влада Куби «скоро впаде й укладе угоду», тому має намір «поставити» главою країни Марко Рубіо, теперішнього державного секретаря США. «Побачимо, як це спрацює. Ми зараз справді зосереджені на цьому. У нас є багато часу, але після 50 років Куба нарешті готова», — переконував він. Рубіо має кубинське походження і є запеклим ідеологічним опонентом кубинського комуністичного режиму.

А на початку березня в більшій частині Куби відбулися масштабні вимикання електроенергії. Державна енергетична компанія Union Electrica UNE запевнила, що їх спричинили клопоти на теплоелектростанції ім. Антоніо Гітераса за 100 км на схід від Гавани.

➤ Втручання у вибори

Водночас російська ботоферма «Матрьошка» розпочала нову дезінформаційну кампанію напередодні виборів у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН). Зокрема, у соціальних

мережах поширили ролик нібито від німецької газети Die Welt про те, що на кордоні з Францією затримали групу біженців з України. Ті нібито намагалися провезти до ФРН якусь токсичну субстанцію, щоб отруїти нею конверти з підробленими бюлетенями та розіслати їх виборцям. Ще кілька роликів були присвячені нібито низькому рейтингу партії «Християнсько-демократичний союз», лідером якої є Фрідріх Мерц, канцлер ФРН.

Подібні мережі Кремль уже використовував під час виборів у різних країнах Європи. Створюють контент із фальшивих акаунтів або псевдомедіа, а потім поширюють його через ботоферми, щоб сформувати ілюзію масової підтримки певних наративів. У результаті у ФРН спалахнули масові протести через новачки щодо військової служби. Згідно з ними, усі 18-річні чоловіки мають звітати про готовність до армії через анкети, а в разі нестачі добровольців можуть повернути обов'язкову військову повинність.

A Financial Times написала, що Social Design Agency, пов'язана з Кремлем, організувала дезінформаційну кампанію на користь угорського прем'єра Віктора Орбана на майбутніх виборах. Вона спрямована на створення негативного образу Петера Мадяра, суперника Орбана. Останнього намагаються просувати як «єдиного кандидата, який може зберегти Угорщину суверенною і триматися зі світовими лідерами як із рівними», а також як «сильного лідера з друзями в усьому світі». Мадяра натомість зображують як «маріонетку Брюсселя без зовнішньої підтримки», а його політичну силу — як «некомпетентну, сповнену суперечностей» і таку, що має якийсь «прихований порядок денний».

Ігор Семиволос, директор Центру близькосхідних досліджень:

— Інтенсивність ракетних залпів із боку Ірану зараз стрімко падає: із 62 хвиля на добу до менш ніж десятих. Це свідчить про успішне нищення коаліцією стаціонарних пускових установок і складів. Після влучань іранських БПЛА в енергетичні об'єкти Кувейту й Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ) арабські монархії перейшли

в режим максимальної тривоги. Зазвичай увага аналітиків прикута до цін на нафту, проте найбільша небезпека для країн Перської затоки криється у дефіциті прісної води. Це справжня ахіллесова п'ята регіону. Якщо нафта — це гроші, то вода — це біологія. І все більше ознак того, що Іран свідомо переходить до тактики «гідровійни». Тегеран уже атакував катарський комплекс Ras Laffan і пошкодив мережі,

що живлять опріснювальні заводи в ОАЕ та Кувейті. «Гідровійна» знищує ілюзію стабільності швидше, ніж ракети руйнують будівлі: без води не працюють датацентри та системи охолодження хмарочосів, а мегаполіси перетворюються на пасти. Причому, Ер-Ріяд — гігантський мегаполіс посеред пустелі. 90 % його води залежить від одного вузла та 500-кілометрової труби. В умовах березневої

спеки, яка вже сягає +35 градусів за Цельсієм, відсутність води протягом 48 годин призведе до колапсу каналізації та медицини. Повідомлення про можливе забруднення акваторії через удари по іранських ядерних об'єктах уже спровокували паніку в Досі та Манамі. Ринок бутильованої води в регіоні підскочив у ціні всемеро. Ці загрози посилюють тиск і на Вашингтон: ОАЕ й Катар офіційно заклика-

ли Трампа максимально скоротити терміни іранської операції. Їхня інфраструктура виживання просто не розрахована на затяжну війну на виснаження. Сполучені Штати екстрено перекинули додаткові системи C-RAM та Avenger для прикриття заводів, але проблема з масовими атаками БПЛА залишається — протиповітряна оборона не може гарантувати 100-відсоткового захисту для таких

вразливих об'єктів. Ми звикли міряти стабільність Близького Сходу барелями, а зараз варто міряти літрами. Наступний етап війни — це не лише битва за нафтогони, а й за виживання міст. Якщо хоча б один великий завод вийде з ладу на тиждень, відбудеться найбільша в історії гуманітарна евакуація, що змие всі політичні домовленості між Трампом і монархами Перської затоки.

■ МИРОСЛАВА БЗІКАДЗЕ

Україна й Угорщина переживають черговий виток кризи у двосторонніх відносинах. За останні роки між країнами накопичилося чимало претензій і непорозумінь. Політики обмінюються різкими заявами, а суперечки виходять за межі дипломатії. Так, у ніч на 6 березня ц. р. Національний банк України (НБУ) повідомив про безпрецедентний випадок: інкасаторські бригади українського державного Ощадбанку затримали угорські силові органи.

➤ Затримання інкасаторів

5 березня на автомагістралі М5 в Угорщині затримали два автомобілі інкасаторської служби Ощадбанку, які перевозили іноземну валюту та банківські метали в межах угоди з австрійським Raiffeisen Bank International. Угорське видання TeleX дізналося, що українські автомобілі затримали в момент, коли ті зупинилися на автозаправці. Силовики дістали одягнених у чорне людей із машин і поклали на землю. Далі колона вирушила до Будапешта.

В НБУ згодом заявили, що у складі інкасаторських бригад перебувало семеро працівників банку. «Ми вимагаємо від влади Угорщини негайного звільнення громадян України та офіційного пояснення причин їхнього затримання», — ішлося в заяві регулятора.

Там розповіли, що інкасатори везли 40 млн USD, 35 млн EUR та 9 кг золота. Андрій Пишний, керівник НБУ, одразу відправив у термінове відрядження до Будапешта свого заступника для «з'ясування ситуації». Паралельно Україна вирішила звернутися до профільних фінансових регуляторів у частині дотримання процедур контролю з перевезення готівки у Єврозоні.

Урешті ввечері того ж дня сімох службовців банку таки відпустили, але авто й цінності, які вони перевозили, затримали: угорський уряд постановив заарештувати гроші й золото Ощадбанку на 60 днів, поки триватиме слідство податково-митного управління. Водночас

Конфлікт Орбана із Зеленським призвів до затримання інкасаторських машин Ощадбанку

«Дружба» за розблокування позики ЄС

Національна податкова і митна служба Угорщини повідомила про відкриття кримінального провадження за підозрою у відмиванні грошей. За даними відомства, цього року через Угорщину до України перевезли понад 900 млн USD, 420 млн EUR готівкою та 146 кг золотих зливків. До розслідування залучили Центр боротьби з тероризмом.

➤ «Державний тероризм і рекет»

У фінансових установах України стверджують, що вантаж був оформлений відповідно до міжнародних правил і європейських митних процедур. Але угорська сторона ставить під сумнів факт, що це була міжбанківська транзакція. «Виникає запитання, навіщо українцям перевозити таку величезну суму готівки. Якщо це справді транзакція між банками, то чому банки не здійснюють переказу між собою. Ці запитання виникають насамперед тому, що ці грошові перевезення супроводжують люди, які мають

очевидні зв'язки з українськими спецслужбами. Чи не йдеться тут про гроші української військової мафії?» — поцікавився Петер Сійярто, міністр закордонних справ Угорщини.

Андрій Сибіга, його український колега за посадою, жорстко відреагував на інцидент. Він висунув свою версію вчинку Угорщини: «Ці семеро українців є працівниками державного Ощадбанку. Вони кермували двома банківськими автомобілями, що прямували транзитом між Австрією та Україною і перевозили готівку в межах регулярного обслуговування між державними банками. Фактично йдеться про те, що Угорщина взяла за ручників і викрала гроші. Якщо це та сама «сила», про яку заявляв Віктор Орбан, то це сила злочинного угруповання. Це державний тероризм і рекет».

Київ також готує звернення до Європейського Союзу (ЄС) зі закликом надати правову оцінку діям Угорщини, адже такий безпрецедентний

напад на працівників державної фінансової установи є грубим порушенням міжнародного права.

Однак у ЄС не поспішають із висновками. 6 березня у Європейській комісії, відповідаючи на запитання журналістів, зазначили, що бачили повідомлення в засобах масової інформації про затримання українських інкасаторів угорськими силовиками, однак наразі не можуть надати додаткової інформації з цього приводу. Мовляв, потрібно трохи часу, щоб з'ясувати детальніше.

Згодом Міністерство закордонних справ (МЗС) України оприлюднило ще одну заяву, у якій рекомендувало українцям утриматися від поїздок до Угорщини через «неможливість гарантувати їхню безпеку на тлі свавільних дій угорської влади». Відомство також звернуло увагу українського і європейського бізнесу на загрози «свавільного викрадення майна на території Угорщини», порадивши враховувати

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Алла Іщенко, голова Асоціації професійних учасників ринку банківських металів України: — Від початку повномасштабного вторгнення імпорту золота до України фактично не здійснювався. Банки могли його завозити, але не мали можливості продавати. Від серпня 2025-го НБУ дозволив продаж банківських металів ювелірним виробникам, і саме ювелірні компанії зараз купують золото кілограмовими зливками. Ювелірні компанії давно наполягали на такому дозволі, оскільки для них це єдиний легальний спосіб придбати сировину. І ці

обсяги імпорту відповідають поточним потребам ювелірної галузі.

Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України: — Існують межі, які не можна переходити. Існують правила, яких мають дотримуватися навіть у найскладніших політичних обставинах. Те, що сталося 5 березня в Будапешті, ці межі перейшло. У зв'язку з цим ми вжили негайних кроків. Але тут важливо сказати прямо: чим ближче до виборів в Угорщині, тим частіше українську тему використовують там як інструмент внутрішньої

політики. Дедалі частіше в позиціях Будапешта чути не європейську логіку, а знайомі московські інтонації. Голос Москви з угорського крісла звучить дедалі гучніше. Та Україна захищатиме своїх громадян. Ми не дозволимо використовувати їх як інструмент політичних маніпуляцій. Не дозволимо розмовляти з нами мовою ультиматумів, шантажуючи погрозами. Українські правоохоронці вже розпочали кримінальні провадження щодо захоплення заручників і крадіжки майна. Україна залишає за собою право на належні кроки у відповідь і заходи реагування.

ризиків в контексті будь-якої ділової активності.

➤ Сила проти дипломатії

Проте Віктор Орбан, прем'єр-міністр Угорщини, в етері угорського радіо Kossuth 6 березня пригрозив припинити транзит територією Угорщини «важливих вантажів» в Україну, доки Київ не відновить транзит російської нафти трубою «Дружба», який зупинився після чергового обстрілу РФ. Власне це і стало першопричиною чергових непорозумінь між країнами.

Нагадаємо, що 27 січня ц. р. Російська Федерація (РФ) ракетним ударом пошкодила ключову станцію нафтогону в Бродях Львівської області. У результаті знищили резервуар ємністю близько 75 тис. т — найбільший на нафтогоні в Центральній Європі. У «Нафтогазі України» вказали, що відновлювати його наразі немає ані технологічного, ані безпекового сенсу, оскільки нові удари можуть знову зруйнувати об'єкт. Але Україна вже провела проектні й технічні дослідження та розглядає альтернативні інженерні рішення для відновлення транзиту нафти.

Відтак через проблеми з нафтогоном «Дружба» Угорщина та Словаччина припинили постачання в Україну пального й погрозували припинити постачання електроенергії і газу. Орбан навіть вдавсь до відкритих погроз, пообіцявши силою змусити Україну відновити транзит нафти. «Ми переможемо, і ми переможемо (Україні) поразки. Ми проб'ємо нафтову блокаду, примусимо українців відновити постачання не через бізнес, не через угоду, не через компроміс, але через силу», — стверджував він у соціальній мережі X.

Глава угорського уряду також звинувачував Україну в тому, що вона буцімто «готує дії з метою порушити функціонування угорської енергосистеми». Щоб начебто запобігти цим атакам, він відправив на енергетичні об'єкти країни військові системи оборони та поліційні підрозділи. Хоча конкретних доказів своїх звинувачень проти України не подав.

➤ Зеленський проти

На тлі цих заяв президент Володимир Зеленський розкритикував блокування Угорщиною виділення Україні кредиту в сумі 90 млрд EUR, схваленого раніше всіма лідерами країн ЄС, у т. ч. Орбаном, та відповів лідеру Угорщини на його вимогу відновити роботу нафтогону «Дружба». Він невдало пожартував, що передасть адресу прем'єр-міністра Угорщини Збройним силам України (ЗСУ). «Сподіваємося, що одна людина у Євросоюзі не блокуватиме 90 мільярдів або перший транш із 90 мільярдів і в українських воїнів буде зброя, інакше дамо адресу цієї людини ЗСУ, нехай вони їй дзвонять і спілкуються з нею своєю мовою», — сказав український лідер, натякаючи на угорського.

Щодо нафтогону «Дружба» президент України відзначив, що Київ уже пояснював партнерам ситуацію з його ушкодженнями, і зізнався, що не підтримує відновлення постачання російської нафти цим маршрутом, «бо це російська нафта і є деякі принципи, які не мають ціни». «Вони нас убивають, а ми маємо дати нафту Орбану, бо він, бідненький, без цієї нафти не може виграти вибори», — обурювався він.

В угорському уряді назвали ці заяви «відкритою погрозою». Речник угорського уряду Золтан Ковач у соціальній мережі X написав: «Коли хтось погрожує повідомити адресу людини українським солдатам лише тому, що вона не підтримує чергового пакета зброї на 90 млрд EUR, це не дипломатія, а відкрита погроза. Це обурливо».

Навіть Петер Мадяр, раніше прихильний до України лідер угорської опозиції та головний суперник Орбана на майбутніх виборах, заявив, що «жоден іноземний державний керівник не може погрожувати нікому з угорців». Тож звернувся до Зеленського пояснити свої слова, і якщо він справді це сказав, то відкликати їх. Також закликав ЄС розірвати всі стосунки з Києвом до того часу, доки український лідер не перепросить за свою заяву.

Іранська кампанія триватиме до вересня?

■ POLITICO

Військове керівництво США розраховує, що війна з Іраном триватиме ще кілька місяців, при цьому адміністрація президента Трампа не була цілком готовою до такого масштабного конфлікту, вказує Politico з посиланням на власні джерела. «Центральне командування США звернулося до Пентагона з проханням відправити більше офіцерів військової розвідки до своєї штаб-квартири в Тампі (штат Флорида) для підтримки операцій проти Ірану щонайменше на 100 днів, але, імовірно, до вересня», — зазначає видання.

При цьому поспіх зі залученням людей і ресурсів Сполучених Штатів, які зазвичай організовують задовго до воєнних дій, підкреслює, що команда американського лідера не повною мірою передбачила масштабні наслідки війни,

яку розпочали разом з Ізраїлем. «Ми бачимо абсолютно спонтанну операцію, де, схоже, ніхто насправді не розумів і не вірив, що воєнні дії неминучі, — заявив Джеральд Фаєрштейн (на фото), колишній американський дипломат, який займався питаннями Близького Сходу. — Схоже, вони прокинулися в суботу вранці й вирішили почати війну».

Пентагон також намагається скерувати в регіон більше засобів ППО, особливо компактних і недорогих систем протидії безпілотним літальним апаратам (БПЛА), які відомство розробляло впродовж останніх кількох років. Удар, у результаті якого загинули американські військовослужбовці, викликає особливий неспокій у військових планувальників, оскільки був завданий відносно недорогим БПЛА Shahed, який часто може літати нижче від дії радарів. Зараз США використовують ракети, які зазвичай коштують кілька мільйонів доларів, щоб нейтралізувати дрони, які коштують набагато менше. При цьому багато БПЛА, які Сполучені Штати могли б використовувати у відповідь, ще не застосовували в бойових умовах, оскільки американські війська досі не зіштовхувалися з такою масштабною загрозою.

Конфлікт з Іраном може похитнути світову економіку

■ FOREIGN POLICY

Війна проти Ірану вже впливає на ключові центри світової економіки — від датацентрів і фінансових потоків до авіаційних перевезень, зазначає Foreign Policy. Пожежа в датацентрі компанії Amazon Web Services у Дубаї (ОАЕ) стала одним із перших сигналів нової фази конфлікту на Близькому Сході. Об'єкт, імовірно, був уражений осколком іранського дрона, збитого системами протиповітряної оборони (ППО) Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ). Це може бути перший випадок в історії, коли великий хмарний дата-центр постраждав під час війни.

На думку авторів газети, цей конфлікт відрізняється від попередніх воєн у Перській затоці тим, що напряму зачіпає міста й об'єкти, які слугують центрами глобальної економіки. Після початку воєнних операцій США й Ізраїлю проти Ірану Тегеран відповів не лише ударами по військових цілях, а й атаками на цивільну інфраструктуру в шести

країнах Ради співпраці арабських держав Перської затоки. Іранські дрони та балістичні ракети вразили нафтові платформи, нафтопереробні заводи, летовища, морські порти, готелі й комерційні кораблі.

Лідери країн Перської затоки засудили атаки Ірану. Водночас вони можуть бути змушені вступити в конфлікт, відкривши повітряний простір для операцій Сполучених Штатів або навіть приєднавшись до операцій проти Ірану. За даними видання, наразі ці країни також тиснуть на Вашингтон, щоб домогтися припинення вогню через зростання економічних утрат.

За останні 25 років країни Перської затоки стали економічними локомотивами Близького Сходу й важливими гравцями у світовій економіці. Їхній розвиток значною мірою ґрунтувався на стабільності та безпеці, про які подбала присутність баз США в кожній країні затоки. Однак проникнення іранських дронів крізь систему ППО зруйнувало фасад цієї безпеки регіону.

Вплив війни на потоки сировини, товарів, по-

слуг, капіталу та людей надає цьому конфлікту справді глобального виміру. Близько третини світового постачання сирої нафти, метанолу й добрив і приблизно п'ята частина експорту скрапленого природного газу (СПГ), а також бутану й пропану відбувається Ормузькою протокою.

Ціновий шок, пов'язаний із тривалими перебоями в цьому експорті, буде значним. Наразі зростання цін на енергоносії є помірним, що, імовірно, відображає очікування трейдерів, що війна буде короткою. Але якщо ціни на енергоносії залишаться високими, це може дати додаткові вигоди Російській Федерації (РФ) і дозволить їй збільшити свою частку на ключових ринках.

Більшість кораблів, що проходять Ормузькою протокою, є не просто нафтовими танкерами чи контейнеровозами для перевезення СПГ, вони поєднують економіку країн Перської затоки з глобальними ланцюгами постачання. Приміром, порт Джабаль-Алі в Дубаї входить до десятки найзавантаженіших кон-

тейнерних портів світу й має зв'язки з більш ніж 150 портами по всіх континентах.

Країни Перської затоки також стали глобальними авіаційними хабами. Летовища Дубая і Дохи обслуговують значну частину світових пасажирських і вантажних перевезень, забезпечуючи близько 10 % світового обсягу авіавантажів.

Крім торгівлі й транспорту, регіон відіграє важливу роль у фінансах. Депозити комерційних банків країн Перської затоки торік сягнули 2,3 трлн USD, і значна частина коштів належить іноземцям. Дубай також є ключовим центром грошових переказів між країнами Азії та Африки й обробляє близько 15 % світової торгівлі золотом.

За даними газети, війна порушує ці потоки. Виробництво на ключових енергетичних об'єктах зупинили, судноплавство через Ормузьку протоку становить усього п'яту частину від звичайного рівня, більше як 70 % рейсів до ОАЕ, Катару й Бахрейну скасували, ціни на акції в Катарі та Саудівській Аравії впали, а біржі в ОАЕ і Кувейті зупинили торгівлю.

При цьому адміністрація президента США оголосила про заходи для пом'якшення наслідків, зокрема, страхування політичних ризиків для судноплавства. Однак, як пишуть журналісти, немає жодних ознак того, що Білий дім має план щодо подолання численних потрясінь, що насуваються, якщо війна ще триватиме в найближчі тижні.

Легендарні крейсери «йдуть на пенсію»

■ Focus

Військово-морські сили США поступово виводять з експлуатації ракетні крейсери класу Ticonderoga-class cruiser. Це один із найвідоміших типів бойових кораблів американського флоту. Колись їх називали плавучими фортецями, однак тепер вважають надто дорогими в обслуговуванні й технологічно застарілими. Про це пише Focus.

Крейсери цього класу були створені в 1980-х рр.

для захисту авіаносних ударних груп від загроз із боку СРСР. Водотоннажність кораблів становить близько 9800 т, а на борту розміщені 122 вертикальні пускові установки для ракет.

Центральним елементом цих кораблів стала бойова система Aegis Combat System із радаром AN/SPY-1 radar. Вона здатна відстежувати та координувати сотні цілей одночасно. Крейсери виконували роль командних центрів для авіаносних груп, координуючи протиповітряну оборону флоту. Також вони могли здійс-

нювати високоточні удари крилатими ракетами Tomahawk.

Попри значні можливості більшість кораблів цього класу вже перевищила запланований термін служби у 30 літ. На багатьох із них виникають проблеми з корозією, тріщинами корпусу та механічними системами, що значно підвищує витрати на ремонт. Програма модернізації, яка мала продовжити службу кораблів у 2010-х рр., зрештою виявилася надто дорогою та затягнулася.

Натомість американський флот дедалі біль-

ше тепер покладається на есмінці класу Arleigh Burke-class destroyer. Вони оснащені сучаснішими радарними, новим програмним забезпеченням і потребують меншого екіпажу. Хоча вони й мають менше ракетних установок, проте

компенсують це більш досконалими технологіями та нижчими витратами на експлуатацію.

Попри рішення флоту, частина американських політиків виступає за продовження служби крейсерів. Вони наголошують, що ці кораблі

мають більшу кількість пускових установок для ракет, ніж нові есмінці. А втім, у Військово-морських силах США наполягають на необхідності спрямувати ресурси на розвиток нових технологій і сучасних бойових платформ.

■ Євген Клен

Антоніу Кошта, голова Європейської ради, заявив, що наразі у війні на Близькому Сході є лише один переможець — Російська Федерація (РФ). «Зі зростанням цін на енергоносії вона отримує нові ресурси на фінансування війни проти України», — зауважив він.

➤ Санкції, goodbye

Минулого тижня Дональд Трамп знову зателефонував Путіну. Під час бесіди сторони зосередилися на конфлікті навколо Ірану, а також обговорили перемовини щодо врегулювання війни РФ проти України. Юрій Ушаков, помічник диктатора, повідомив, що володар Кремля буцімто висловив «низку міркувань», спрямованих на швидке політико-дипломатичне врегулювання ситуації навколо Ірану. Він також нібито позитивно оцінив посередницькі зусилля США й особисто Трампа щодо врегулювання війни РФ проти України.

Це була перша розмова Трампа з Путіним із кінця 2025 року. Вона тривала близько години. «Це була дуже хороша розмова. У нас було багато людей на лінії з нашого боку, з його боку. Ми говорили про Україну. І, звісно, говорили про Близький Схід. Він хоче допомогти. Я сказав, ви могли б більше допомогти, завершивши російсько-українську війну. Це було б корисніше. Але ми добре поговорили, і він хоче бути конструктивним, — поділився американський лідер. — Між Путіним і Зеленським існує величезна ненависть. Схоже, вони ніяк не можуть домовитися».

Відтак США тимчасово зупинили частину санкцій проти нафтового сектору РФ та інших країн, поки «ситуація не стабілізується». За словами глави Білого дому, можливо, повторно вводити їх уже не доведеться. А Міністерство фінансів США надало загальний дозвіл на діяльність Rosneft Deutschland, дочірньої компанії «Роснефті», яка з жовтня 2025 року перебуває під дією американських санкцій.

Скотт Бессент, міністр фінансів США,

Стів Віткофф і Дональд Трамп

На користь Москви

На тлі іранської кампанії знімають санкції з РФ

анонсував найбільший удар по Ірану і можливе повне скасування санкцій проти російської нафти. «Щоб зменшити тимчасову нестачу нафти у світі, ми дали їм дозвіл приймати російську нафту. Ми можемо скасувати санкції і на іншу російську нафту», — поінформував він і додав, що зараз у морі є «сотні мільйонів санкціонованих барелів» сирої нафти. «По суті, скасувавши санкції, Міністерство фінансів може створити пропозицію», — зазначив глава відомства.

➤ Індія отримала дозвіл

Крім того, Сполучені Штати надали Індії 30-денний дозвіл на купівлю російської нафти з танкерів, що перебувають у морі. Про це також розказав Бессент. Він переконував, що цей крок спрямований на забезпечення стабільності постачань нафти на світовий ринок. «Цей запобіжний короткотривалий захід не принесе значної фінансової вигоди російському уряду, оскільки дозволяє лише операції з нафтою, яка вже застрягла в морі», — прокоментував урядовець і наголосив, що Індія залишається важливим партнером для США, висловивши сподівання на збільшення імпорту американської нафти з боку Нью-Делі.

Тож два російські нафтові танкери, які прямували до Східної Азії, змінили свій маршрут у бік Індії. Це свідчить про готовність приймати російську нафту в контексті загострення ситуації на Близькому Сході. Після кількох днів сумнівів на тлі початку воєнних дій на Близькому Сході індійські нафтопереробні компанії кинулися

скуповувати російську нафту, що зберігається на танкерах неподалік індійського узбережжя, у великих обсягах і вже придбали більше ніж 10 млн барелів. Наразі в Аравійському морі та Бенгальській затоці перебувають танкери приблизно з 15 млн барелів російської нафти. Ще 7 млн барелів чекають покупців неподалік від Сінгапуру.

Торік Індія закуповувала в РФ у середньому 1,7 млн барелів на добу, а влітку імпорту зріс до 2 млн барелів. Після запровадження санкцій США й укладення торгової угоди з Вашингтоном постачання у лютому ц. р. впали нижче за 1,1 млн барелів на добу, мінімум із вересня 2022-го. Тепер, за даними Суміта Рітолії, аналітика Kpler, нафтопереробні компанії планують збільшити закупівлі до більш як 2 млн барелів на добу.

Проте значні знижки на російську нафту можуть помітно скоротитися. В окремих випадках це вже відбувається: індійські нафтопереробні заводи накидають 2—4 USD за барель з урахуванням вартості перевезення в порт. Хоча до початку війни на Близькому Сході знижки в портах призначення протягом минулих місяців перевищували 10 USD.

Керолайн Лівітт, речниця Білого дому, зі свого боку пояснила, що США тимчасово дозволили Індії закупити партію російської нафти, що вже перебувала в морі, аби стабілізувати постачання енергоносіїв. І це рішення не матиме суттєвої фінансової вигоди для РФ. Вона додала, що Міністерство фінансів та енергетична команда президента продовжують

обговорювати питання санкцій.

Натомість демократи в Конгресі закликали Трампа негайно скасувати рішення про дозвіл продажу російської нафти Індії. Також вони попросили відновити санкції проти енергетичного сектору РФ. Про це йдеться в листі конгресмена Сема Лікардо та сенатора Рубена Гальєго до Скотта Бессента. Законодавці розкритикували 30-денний виняток зі санкційного режиму. Вони теж стурбовані повідомленнями, що РФ нібито може допомагати Ірану виявляти й атакувати американські цілі на Близькому Сході, і тому вбачають небезпеку в послабленні санкцій. «Винятки сигналізують, що США винагороджуватимуть атаки на своїх військових», — мовиться в посланні.

➤ Україну «відсунули»

У відповідь господар Овального кабінету запевнив, що Москва розвідувальної інформації Тегерану не передає. А вже про це Путіна начебто особисто попросив Стів Віткофф. Проте The Washington Post написала, що Москва відіграє суттєву, хоча й непряму роль у розширенні регіонального конфлікту. Розвідувальні служби США повідомили про передачу Росією розвідувальної інформації Ірану для ударів на Близькому Сході публічно коментувати відмовилися. А 12 березня Стів Віткофф і Джаред Кушнер зустрілися на Флориді з Кирилом Дмитрієвим, помічником Путіна. У зустрічі також узяв участь Джош Грюнбаум, старший радник Білого дому.

Натомість тристоронню зустріч України, РФ і США, яка планувалася напередодні, відклали. Начебто через війну на Близькому Сході. Про це розповів Володимир Зеленський. «Важливо, що ми фактично 24/7 комунікуємо з американською стороною. Зараз пріоритет партнерів і вся увага — ситуації навколо Ірану. Але Україна готова до зустрічі в будь-який момент у тому форматі, що може допомогти і буде реалістичним із точки зору завершення війни», — уточнив він.

Президент також укавав, що Україна готова до стратегічної спільної роботи заради безпеки, зокрема в захисті від ударних дронів. А також готова змістовно працювати для завершення війни РФ проти України. «Ми бачимо, що росіяни зараз намагаються маніпулювати ситуацією на Близькому Сході та в регіоні Перської затоки на користь своєї агресії, а також перетворити удари іранського режиму по сусідах і американських базах фактично на дружній фронт російської війни проти України і ширше — проти всього Заходу. Цього не можна дозволити. Злу не можна давати можливостей для координації, але захист життя має бути чітко скоординований», — наголосив він.

Проте Роман Безсмертний, надзвичайний і повноважний посол України в Республіці Білорусь у 2010—2011 рр., вважає, що тепер Київ має важливий козир у дипломатичних перемовинах зі Сполученими Штатами й іншими партнерами — дешеві дрони-перехоплювачі. На його думку, розвиток таких технологій може посилити позиції президента України в міжнародному діалозі. «Пригадаймо, як Трамп постійно говорив про те, що Зеленському не вистачає карт, козирів тощо. Тепер вони є і дуже важливо вдало їх розіграти», — стверджував дипломат. Про козирі згадав і сам Зеленський: «Звернення до України з проханням допомогти у конфлікті на Близькому Сході свідчить про те, що у Києва є карти».

➤ Газу теж

Але не лише Україну поставили на пав-

зу. Перемовини щодо просування плану президента США для закінчення війни в Секторі Гази також зупинили. Цей план частково залежав від того, чи складуть бойовики ХАМАСу зброю в обмін на амністію, що мало б прокласти шлях до відновлення та подальшого виведення ізраїльських військ.

Але в ситуацію втрутилися бойовики терористичної організації «Хезболла» в Лівані, союзники ХАМАСу. Минулого тижня вони випустили близько 100 ракет по Ізраїлю водночас, переважнотавивши систему протиповітряної оборони «Залізний купол». Тож перехопити вдалося лише приблизно половину з них.

Своєю чергою Рада миру Трампа оголосила, що в довготривалій перспективі війна в Ірані може прискорити вирішення питання роззброєння, усунувши вплив Тегерана, який тривалий час фінансово підтримував ХАМАС. А один палестинський посадовець, близький до посередницьких зусиль, повідомив, що ХАМАС мав провести перемовини з єгипетськими, катарськими та турецькими посередниками в день початку американської операції проти Ірану, але зустріч була скасована, а нової дати не призначили.

Відтак рейтинг підтримки діяльності президента США помітно знизився, порівнюючи з березнем минулого року. Опитування The Hill провели серед 1000 зареєстрованих виборців. Близько 44 % респондентів заявили, що повністю або радше підтримують те, як Трамп виконує свої обов'язки. Це на три відсоткові пункти менше, ніж у березні 2025-го, коли рівень підтримки становив 47 %.

54 % опитаних відповіли, що цілком або радше не схвалюють діяльність Трампа на посаді президента. Рік тому цей показник був нижчим — 51 %. Щодо окремих напрямів політики, то 53 % респондентів позитивно оцінюють дії президента у сфері безпеки кордонів; 44 % підтримують його імміграційну політику. Також результати опитування засвідчили, що підтримка операції проти Ірану значно нижча — усього 27 %.

■ Євген Гулюк

З часів «холодної війни», ідеологічного протистояння між США та СРСР у космосі й боротьби за сфери впливу, досі живе міт, що Москва — рівня Вашингтону й може з ним змагатися. Та насправді вона не просто нездатна тягатися зі США, а навіть близько не стоїть. Справи Російської Федерації (РФ), на щастя, геть кепські. Якщо не катастрофічні. Усе, чого торкається рука Москви, миттєво перетворюється на хаос, пустку, ганьбу та розруху. Якщо укладати характеристику стану справ РФ на сучасному етапі, означення «нікчемність», «немічність», «невиправдані сподівання» були би домінантними.

Образ потужної Росії, сильного геополітичного гравця з'явився внаслідок багаторічної експлуатації Москвою поневолених народів, безпідставного привласнення російським народом чужих цивілізаційних досягнень. Урешті, впливовою була не РФ, а Російська імперія чи Радянський Союз. Справжнє обличчя Росії тепер — це зрівняний зі землею Грозний. Зруйновані Маріуполь,

Проблеми росіян указують на успіх українців

Бахмут і Покровськ, що є міжнародним тероризмом. Абхазія, Осетія і Придністров'я, які жалюгідною пустою стоять після злочинного та безпідставного вторгнення туди російської орди. Кожна дія режиму Путіна лише утверджує в думці, що РФ — Танатос, який сіє смерть і нічого спільного з розвитком не має.

Злочинне вторгнення до України остаточно оголило всі слабкості й недопрацювання керівництва російської недодержави. І саме власним вольовим рішенням диктатор вирішив показати всьому світу, що король голий. Тобто наскільки неефективним і марнотратним було його багаторічне жалю-

гідне правління. Роками і навіть десятками років в унітаз російського війська спускали величезні кошти. Російський військовий бюджет значно перевищував суми, які витрачали країни Європи та світу. На парадах рік у рік демонстрували досягнення російської військової промисловості. Пропагандистські інформаційні канали без упину розганяли страшилки про сенсаційні російські військові розробки, зброю, що лежить під ліжком у Путіна.

Та з'ясувалося, що все назване й багато йому подібного робили банально для того, щоб в умовах реальних бойових бій обличчям

Збройних сил РФ стали обдурені й насильно мобілізовані уродженці Уганди. Наївні індуси, бразильці зі затумененою стереотипами свідомістю та інші їм подібні «православні росіяни». Захищати «рідну» для себе Курщину довелося корейцям, яких до того банально примусила не обрана ними влада.

Балістичними ракетами російського кривавого диктатора забезпечив Іран. Як і дронами камікадзе. Про фактор Китаю у війні РФ проти України, у військовій, а особливо економічній сфері, теж не можна забувати.

Реалізовуватиме росіянам еліксир вічної

деградації той самий Річард з Уганди, якому вони обіцяли великі гроші за роботу в «супермаркеті», а опинився в російській армії.

Брехати, красти, привласнювати всіма способами чуже і видавати його за своє, чинити злочини, а потому вдавати нерозуміння і поводитись так, наче взагалі нічого не сталося, — і є та загадкова російська душа. Вистава із «зеленими чоловічками» в Криму, а також сума на казку про жителів Донбасу, які нібито самі прагнули того, щоб власні фекалії викидати через вікно в торбинках або щоб їх гвалтували і без причини розстрілювали «визволителі» — подібними вигадками й відвертою брехнею Російська Федерація надзвичайно багата. Не дарма в одному з листів галицький москвофіл Іван Наумович (1826—1891) писав, що великою Росію не назвеш, вона «неруська і взагалі Бог знає яка».

Підміна понять — основа національної ідеї росіян. При цьому їм абсолютно байдуже, кому брехати. Дональдові Трампу, президенту США, чи білоруському любителю Москви, якого «визволятимуть» від режиму Лукашенка, якщо доведеться.

Буряту, у якого росіяни забрали все, крім життя, чи уродженцю Уганди, якого вирішили похоронити в «супермаркеті» без жодних почестей. Урешті, Еммануелю Макрону, президенту Франції, за довгим столом у Кремлі чи власному громадянину впродовж його короткого й нікчемного життя, позбавленого сенсу.

Це не означає, що РФ можна недооцінювати. Аж ніяк. Це екзистенційний ворог українців, і його недооцінювати, тим більше в умовах війни з ним, — собі ж шкодити. Водночас варто тримати в голові нагадування, із яким огидним і потворним опонентом доводиться мати справу.

Та все назване є також свідченням того, наскільки велику роботу виконали українці впродовж останніх років. Проблеми росіян не оголилися би і виторчені ними міти не розвіялися б без стійкості й відданої боротьби українців. Урешті, наявні в росіян проблеми вказують, що українці на правильному шляху. Тож хочеться сподіватися, що злочинне вторгнення в Україну стане останньою помилкою і Путіна, і політичного проекту, який називається Російською Федерацією.

Продавець надій задля власної перемоги

■ Юрій Луценко

Зеленський — неперевершений продавець надій тим, хто хоче бути обдуреним. Кадровими призначеннями він хоче побороти мегакорупційний скандал і фактичний провал мирних перемовин. У президента України був вибір: піти на нову коаліцію, створення уряду народної довіри або знайти чергову надію, яка продовжить його правління. Він обрав призначення Кирила Буданова у свій Офіс президента України (ОПУ), чим не викликав надії ні в суспільстві, ні в партнерів, ні в детективів. Тому звернення до народу було так очевидно непередбачене й ображене.

Начальник Головного управління розвідки (ГУР) знав, що з посади керівника ОПУ ще ні-

хто не зробив політичного трампліна. Знав, але хотів спробувати. Чим і скористався Зеленський. Для чинного українського лідера в оточенні корупційних скандалів і провалів на фронті та в енергетиці це було вимушене рішення.

Адже тільки так Заходу продемонстрували, що нові плівки не актуальні, а зрозумілий їм Буданов очолить перемовинний процес і почне давно потрібні реформи в оборонно-безпековому секторі.

А президент, звісно, усім допоможе. І в разі успішного виконання завдань навіть підтримає нового главу ОПУ на президентських виборах. А в разі проблем, ще один генерал повторить досвід Залужного. Буданов зробив вигляд, що повірив. І сподівається переграти ослабленого скандалами й невдачами гаранта Конституції.

І хутко пересвідчився в геть інших правилах «зеленого серіалу».

Нові призначення в ГУР, план заміни глави Служби безпеки України чітко демонструють: відповідальність на Буданові, кадри — від Єрмака. На вербі груші, обіцянка-цяцянка. Ці перестановки мають не дозволити Буданову отримати власний інформаційно-аналітичний ресурс впливу. І зберегти контроль за силовиками за геть іншим, «вічнозеленим» кандидатом у президенти. Для якого важливіше не спецоперації генерала Малюка, а політична охоранка його одноосібної Зевлади. Не реформи в Міністерстві оборони, а PR і рейтинги «слуг народу». І тут уже не про почуття Буданова. Тут — про те, що Зеленський робить усе можливе для перемоги. Не у війні. А на примарних виборах.

■ Костянтин Матвієнко

Ізраїльсько-американська повітряна інтервенція в Ірані безпосередньо впливає на перебіг російсько-української війни. Найочевидніше — це перемикання фокусу уваги світового співтовариства з театру боїв у Європі на Близький Схід, що тягне за собою перерозподіл ресурсів, які могли бути надані Україні, на користь учасників війни в Ірані — передусім Ізраїлю.

Вигода Росії також полягає і в зростанні цін на нафту й газ. Тому вона зацікавлена в пролонгації війни.

За перші місяці цього року Москва втрачає вже другого свого союзника — після Мадуро це Хаменеї. «Інтернаціонал диктаторів» суттєво зменшується. Наступною очевидною ціллю США є кубинський режим. Рашисти починають усвідомлювати відсутність перспектив

Українські виміри війни в Ірані

диктатур у середньотривалому часовому вимірі. Безнадійна технологічна відсталість робить Росію монополюно залежною від Китаю, який прагне порозуміння із Заходом. Важіль впливу на путінську диктатуру перебуває в руках Сі Цзіньпіна, і той легко зробить його розміною монетою в торгівлі зі США та Європою.

Дональду Трампу дуже-дуже потрібна перемога. «Венесуельський триумф» уже забувається. Іран ще не очевидна перемога, тим паче, що пересічним американцям зрозуміло, що Сполучені Штати в цю війну втягнув Ізраїль. Згадана вже Куба — надто дрібна ціль. Залишається «Імперія зла-2». Виглядає загрозливою і потужною, але її дезінтеграція насправду не вимагає надто великих зусиль і ресурсів, проте дасть чимало вигод, головним чином за рахунок експлуатації її природних ресурсів і

зменшення необхідних видатків на оборону.

Захід традиційно боїться розпаду Росії через «загрозу розповзання ядерної зброї та масових хвиль біженців». Однак ядерна зброя розповзається саме через Росію — з одного боку, і Північна Корея, і, вірогідно, Іран отримали ядерні технології від неї, а з другого — унаслідок наявності ядерної зброї в останніх змусили Ізраїль створити власні ядерні заряди, а тепер, через російську загрозу, Польща вимушена на найвищому політичному рівні ставити питання про свій ядерний статус.

Руйнація Росії приведе до зміцнення Заходу, що спонукатиме Китай до пошуку шляхів мирного співіснування з ним, як це продуктивно вже робить Індія. Війна в Україні поставила Росію на межу розпаду. А війна в Ірані може його прискорити.

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Світовий конгрес українців (СКУ) виступив з різкою критикою рішень щодо послаблення санкційного тиску на Російську Федерацію (РФ), наголошуючи, що такі кроки не приносять миру, а лише фінансують агресію Кремля проти демократичного світу.

Провідники діаспори підкреслили, що послаблення обмежень щодо російської нафти не дало очікуваного полегшення для американських споживачів і не вплинуло на зниження цін на бензин у США. Натомість цей крок дозволив Москві отримати близько 10 млрд USD додаткових доходів.

За даними СКУ, ці кошти безпосередньо посилюють здатність

СКУ засудив послаблення санкцій проти РФ

РФ вести війну проти України, фінансувати диверсії у Європі та зміцнювати союз із авторитарними режимами Ірану, Венесуели, Куби та Північної Кореї.

В СКУ акцентували, що, за наявною інформацією, РФ надає Ірану розвідувальну підтримку для атак на американські сили й активи союзників. Це призводить до реальних жертв серед американських військовослужбовців і посилює глобальну нестабільність. «Кожен нафтодолар, який сьогодні надходить до Кремля, завтра перетворюється на зброю. Росія не шукає миру. Вона фінансує війну в Україні, дестабілізацію у Європі, а тепер надає

розвіддані та зброю, які допомагають убивати американців і наражати на небезпеку союзників США. Послаблення санкцій не дає стабільності. Воно провокує ще більшу агресію», — відзначив Павло Грод, президент СКУ.

Він закликав Сполучені Штати та їхніх партнерів негайно припинити політику поступок і значно посилити економічний тиск на Кремль у відповідь на його військову підтримку Ірану. В СКУ переконані, що єдиним шляхом до безпеки є повна відповідальність агресора та рішучі санкції, які унеможливають фінансування насильства проти демократичних держав.

Ольга Стефанішина

Ушанування Шевченка у Вашингтоні

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

Українська громада США та дипломати Посольства України на чолі з послом Ольгою Стефанішиною зібралися біля пам'ятника Тарасові Шевченку у Вашингтоні (округ Колумбія), щоб відзначити 212-ту річницю з дня народження Великого Кобзаря. Цей монумент, відкритий у 1964 році президентом Двайтом Айзенгавером, залишається символом сили для українців, де вони знаходять натхнення у складні часи. Під час заходу нагадали слова 34-го американського президента про те, що Шевченко є символом України, чия творчість виражала невмирущу рішучість людини боротися за свободу та незламну віру в перемогу. Крім того, учасники вшанування згадали

пророчі слова поета «Борітеся — поборете!», які нині звучать з особливою силою. Посольство висловило вдячність Ірені Халупі за модерування події, а також усім представникам громади, які цього дня долучилися до вшанування пам'яті національного генія.

А Український дім у столиці США і Школа українознавства провели урочистий захід, присвячений життю та творчій спадщині Тараса Шевченка. Програма суботнього дня була насичена читанням поезії, роздумами про винятковий життєвий шлях поета та виконанням пісень на його вірші, що стали невіддільною частиною народної традиції.

Особливим моментом заходу став виступ Оксани Маркарової, голови Консультативної ради Ukraine House і радника президента України з питань відбу-

дови й інвестицій. Під час події вона подарувала школі унікальну пам'ятну монету авторства Миколи Черепана. На одному боці монети відтворений образ Меморіалу Шевченка у Вашингтоні, а на другому — постать Прометея, натхнена відомою поемою «Кавказ». Водночас гості мали змогу ознайомитися з фотовиставкою «Стежками Тараса», яка представила краєвиди Качанівки — місця, що свого часу слугувало джерелом натхнення для Кобзаря.

Український дім висловив щіру вдячність Галині Четет, директору школи, учням і вчителям за змістовну організацію святкування, а також Ірені Халупі за професійне модерування заходу. Учасники наголосили, що дух Великого Кобзаря продовжує підтримувати українців у боротьбі за світле й вільне майбутнє.

Благодійний концерт у пам'ять про Кобзаря

■ СОФІЯ КАЛИНА

Українська громада Чикаго (штат Іллінойс) відзначила чергову річницю від дня народження Тараса Шевченка святковою зустріччю, що об'єднала різні покоління діаспори навколо пророчого слова Кобзаря та допомоги сучасним захисникам України. Захід відбувся в аудиторії собору Святих Володимира й Ольги.

Особливістю цього горічного вшанування стала активна участь молоді та дітей. Програма, підготовлена Ольгою Карабінович, головою культурно-освітньої референтури парафії, та Іриною Дичій, учителькою катедральної школи святого Миколая, поєднала поезію Пророка з музичними творами, присвяченими його величчю.

На сцені виступили хор «Благовість» під

керівництвом Олени Балабан, який потужно виконав «Заповіт» і «Ребе та стогне Дніпр широкий»; дитячий ансамбль скрипалів, що презентував попури на шевченківські теми, оперна співачка Галина Герявенко, бандуристка Ірина Турчин, тріо у складі Оксани Олексин, Олени Балабан і Наталі Тейлор, а також дуети та учні суботньої школи.

Організатори наголосили, що сьогодні слова Шевченка про Московію та «перевертнів» звучать як ніколи актуально, стаючи

для українців за кордоном духовною зброєю та молитвою за перемогу: «Шевченко — це той, до кого можна попросити на розмову, у всесвіт його віршів і поем. І його батьківських порад-настанов, одна з яких прозвучала в завершальній пісні: «Борітеся — поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святих».

Важливою частиною вечора стало вшанування пам'яті полеглих українських воїнів. Присутні склали уклін Марії Яворській, матері Героя України Михайла Яворського. Всі охочі мали змогу придбати книгу пам'яті про полеглого захисника, спрямувавши пожертви на потреби його бойових побратимів. Слова вдячності громаді за збереження національної віри висловили владика Венедикт Алексійчук, о. Роман Артимович і диакон Ростислав Смик.

Системна допомога для перемоги

Fight Like a Ukrainian — нова глобальна ініціатива СКУ. «Ми об'єдналися з легендарними підрозділами — «Азовом», «Хартією» та «Вовками Да Вінчі», щоб забезпечити їхніх медиків усім необхідним. Ми хочемо, щоб у медика на передовій не просто була аптечка, а було сучасне обладнання: портативні апарати для штучної вентиляції легень (ШВЛ), системи для підігріву крові та кисневі генератори. Це те, що дозволяє врятувати бійця в перші хвилини після поранення. Наша мета — створити систему, де допомога приходить не випадково від збору до збору, а постійно», — ідеться в повідомленні.

Кампанія забезпечує бойових медиків тактичною підготовкою,

спеціалізованими комплектами та критично важливим обладнанням для роботи на полі бою. «На полі бою хвилини вирішують усе. Завдяки підтримці СКУ і світової української спільноти, ми можемо навчати більше солдатів і медиків тактичної медицини, оснащувати підрозділи сучасними медичними засобами та бути готовими рятувати життя у найскладніших умовах», — зазначив Богдан Корильчук, начальник відділення медичного забезпечення 2-го корпусу Національної гвардії України «Хартія».

Fight Like a Ukrainian — це не разовий збір коштів, а стабільна система підтримки: щомісячні навчальні програми, індивідуальні аптечки, медичні пакети для масових поранень, порта-

тивні кисневі генератори, апарати ШВЛ та обладнання для евакуації. Кожен внесок допомагає рятувати життя тут і зараз. «Медичні команди працюють щодня, без вихідних, — заявив Павло Грод. — Передбачувана системна підтримка означає, що коли надходить доступний викид про допомогу, медики вже навчені, оснащені й готові рятувати життя».

Долучитися до кампанії та стати постійним донором можна за посиланням:

Пресслужба СКУ

СФУЖО провела зустріч про спадщину поетеси

■ Софія Калина

Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО) спільно з партнерськими осередками в Естонії організувала міжнародну онлайн-панель, присвячену ролі Лесі Українки у формуванні європейського культурного коду України. Захід відбувся з ініціативи Освітньої референтури СФУЖО й за сприяння Союзу українців Естонії, Конгресу українців Естонії та Українського культурного центру Естонії.

Учасниці зустрічі сфокусувалися на інтеграції постаті поетеси у світовий контекст, зокрема, через аналіз мандрів Лесі Українки країнами Європи, вплив перебування письменниці в Естонії та Грузії на її творчість, сучасний стан українсько-естонських літературних відносин і переосмислення творчості поетеси в умовах

сучасної боротьби за свободу й ідентичність.

До обговорення долучилися експертки та громадські діячки з різних країн: Катя Новак, поетеса та перекладачка (Естонія); Наталія Чеботарьова, викладачка Талліннського університету; Валентина Марджінашвілі, громадська діячка (Грузія). «Леся Українка — це більше ніж класика української літератури. Це голос, який понад століття тому впевнено ввів Україну в європейський культурний простір і який сьогодні звучить особливо актуально — у контексті боротьби за свободу, ідентичність та гідне місце України у світі», — наголосили організатори події.

На завершення представниці СФУЖО подякували партнерам за спільне осмислення спадщини поетеси, яка продовжує залишатися символом української гідності на міжнародній арені.

В Африці встановили перший пам'ятник Шевченку

■ Наталія Забазнова

У Ботсвані відкрили перший на африканському континенті пам'ятник українському генералу Тарасу Шевченку. Про це повідомив Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України. Погруддя встановили у найбільшому навчальному закладі країни — Університеті Ботсвани.

Пам'ятник створив скульптор Франсуа Котець із ботсванської бронзи. Під час церемонії відкриття Тапело Отлохетсве, декан гуманітарного факультету, продекламував

власний переклад «Заповіту» сетсвана, національною мовою Ботсвани.

Глава українського зовнішньополітичного відомства зауважив, що загалом у світі встановлено 1 384 пам'ятники Тарасові Шевченку, із них 128 — у 35 країнах. «Перший Кобзар на африканській землі — це про глобальність ідей Шевченка, про позачасовість його слова, про силу його думки, яка кризь століття об'єднує український народ і весь світ довкола універсальних цінностей свободи, справедливості, національної самобутності», — зазначив він.

СКУ та Фонд Притули завершили тур Північною Америкою

■ Олег Садовий

Світовий конгрес українців (СКУ) та Благодійний фонд Сергія Притули оголосили про успішне завершення північноамериканського туру One United Fundraiser. За результатами заходів у восьми містах США та

Канади вдалося зібрати 102 523 309 грн, які будуть спрямовані на захист українських міст від атак дронів-камікадзе.

Ці кошти стануть частиною глобальної ініціативи «Єдиносбір», мета якої — акумулювати 1 млрд грн. Гроші витратять на закупівлю розумних систем перехоплення дронів, фінансування оборон-

ного обладнання для нейтралізації ворожих безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та організацію спеціалізованого навчання для підрозділів, що захищають критичну інфраструктуру, школи й лікарні.

Тур охопив Торонто, Вінніпег, Едмонтон, Калгарі, Нью-Йорк, Чикаго й інші міста. Формат заходів передбачав від-

криті діалоги, де представники 412-ї бригади Збройних сил України Nemesis проводили технічні брифінги для громадськості, розповідаючи про сучасні технології війни дронів.

Особливу роль у досягненні фінансового результату відіграла родина Мигалів (Myhal Family Foundation), яка подвоїла внески учасників, пожертвувавши 500 тис. CAD. Генеральним партнером туру виступила компанія Meest, а логістичну й інформаційну підтримку надали десятки локальних організацій і кредитних спілок. «У той час як ширша кампанія One United Fundraiser продовжує наближатися до своєї цілі в 1 млрд грн, ми залишаємося натхненними єдністю, продемонстрованою по всій Північній Америці, та вдячними всім, хто долучився до захисту цивільного населення України», — зазначив Павло Грод, президент СКУ.

СКУ засудив атаки іранського режиму на країни затоки

■ Іван Заторський

Світовий конгрес українців висловив рішучу солідарність із народами та громадами країн Перської затоки, які постраждали від нещодавніх атак із боку тегеранського режиму. Провідники наголосили, що удари по суверенних державах і цивільних об'єктах є наслідком актами агресії, які підривають регіональну стабільність.

У заяві СКУ підкреслений очевидний зв'язок між діями Ірану в регіоні Перської затоки та його активною підтримкою повномасштабної війни Російської Федерації (РФ) проти України. Режим, який постачає зброю Москві для ударів по українських містах, тепер використовує аналогічні БПЛА та ракети проти критичної інфраструктури та житлових масивів на Близькому Сході. «Атаки Тегерана на затоку є продовженням тієї ж жорстокості,

від якої Україна щодня страждає з боку союзника Москви», — заявив Павло Грод. Він звернувся до міжнародної спільноти діяти згуртовано та рішуче, щоб захистити держави, які надають притулок українській діаспорі й іншим біженцям.

СКУ закликав світових лідерів до конкретних кроків: притягнення іранського режиму до відповідальності за експорт насильства, припинення оборонних спроможностей країн затоки й упровадження

скоординованих заходів для стримування підтримки російської воєнної машини.

СКУ також висловив глибоку вдячність урядам країн Перської затоки за прихисток українців, які рятуються від війни, акцентувавши на важливості підтримки цих держав у час, коли вони самі опинилися під прямою загрозою. На переконання провідників, фрагментарна відповідь світу на такі дії лише провокує подальшу ескалацію агресора.

■ Василь Нетудихата

У Республіці Польща (РП) набув чинності закон, який поступово скасовує спеціальні правові норми для біженців з України. Тимчасовий захист тепер діє до 4 березня 2027-го. Як пояснили в Міністерстві внутрішніх справ РП, ключовим для громадян України є те, що вони мають ще рік, аби змінити свій статус на тимчасовий або постійний. Іще рік можуть користуватися усіма положеннями як воєнні біженці. Потім українці просто стануть іноземцями, які

Новий закон — нові депортації

перебувають у Польщі. Паралельно із цим в РП розпочалася загальнонаціональна операція, у ході якої затримали 140 іноземців, серед яких 91 громадянина України. Марцін Кервінський, міністр внутрішніх справ країни, поінформував, що правоохоронці провели майже 1,8 тис. перевірок, аби підтвердити законність перебування іноземців в РП. За його словами, відкрили 130 проваджень щодо зобов'язання іноземців повернутися до країни походження.

У майже 110 випадках розпочали процедури

повернення через незаконне перебування в РП, ще в більш ніж 20 випадках — через загрозу державній безпеці країни. У заходах узяли участь майже 26,5 тис. поліцейських і більше ніж 700 співробітників прикордонної служби.

Загалом польські правоохоронці в межах великої операції затримали 1 944 особи, яких розшукують на підставі ордерів на арешт і постанов про примусове доправлення, серед них 147 іноземців, яких розшукували польські органи. Зокрема, ідеться про 91 громадянина

України, 14 — Грузії, вісьмох — Білоруси, трьох — Молдови, двох — РФ і 29 осіб з інших країн. Поліція скерувала до прикордонної служби 112 клопотань щодо ухвалення рішення про зобов'язання іноземців повернутися додому.

Правоохоронці наголосили, що це була четверта загальнонаціональна операція, спрямована проти осіб, які переховуються від польської влади або суду, і перша цього року. Під час трьох попередніх операцій у лютому, червні та листопаді 2025-го було затримано 4 766 осіб, серед них 515 іноземців.

Вони мали грати, але стали воїнами

■ Вікторія Ейсмунт

Повномасштабна війна Російської Федерації (РФ) проти України згуртувала українців навколо захисту державності. Зброю до рук взяли не лише військові і добровольці, а й актори, чиї обличчя глядачі звикли бачити на сцені та екрані.

Павло Лі народився 10 липня 1988 року в Євпаторії. Брав участь у кіно та рекламі, грав у театрі «Колесо», був актором дубляжу, учасником багатьох музичних талант-шоу, телевізійним ведучим. Від початку війни став волонтером і загинув в Ірпені 6 березня 2022-го. Глядачам він запам'ятовується ролями у фільмах «Штольня» (2006), «Тіні забутих предків» (2013) і «Правило бою» (2017).

Євген Світличний народився в Кривому Розі 1993 року. Як актор 2021-го втілював образ Ка-

рася у фільмі Олега Сенцова «Носоріг». Під час російського вторгнення служив у складі 1-ї окремої штурмової роти 1-го окремого механізованого батальйону «Вовки Да Вінчі». Загинув 19 липня 2023 року у важкому стрілецькому бою під час виконання бойового завдання на Харківському напрямку.

Василь Кухарський народився у Радомишлі на Житомирщині. З 2008 року працював актором Київського академічно-

го драматичного театру на Подолі. З'явився у десятках фільмів і серіалів, зокрема, у стрічці «Максим Оса та золото Песоголовця», де зіграв головну роль. Із перших днів повномасштабної війни мобілізувався до Збройних сил України (ЗСУ). У вересні 2023-го він отримав поранення і помер 7 грудня в лікарні. Йому було 42 роки.

Андрій Павленко — актор і режисер-документаліст. Захищав Україну в ЗСУ з перших днів повномасштабного вторгнення. До війни взяв участь у 69 фільмах і серіалах. Зокрема, у стрічках «Жіночий лікар», «Лист очікування», «Дев'ять життів Нестора Махна», «Пристрасті за Чапаєм», «Перевертень у погонах», «Фото на документи», «Сашка», «1941» та інших. Загинув 10 грудня 2023-го.

Яків Ткаченко народився в Дніпрі й до 2001 року працював у місцевих театрах. Першу роль у кіно отримав 2003-го, а з 2016 року залучався в художні фільмах і серіалах. 2018-го його номінували на українську національну кінопремію «Золота дзига» як найкращого актора другого плану. Також відомий глядачам за ролями у стрічках «Червоний», «Безславні кріпаки», «Ціна правди», «Довбуш», «Перевізниця». Від початку війни служив у територіальній обороні Дніпра, 2024 року підписав контракт зі ЗСУ. Загинув 10 грудня 2024-го.

Максим Неліпа — телевізійний ведучий і актор. Пішов на війну в березні 2022 року. Обіймав посаду командира розвідувального взводу у структурі командування Сухопутних військ

ЗСУ. Виконував бойові завдання біля Бахмута на Донеччині. Загинув 15 травня 2025-го у віці 48 років. Глядачі його знали як незмінного ведучого програм «Хто там?», «Підйом», «Погода», «Програй мільйон» і «Народна зірка».

Актор **Юрій Феліпенко** вступив до ЗСУ у квітні 2024 року. Захищав Україну у складі 92-ї окремої штурмової бригади ім. кошового отамана Івана Сірка. Загинув 15 червня 2025-го.

Він родом зі Запоріжжя, із 2016 року грав у театрі та кіно, займався дубляжем закордонних фільмів. Отримав роль у детективному серіалі «Повернення Мухтара-9», а справжню популярність актору принесли головні ролі в серіалах «Колір пристрасті», «Обіцянка Богу», «Відділ 44» і «Що робить твоя дружина?».

Іван Кононенко пішов на війну добровольцем навесні 2022-го. 2023 року отримав важке поранення, а після реабілітації працював у територіальному центрі комплектування. Згодом знову повернувся на війну й 25 листопада 2024-го біля с. Нижній Клин Курської області РФ зник безвісти. 9 грудня його поховали в Києві. До війни працював у кіноіндустрії та спортивному середовищі. Зіграв у стрічках «Пекельна Хоругва, або Козацьке Різдво», «Слуга народу», «Кріпачка», «Перші ластівки», «Скажене весілля», «Київ удень і вночі», «Слідчі».

Мішко став головним героєм реклами

■ Оксана Горнятко

Український актор Роланд Мішко з'явився у головній ролі реклами, яку створив нідерландський режисер Маттіс ван Хейніген-молодший, володар Гран-прі Міжнародного фестивалю реклами «Каннські леви» 2012 року.

Роланд перевтілювався у шість образів молодика з різних історичних епох — від 1726-го до 2026 року, показавши ключові моменти історії Нідерландів. Фільмування тривало п'ять днів у трьох містах країни, а для акторської роботи довелося приміряти понад 150 костюмів. «На фільмувальному майданчику я відчув

справжній голівудський розмах. Навіть коротка сцена з футбольними фанатами на даху будинку тривала 12 годин», — поділився він.

Українському глядачеві актор відомий за фільмами «Мої думки тихі», «Чому я живий», а також серіалами «Секс, інста і ЗНО» та «Зозулі». Він наголошує, що всі навички для цього міжнародного проекту здобув у роботі над українським кіно, що підтверджує готовність українських акторів до високопрофесійних проектів світового рівня.

■ Сніжана Непийпиво

ВРФ незалежне кіно фактично знищене. Російська кіноіндустрія наслідують радянську систему з тією різницею, що теперішня цензура діє без чітких правил і формальних пояснень. Про це повідомляла Служба зовнішньої розвідки України. Фільми забороняють чи витісняють із прокату через скарги «гро-

РФ добила власний кінематограф

мадських активістів», утручання силовиків або просто через невідповідність воєнній риториці — і жоден із цих механізмів не передбачений законом.

Стрічка Сергія Чліянца «Вітер», визнана найкращим російським фільмом 2025 року, не потрапила на фестивалі «Маяк» після того, як куратор зі силового відомства озвучився з її змістом. Фільм

Олександра Сокурова «Казка» отримав відмову в прокатному посвідченні без жодних офіційних пояснень. «Якутська Аїта» Степана Бурнашева, що окупила бюджет удесятеро, позбулася прокатного дозволу з формулюванням про «демонстрацію національної нерівності». Та навіть наявність прокатного посвідчення не гарантує виходу на екрани: достатньо

публічних звинувачень у «русофобії». «Те, що наразі фільмують, або проходить крізь фільтр силових структур іще на стадії виробництва, або осідає на полицях. Кремль очікує «буму патріотичного кіно» й не розуміє, чому його немає. Але саме він знищив середовище, у якому будь-яке кіно взагалі могло з'являтися», — зазначили у відомстві.

Українська модель зіграла у фільмі з Джолі

■ Вікторія Ейсмунт

Українська модель Юлія Ратнер потрапила у фільм режисера із Франції Аліс Винокур «Кутюр», головну роль у якому виконала Анджеліна Джолі. «Я маю

українське коріння по лінії діда з батькового боку. Він походив із Бердичева й покинув Україну під час погромів. Гадаю, на несвідомому рівні ця травматична родинна історія, пов'язана з Голокостом, вплинула на мої фільми, які часто торкаються тем травми,

витривалості й зцілення. Я вірю в утішну силу кіно», — розповіла режисер.

Юлія зіграла українську модель, яка в кадрі спілкується українською мовою. Аліс познайомилася з нею за лаштунками показів Chanel. Історія про життя між

Києвом і європейською модною індустрією стала основою екранного образу. У фільмі героїня знаходить контакт із моделлю з Південного Судану. Як зазначає режисер, так вона хотіла втілити жест солідарності між людьми з різних світів, об'єднаних досвідом війни та втрати.

■ ОРИСЯ ШИЯН

Коли історики розповідають про сталінські репресії, уявлення найчастіше зупиняється на чоловічих іменах — письменниках, політиках, військових. Проте репресивна машина не мала винятків за статтю. Жінок заарештовували не лише як дружин чи доньок «ворогів народу», а й за окремими, часто абсурдними кримінальними справами. Особливо пильно НКВС стежив за українською інтелігенцією.

Історики-меморіальний заповідник «Биківнянські могили» багато років досліджує саме період Великого терору 1937—1938 рр., коли кількість убивств була найбільшою. Саме тоді до Биківні вивозили тіла розстріляних. За дуже приблизними підрахунками, у цьому лісі поховано близько 23 тис. людей, серед них, за встановленими документальними фактами, орієнтовно 681 жінка.

За словами Тетяни Шептицької, заступника директора заповідника, репресії проти українського жіноцтва не мали якоїсь окремої «жіночої логіки». Обвинувачення майже не відрізнялися від тих, які висували чоловікам. «Це був один репресивний каток — система, що свідомо нищила українське суспільство, зачищала територію від так званих антирадянських елементів. Під цей каток потрапляли люди незалежно від походження, віри, професії, віку чи статі», — пояснює дослідниця.

Серед розстріляних жінок були представниці

Софія Налепинська-Бойчук, 1910 р.

Вероніка Черняхівська з батьками, 1925 р.

Українки, яких знищив Великий терор

творчих професій: художниці, письменниці, акторки, а також працівниці наукових і музейних установ, журналістки, учительки, селянки та домогосподарки. Часто у справах «зрадників Батьківщини» виселяли або знищували цілі родини. Водночас історії жінок, які опинилися в руках чекістів, різні, але завжди глибоко трагічні.

Однією з них була письменниця Зінаїда Тулуб. Її інкримінували вигадане звинувачення в контртерористичній діяльності з підризу виборів. Зізнання вибивали. Розстрілу unikла, але отримала вирок — заслання до таборів. Після звільнення свідчила, що її тривалий час тримали в карцері, не давали спати, погрожували побиттям і розстрілом, морально ламали.

У Биківнянському мартиролозі є також ім'я Ніни (Леоніли) За-

глади — українського етнологі й дослідниці народної культури. Вона навчалася на правничому факультеті Київського університету святого Володимира, але згодом обрала етнографію. Працювала в Академії наук, була науковим співробітником кабінету антропології та етнології ім. Федора Вовка, здійснила десятки експедицій Київщиною, Чернігівщиною, Полтавщиною, Волинню. Її найвідоміша праця присвячена темі дітей та їхньому вихованню в традиційній українській культурі.

Ніну заарештували як учасницю вигаданої контрреволюційної організації, яка нібито готувала відокремлення України від СРСР. Насправді ж під час допиту предметом «злочину» стала наукова та музейна робота. Слідство звинувачувало її в тому, що «неправильно»

формувала музейні експозиції — недостатньо демонструвала класову боротьбу, натомість показувала «віджиле старе село».

Її судили не за окремо, а за колективною справою разом із 12 колегами — музейниками та викладачами. Серед них була й етнолог Лідія Шульгіна, дружина полеглого під Крутами Володимира Шульгіна. Обоє жінок розстріляли.

Софія Налепинська-Бойчук походила з польської родини, вивчала мистецтво у Європі, але свідомо пов'язала своє життя з українською культурою. Стала художницею у графіком, ученицею, а згодом і дружиною Михайла Бойчука — творця потужної мистецької школи. Під час допитів не свідчила проти чоловіка. Її розстріляли в грудні 1937-го, за кілька місяців після Михайла Бойчука.

Вероніка Черняхівська — онука драматурга Михайла Старицького. Реалізувала себе як перекладачка та поетеса, працювала в Народному комісаріаті охорони здоров'я, їздила у відрядження до Німеччини. 1938 року її заарештували за звинуваченням у шпигунстві на користь Німеччини й «антирадянській агітації». «Шпигунство вона категорично заперечувала. А щодо антирадянщини — дозволяла собі бути відвертою. Казала, що її виховання і світогляд не збігаються з тим, що радянська влада пропонує українській інтелігенції та культурі», — зазначила д-р Шептицька. Вероніку Черняхівську розстріляли у вересні 1938 року. Існує версія, що в тюрмі її зґвалтували і жінка збожеволіла.

Софія Стрільчик була вчителькою з Галичини, медсестрою Української

галицької армії, працювала в польовому шпиталі. Переїхавши до Києва, стала «підозрілою» через сам факт перетину кордону. Її та чоловіка Миколу Стрільчика заарештували й розстріляли. Для чекістів автоматично стала «шпигункою» — її справу оформили в межах так званої польської операції.

Наймолодшою жертвою Биківнянського мартиролога є 18-річна Ганна Вовкодав — студентка третього курсу Київського залізничного будівельного технікуму. За свідченнями невідомих осіб її звинувачували у шпигунстві на користь японської розвідки. «Для мене завжди загадка, звідки люди брали сили не визнавати провини. З огляду на тортури, в'язничний побут, жахіття тюрем НКВС, шанс не зламати себе був мізерним. Треба було мати величезну силу волі, щоб опиратися болю і беззаконню. Але Ганна Вовкодав категорично не визнала жодного звинувачення», — наголосила Тетяна Шептицька.

Професійний, соціальний і віковий зріз жінок, знищених НКВС, вражає своєю різноманітністю. Вивчення їхніх імен та історій триватиме ще довго. Тому число 681 — дуже умовне. «Ми дуже хочемо, щоби Биківня перестала бути для суспільства просто лісом. Щоб вона стала некрополем із конкретними іменами, з усвідомленою пам'яттю. Щоб люди приходили туди не випадково, а знаючи — хто і чому там похований», — підсумувала заступник директора заповідника.

Бізнес брата митрополита Шептицького в Судовій Вишні

■ ІРИНА КОВАЛЕНКО

Граф Леон Шептицький, брат митрополита Андрея Шептицького та власник їхнього родинного маєтку в Прилбичах, мав у Судовій Вишні власний бізнес. Разом із тамтешнім дідачем Яном Марсом вони заснували товариство з обмеженою відповідальністю «Парова фабрика виробів із дерева в Судовій Вишні».

Підприємство за працювало 1918 року. Згідно із записами ре-

естраційного акта в Окружному суді Перемишля, підприємство мало такі напрями: купівля та створення столярних і будівельних підприємств; переробка лісу й виробництво дерев'яних матеріалів; виготовлення меблів, паркетів, різноманітних елементів для будівництва; робота тартаків і складів деревини; торгівля дерев'яними виробами в Галичині та на землях колишнього Королівства Польського.

Однак «Парова фабрика виробів із дерева в Судовій Вишні» проіс-

нувала недовго. Через скрутне економічне становище в тодішній Галичині 1923-го засновники вирішили ліквідувати товариство. На початку 1924 року фабрику офіційно внесли до реєстру як ліквідовану.

Історія Судової Вишні початку ХХ ст. — це, серед іншого, спроби розвитку підприємництва. У цьому напрямі в Яна Марса було чимало здобутків. Його партнерство з графом Леоном Шептицьким — лише один із яскравих епізодів промислового життя міста того часу.

До речі, наступний власник маєтку в Судовій Вишні — Кшиштоф Марс (небіж Яна Марса, який збудував палац) — також тісно спілкувався і з митрополитом Андреем. Він познайомився з ним іще у війську, вони мали приятельні стосунки. Коли Марс бував у Львові, то завжди відвідував Шептицького в соборі Св. Юра й частував суніцями з власного городу. Митрополит також приїжджав у Судову Вишню.

Батько Шептицьких — граф Ян-Кантії Шептицький — заснував у

Ян Марс і Леон Шептицький

Яворові Забавкарську школу. Там були столярний, токарний і різьбярський відділи, де майстри вчилися, зокрема, виготовляти дерев'яні іграшки. Граф Леон Шептицький трагічно

загинув від рук радянської влади. Його разом із дружиною та священником розстріляли біля маєтку в Прилбичах і навіть не дозволили поховати їхні тіла, а будинок зруйнували.

■ Христина Подоляк

Андрій Уракін родом із Дніпропетровської області, навчався на технолога харчової промисловості. Ще будучи 18-річним студентом, 2015-го підписав контракт із військовими й пішов захищати Україну. Нині разом зі своєю дружиною розвиває ветеранський бізнес.

Андрій та Любава познайомились під час їхньої військової служби, тоді вона впродовж 2015—2018 рр. працювала юристом у Західному територіальному управлінні військової служби правопорядку. За щасливим збігом під час ротації чоловік залишився у Львові святкувати Новий рік, із цього почалась історія кохання.

Після звільнення зі служби Андрій пробував себе в різних професіях, але зупинився на роботі з деревом. Усе почалося ще в юні роки, коли без обладнання вдалося змайструвати першу ручку до молотка. Поштовхом до початку професійного шляху стало замовлення столика його тіткою в реставратора. «Через нестачу робочих рук робота просувалася повільно. Я вирішив піти до нього, щоб допомогти й трохи підзаробити. Працюючи в майстерні, побачив роботу зсере-

Андрій і Любава Уракіни

Студія звукозапису Тараса Терлецького

Кухня авторства Андрія Уракіна

Андрій Уракін і його «Дерев'яна творчість»

дини та опанував базові навички. Пропрацювавши два роки, зрозумів тонкощі професії і те, що хоче розвиватися в цьому напрямі. Потім дружина запропонувала пройти спеціалізовані курси. Ми наважилися подати заявку на грант і отримали свій шанс для розвитку», — розповів ветеран.

Майстерню «Дерев'яна творчість» подружжя створило 2021-го. На старті розвитку нею слугувала маленька кімнатка у квартирі, де народжувались ідеї та вироби. Андрій пригадує, що тоді взяв-

ся виготовляти дерев'яні годинники. Потім подружжя отримало грант на 300 тис. грн. За ці гроші вдалося купити обладнання й інструменти. «Одним із перших масштабних замовлень була студія звукозапису для Тараса Терлецького, фронтмена гурту «Яка існує», — зазначив чоловік.

Попит на замовлення, каже він, буває різний. Більшість замовлень припадає на весняний період. Ветеран працює повністю з нуля, беручи на себе кожен етап процесу. Кожне нове замовлення по-

чинається не в цеху, а з дороги: особисто їде до замовника, слухає побажання, робить заміри на місці. Потому — робота макетів, продумування деталей, і лише після цього — робота з деревом.

Майстер зізнався, що бувають моменти, коли виріб доводиться пере-робляти не один і навіть не два рази. Інколи змінюється задум, інколи результат не відповідає вимогам. Але компромісів з якістю не приймає. Головне — не швидкість і не кількість, а кінцевий результат, за який не соромно і який повністю

задовольнить замовника. Крок за кроком, через уважність до деталей і відповідальність за кожен етап, будує свою справу.

Попри війну, перебої зі світлом і нестачу працівників майстерня продовжує працювати. Власник не приховує, що кожен день — новий виклик. «Уже стільки всього відбулось за ці роки, що щоразу думаємо, що гірше вже не буде. І в будь-якій ситуації ми завжди знаходимо вихід», — зауважив Андрій.

Крім основного виробництва, у майстерні

започаткували практику для військових, які проходять реабілітацію. Ініціативу спрямували на те, щоб допомогти ветеранам повернутися до цивільного життя через працю та новий досвід. За словами власника, робота в майстерні позитивно впливає на психологічний стан.

Подружжя переконане: ця ініціатива має майбутнє. Вони вже планують розширення програми, щоб дати шанс на адаптацію ще більшій кількості військових, які повернулися з війни. «У майбутньому розглядаємо таку можливість на базі цеху: організувати окрему кімнату, де ветерани могли б спробувати себе в чомусь новому. Зробити щось власними руками для дітей чи ще когось, — пояснив Андрій Уракін. — Попри труднощі потрібно продовжувати працювати й не зупинятися. За час роботи в нас були різні виклики. За минулий рік майстерню затопило, вишло з ладу два станки, зламався бус, потрібна була заміна двигуна для продовження роботи. У якийсь момент сидиш і думаєш — закриваємось. А потім ловиш себе на думці: стільки років цим займаємось, аби закритись? Потім дав собі відповідь: поки маєш насагу, доти на плаву. Як тільки здався — це кінець».

Ветеран відкрив квіткову студію

■ Зоряна Казмірук

Після повернення з фронту ветеран Володимир Мальчевський вирішив змінити своє життя і зайнятися геть новою справою — флористикою. Разом із дружиною заснував квіткову студію Floral & Loft, де створюють екзотичні букети, продають домашній декор та підтримують інших ветеранів. «Мій попередній бізнес, гуртова торгівля побутовою технікою, уже не був актуальний. Бо основні продажі відбувалися на схід. Дружина сказала: «Хочу квітковий магазин із домашнім декором». Я спершу сумнівався, а потім погодився», — розповів він.

За кілька днів Володимир побачив відео, у якому йшлося про програму Львівської місь-

кої ради для ветеранів «Відвага до бізнесу». Вона передбачає навчання бізнесу й гранти на заснування і розвиток власної справи. Ветеран подав документи, а його дружина взялася за підбір квітів і декору. Так синхронно працювали над проектом. «Було трохи страшно, — зізнався Володимир. — Не знали, чи отримаємо грант, але навчання було дуже корисним. Там були модні ментори, класні викладачі. Ми отримали практичні знання».

Після успішного завершення курсів подружжя отримало грант на 300 тис. грн. За ці гроші придбали торгові полиці, флористичні столи, освітлення, холодильну вітрину та спліт-систему для охолодження квітів. У приміщенні, де раніше була пекарня, довелося винести старе

обладнання та зробити ремонт. Від ідеї до відкриття магазину минуло близько чотирьох місяців.

Магазин пропонує широкий асортимент екзотичних і тропічних квітів, серед яких гортензії, еквадорські троянди, протеї та інші рідкісні сорти. «Особливість мого магазину — велика палітра квітів і безплатна доставка по Львову. Також надаємо знижки для ветеранів, військових та їхніх родин», — поділився Володимир Мальчевський.

Кожна квітка потребує особливого догляду. Еквадорські троянди подорожують два тижні в паперовій упаковці й холодилиниках, а перед продажем їх обрізають і ставлять у воду. «Ми знаємо, як поводитися з кожною квіткою, щоб вона зберегла форму і колір. Від цього зале-

жить тривалість життя букета», — підкреслює власник.

Крім широкого асортименту квітів, у магазині представлений великий вибір домашнього декору. Одна з полиць посуду — це продукція іншого ветеранського бізнесу, що має назву «Зірка з неба».

Володимир відзначає стосунки та взаємодію з побратимами: «Ми там як брати були, навіть інколи між братами немає таких тісних взаємин, як були між нами.

Ми розумілися лише з погляду. Треба було сказати просто цифру, код, будь-що, і ми розуміли. Ми були всі разом, кожен мав своє завдання і знав, що має робити. Були такі приємні моменти, коли ми сиділи з хлопцями в укріпках або в укриттях і приносили місцеві мешканці, приносили щось свіжозварене, свіжоспечене, щось гаряченьке. Це було справді дуже круто. Відчувалася така підтримка, відчувалось те, що ми справді роби-

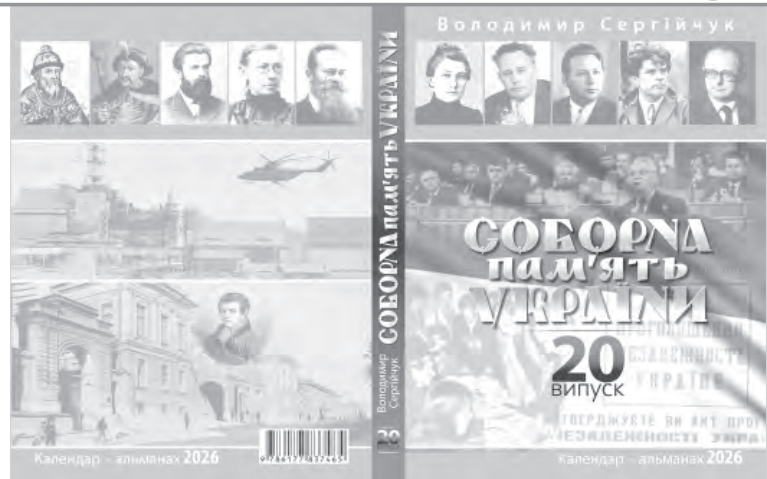
мо корисну справу, відчувалось, що населення все-таки за нами».

Ветеран не забуває про фронт, каже, що таке забути неможливо, зазвичай тамтешні події згадує, коли зустрічається з побратимами. Після служби було складно адаптуватися до цивільного життя. «Після служби просто хотів тиші й спокою. Найкраще допомагає час. І те, що відкрив магазин, також відіграло важливу роль», — наголошує він.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

Подано текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

Самому собі не віриться: вже двадцятий випуск календар-альманаха «Соборна пам'ять України» пропонується зацікавленим читачам. А нібито вчора прийшло несподіване рішення створювати своєрідний банк інформації про українство на Батьківщині і поза її межами — через розповіді про визначні події і роль у них наших видатних співвітчизників.

Або й розповідь про звичайного українця, котрий, як москвич Олексій Новицький 1911 року запротестує, що його в київській газеті назвали великоросом, а він — українець, хоча й народився в Поволжі. Чи постава уродженця Молдови воїна ЗСУ Олександра Мацієвського, що перед розстрілом воєнними російськими злочинцями скаже: «Слава Україні!».

Собі — пам'ять, чужинцям — правду

Кожного року нам є кого вшановувати. Але нині головний наш обов'язок віддати пошани людині, котра з початком Української національної революції в 1917 році взяла на себе місію очолити визвольну боротьбу рідного народу зпід чужоземного поневолення. Таким виявився уродженець Полтави Симон Петлюра, який почав творити своє військо, яке тільки й може бути гарантом власної державності. А тільки вона дає можливість автохтону утвердити своє право бути господарем на своїй землі.

Симон Петлюра з тих, хто за російського царату вже з початку XX століття зміг звернути на себе увагу своїм революційним поступом і блискучим публіцистичним талантом. Зростан-

ня його громадянського й політичного чину, починаючи з 20 років, — це саме той приклад, який мають брати за приклад молоді українці. Щоб у цьому можна було переконатися, на сторінках цього випуску «Соборної пам'яті України» регулярно вміщуються його публікації саме такого віку, яким у 2026 виповнюється вже по 120 років.

Але також будуть доречними сьогодні й ті його пізніші висловлювання, які були звернені до всього світу, що спокій у ньому настане тільки тоді, коли на берегах Дніпра постане незалежна Українська держава. Якими актуальними є ці слова! Але їх досі не чуять у світі, навіть зараз, коли Україна вмивається кров'ю, захищаючи не лише себе.

І багато українців мають запам'ятати ці слова Симона Петлюри, особливо ж ті, котрі вважають, що це хтось має захищати їхні оселі й благополуччя. А це їхній обов'язок не залишати своїм дітям проблем. Бо ж повториться те, що було під час 1917—1921 років, коли збільшовичені українські полки спокійно спостерігали, як спливали кров'ю студенти під Крутами, а хтось покинув військові підрозділи й поспішив ділитися поміщицьку землю.

Це й призвело до поразки національної революції. Але Симон Петлюра глибоко вірив, що наше суспільство зміниться, колись дозріє до нового державницького здвигу. Тож незадовго перед смертю він писав: «Я вірю і певний, що Україна як держава

буде. Може не зразу такою великою, як нам хотілось, я до того, що ніякої України не буде».

Це заклик до сьогоднішніх українців усім стати на захист рідної землі. Бо Симон Петлюра вірив і постійно повторював: «У мене немає розчарування ні в нашому народі, бо він є таким, яким його зробили обставини, часом сильніші од нього, ні в його здатності до самостійного життя, бо ця здатність буде розвиватись і зміцняти його. Ситуація, в якій він опинився сьогодні, не є ні вічною, ні безнадійною. Змінити її до певної міри залежить від напруження власних сил. Треба працювати над цим всім і кожному, в міру його сил і можливостей».

Це заклик до світових лідерів не повторити помилок їхніх попередників, які сто років тому не хотіли визнавати не-

залежну Україну, не допомогли їй вистояти в боротьбі з тією ж ордою. А вони ж і сьогодні повторюють ті ж помилки, особливо ж загравання з Москвою, якою б вона не була. Бо ж сьогодні бачимо все те, що казали з Москви і тоді: «Українська державність є нереальна величина».

Звичайно, досягнення справедливого миру для нас — головне в 2026 році. Але наше минуле в усіх куточках світу також заслуговує на увагу.

Ми скрізь сьогодні як біженці. Але ті українці, які вже давно облаштувалися в чужих краях, представляють гідно нашу націю. Ми маємо також їх згадувати.

Зрештою, мусимо згадувати все з власного минулого. Адже мудро казали древні: хто пам'ятає минуле — має й майбутнє.

СІЧЕНЬ

➤ 1 січня

325 років тому (1701) у Києві народився Василь Григорович Барський, український мандрівник та письменник. Залишив по собі ілюстровані дорожні записки, що містять цінні свідчення про історію, господарство та культуру відвіданих країн Європи та Близького Сходу. Навчаючись в ораторсько-філософській школі на о. Патмосі, склав підручник греко-латинської граматики для студентів Київської академії. Помер 7 жовтня 1747 року в Києві.

130 років тому (1896) народився Ва-

силь Перебийніс, живописець і графік. Помер 13 вересня 1966 року у Лондоні.

130 років тому (1896) народився Василь Касіян, графік. Автор численних творів, присвячених Тарасу Шевченку: станкових («Шевченко серед селян», «Тарас Шевчен-

ко», «Шевченко з казахським хлопчиком» та ін.), ілюстрації до «Кобзаря». У творчому доробку ілюстрації до повістей Івана Франка «Борислав сміється», О. Кобилянської «Земля», новел В. Стефаника. Автор праць «Офорті Тараса Шевченка», «Про мистецтво». Помер 26 червня 1976 року.

80 років тому (1946) у приміщенні української гімназії в таборі біженців «СоммеКасерно» (Авгсбург, Німеччина) відбулися установчі збори видавничої кооперативи «Українська книга».

➤ 2 січня

185 років тому (1841) у с. Ставище

(тепер — Київська обл.) народився Тадей Рильський, етнограф, фольклорист, економіст, культурноосвітній діяч. Один із засновників Київської Старої громади, член Південно-Західного відділу Російського географічного товариства. Помер 7 жовтня 1902 року у Романівці (нині — Житомирська обл.).

100 років тому (1926) у Бориславі (тепер — Львівська обл.) народилася Віра Вовк (спр. прізвищ. — Селянська), письменниця, літературознавець, перекладач. Мешкає в Бразилії. Автор поетичних збірок «Зоря провідна» (1955), «Чорні акації» (1961), «Мандри» (1979) та ін. Популяризує українську літературу в португальськомовному світі — видала «Антологію української літератури» (1959), три збірки українських оповідань (1959, 1972, 1973), переклала

діячів Київської громади. Склавав першу карту українських діалектів. Помер 20 квітня 1914 у Києві.

105 років тому (1921) заступник Голови Кубанської Ради Іван Макаренко звернувся до Голови Директорії та Головного Отамана військ УНР Симона Петлюри з пропозицією посилити взаємодію обох державних утворень на міжнародному рівні.

португальською «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського, «Мойсея» І. Франка, «Камінний хрест» В. Стефаника тощо.

➤ 4 січня

105 років тому (1921) заступник Голови Кубанської Ради Іван Макаренко звернувся до Голови Директорії та Головного Отамана військ УНР Симона Петлюри з пропозицією посилити взаємодію обох державних утворень на міжнародному рівні.

➤ 5 січня

85 років тому (1941) у Підгородньому на Дніпропетровщині на-

родився Володимир Шевченко, довголітній ректор Донецького національного університету, академік НАН України, Герой України. Усунутий режимом Януковича з посади.

➤ 6 січня

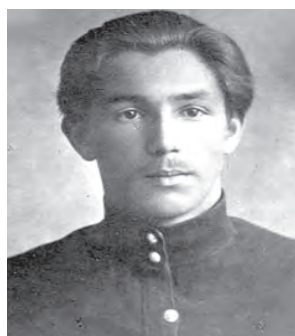

140 років тому (1886) народився Олександр Алмазов, український військовий діяч. Очолював Окрему кінногірську гарматну батарею у складі Гайдамацького Коша Слобідської України С. Петлюри. Відзначився під час Першого Зимового походу. Помер 13 грудня 1936 року.

125 років тому (1901) у Полтаві народився Микола Гришко, український ботанік, генетик та селекціонер, засновник Національного ботанічного саду Національної академії наук України, академік АН УРСР. Помер 3 січня 1964 року.

➤ 7 січня

125 років тому (1901) в Ічні на Чернігівщині народився Василь Чумак, український поет. Розстріляний денікінцями в ніч з 20 на 21 листопада 1919 у Києві.

100 років тому (1926) колегія Наркомату освіти РСФРР ухвалила рішення щодо посилення українізації в Курській губернії.

➤ 8 січня

125 років тому (1901) у Лубнах (тепер — Полтавська обл.) помер Номис М. (спр. прізвищ. — Матвій Симонов), український етнограф, фольклорист, письменник, філолог і педагог. Найвидатніша праця — збірник «Українські приказки, прислів'я і таке ін.» (1864). Народився 29 листопада 1823 у с. Заріг (тепер — Полтавська обл.).

120 років тому (1906) у Києві народився Ігор Мойсеев, видатний артист балету, котрий майже 70 років керував ансамблем народного танцю. Помер 2 листопада 2007 року.

➤ 9 січня

165 років тому (1861) народився Іван Дублянський, український військовий діяч доби визвольних змагань 1917—1921 років. Рік смерті невідомий.

35 років тому (1991) у Лос-Анджелесі помер відомий диригент еміграційних хорів Володимир Божик. Народився 27 грудня 1908 року в Раві Руській (Галичина).

➤ 10 січня

150 років тому (1876) у Кам'янець-Подільському народився Василь Яворський,

видатний геолог і палеонтолог. Помер 20 вересня 1974 року.

105 років тому (1921) у Чернівцях народився Осип Барецький, відомий діяч української еміграції в Німеччині (кавалер «Федерального Хреста Заслуги»), багаторічний голова КодУСУ, ініціатор і меценат встановлення сталевих хрестів на найвищих вершинах України (Говерла) і Буковини (Яровиця) на відзначення Незалежності України.

80 років тому (1946) каральні війська СРСР розпочали «велику блокаду» УПА.

➤ 11 січня

110 років тому (1916) у Погориську (тепер — Львівська обл.) помер Лесь Мартович, український письменник, редактор, громадський діяч. Народився 12 листопада 1871 року у Торговиці (тепер — Івано-Франківська обл.).

➤ 13 січня

345 років тому (1681) у Бахчисараї був підписаний мирний договір між Москвою, Туреччиною і Кримським ханством, яким визнавалося приєднання Лівобережної України до Московської держави.

180 років тому (1846) народився Василь Милорадович, український фольклорист і етнограф. Помер 1911 року.

175 років тому (1851) народився Василь Образцов, один з засновників київської терапевтичної школи. Першим у світі разом з Миколою Стражеском описав клінічну картину тромбозу коронарних артерій (1909) і обґрунтував можливість прижиттєвого розпізнавання інфаркту міокарда. Помер у Києві 27 грудня 1920 року.

120 років тому (1906) у Києві розпочато видання щоденної газети «Громадська думка».

35 років тому (1991) члени Міжрегіональної депутатської групи від України і Росії вийшли до Мавзолею Леніна на Красній площі в Москві з протестом проти кровопролиття в Литві, організованого керівництвом СРСР.

➤ 14 січня

140 років тому (1886) у Таранівці (нині — Харківська обл.) народився Василь Пустовойт, видатний селекціонер-рослиник, академік АН СРСР

і ВАСГНІЛ. Створив 20 високоолійних сортів соняшнику. Помер 11 жовтня 1972 року.

60 років тому (1966) у Москві помер Сергій Корольов, Генеральний конструктор ракетно-космічних систем, творець першого штучного супутника Землі, першого пілотованого космічного корабля. Двічі Герой соціалістичної праці. Народився 12 січня 1907 року в Житомирі.

➤ 15 січня

155 років тому (1871) помер Костянтин Ушинський, видатний педагог українського походження, випускник Новгород-Сіверської гімназії. Народився 14 березня 1823 року.

155 років тому (1871) у Володимир-Волинському (тепер — Волинська обл.) народився Агатангел Кримський, український сходознавець, історик, мовознавець,

літературознавець, фольклорист, етнограф, письменник, перекладач, дійсний член НТШ (1903), академік УАН (1918). У 1921—29 рр. — директор Інституту української наукової мови АН України. 20 липня 1941 року був заарештований і звинувачений в антирадянській націоналістичній діяльності. Помер у Кустанайській в'язниці 25 січня 1942 року.

105 років тому (1921) в Ужгороді відбулось урочисте заснування товариства «Просвіта».

➤ 17 січня

230 років тому (1796) у Петербурзі був підписаний царський указ про створення Малоросійської, Новоросійської, Київської, Подільської і Волинської губерній.

125 років тому (1901) у Кам'янському народився Григорій Епик, український письменник, драматург, редактор. Розстріляний 3 листопада 1937 року.

105 років тому (1921) ініціативна група української колонії в Загребі звернулася до МЗС УНР з проханням відкрити Генеральне консульство України в Хорватії.

105 років тому (1921) в Гомелі народився Борис Шрамко, український археолог, дослідник пам'яток скіфської доби. З 1966 року завідував кафедрою археології Харківського університету. Помер 8 липня 2012 року в Харкові.

*Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері*

Костел в Ушні передадуть у власність громади

■ Оріся Шиян

Костел Святого Йосифа в с. Ушні Золочівського району Львівської області передадуть у комунальну власність територіальної громади. Досі пам'ятка вартістю близько 2 млн грн була без власника. Про це повідомили у Львівській обласній прокуратурі. «Із дня взяття цієї споруди на облік минуло більше року, однак жодна особа не заявила права на неї. Відтак майно підлягало передачі в комунальну власність територіальної громади. З метою захисту інтересів держави та громади Золочівська окружна прокуратура звернулася до суду з відповідною заявою, яку було повністю задоволено», — повідомили правоохоронці.

Від 1990-х рр. колишня католицька святиня пустує та поступово руйнується. Муровану споруду в стилі неobarоко звели 1901-го. Костел прикрашений скульптурами святих Петра, Павла та Йосифа на фронтоні та сигна-

туркою на даху. Загальна площа храму становить 195 кв. м.

Перша згадка про Ушню датується 1452 роком, коли це королівське село перейшло як застава до львівського міщанина і райці Матвія Снятина. Якийсь час воно було частиною с. Білий Камінь. У першій половині XVII ст. перейшло у власність князів Вишневецьких. На межі XIX—XX ст. 1 408 жителів Ушні визнавали себе римо-католиками, 579 — греко-католиками і 87 — юдеями.

Спершу католики Ушні належали до парафії Білого Камня, а на початку XX ст. вирішили збудувати власний костел. Греко-католики мали свою дерев'яну церкву. Костел мав три дерев'яні вівтарі — головний з іконами Матері Божої з Ісусом і св. Йосифа з дитяком і бічні Пресвятого Серця Ісуса та Господніх Страждань. 1938-го поруч вимурували дзвіницю з трьома дзвонами. Після Другої світової війни більшість поляків виїхала до Польщі, а костел радянська влада використовувала як колгоспний склад.

Патріарха Філарета ушпиталили

■ Ірина Коляда

Почесного Патріарха Православної церкви України (ПЦУ) Філарета (Денисенка) перевезли до лікарні. «У зв'язку з погіршенням стану здоров'я Святейшого Патріарха Філарета було госпіталізовано до одного з медичних закладів Києва. Його Святість перебуває під наглядом лікарів та отримує необхідну медичну допомогу», — ідеться в повідомленні Київської митрополії ПЦУ. Архиєреїв, духовенство, чернецтво і

всіх вірних закликали молитися за здоров'я і одужання Почесного Патріарха. Архієпископ Євстратій (Зоря), заступник голови управління зовнішніх церковних зв'язків ПЦУ, також закликав всеукраїнську паству підносити посилені молитви за здоров'я Філарета.

Філарет (Михайло Денисенко) народився 23 січня 1929 року в с. Благодатному Амвросіївського району Донецької області. В 1995—2018 рр. був Патріархом Київським і всієї Руси-України. Із 2019-го став Почесним Патріархом ПЦУ.

До 80-х роковин Львівського псевдособору

■ Юстина Зарваниця

На Конtrakтовій площі Києва відкрили вуличну виставку до 80-х роковин так званого Львівського собору 1946 року. Організаторами стали Український інститут національної пам'яті (УІНП) та Інститут історії Церкви України (ІЦУ). Виставка розкриває історію понад 250-літньої переслідуваності УГКЦ російською імперською владою — від Катерини II до сучасних злочинів на тимчасово окупованих територіях. Як зазначив Блаженніший Святослав, глава УГКЦ, російський царат, комуністичний і теперішній кремлівський режими завжди намагалися знищити її. «Щоразу, як Україна попадає під окупацію Росії, Російської імперії, першою, кого ліквідовують, кого нищать колонізатори, є Українська греко-католицька церква. Так було 80 років тому, так є і тепер на окупованих Донбасі, Запоріжжі. Для нас, греко-католиків, незалежна Україна означає

Виставка приурочена до 80-х роковин зібрання, організованого радянськими репресивними органами, на якому кремлівський комуністичний режим намагався ліквідувати Українську греко-католицьку церкву (УГКЦ) шляхом її насильниць-

кого «возз'єднання» з Російською православною церквою.

Виставка розкриває історію понад 250-літньої переслідуваності УГКЦ російською імперською владою — від Катерини II до сучасних злочинів на тимчасово окупованих територіях. Як зазначив Блаженніший Святослав, глава УГКЦ, російський царат, комуністичний і теперішній кремлівський режими завжди намагалися знищити її. «Щоразу, як Україна попадає під окупацію Росії, Російської імперії, першою, кого ліквідовують, кого нищать колонізатори, є Українська греко-католицька церква. Так було 80 років тому, так є і тепер на окупованих Донбасі, Запоріжжі. Для нас, греко-католиків, незалежна Україна означає

свободу, свободу Церкви, свободу нашого народу», — заявив він.

На послідовній підтримці УГКЦ українського народу наголошує Олександр Алфьоров, голова УІНП: «Греко-католицька церква зробила все, щоб бути всюди з народом — у науці, сім'ї, організаціях спортивних товариств, економічного життя. Російська влада завжди її знищувала, а якщо не знищувала, то маніпулювала нею. Тобто Москва завжди вважала, що Церква — це інструмент, але так не було з УГКЦ. Це не інструмент, а величезний механізм, який жив нерозривно з народом».

Віктор Єленський, голова Державної служби етнополітики та свободи совісті України, звернув увагу

на стійкість проводу УГКЦ та роль Церкви у збереженні української нації. «Жоден єпископ УГКЦ не зрадив своєї Церкви і не перейшов до Московського патріархату. Це було надзвичайно важко не тільки з фізичного погляду й тортур, яким піддавали цих людей, а й тому, що в церковному середовищі Галичини в різні часи були дуже різні рухи й настрої. Галичанам пропонували кілька «перспектив». Але вони вибрали власне українство. І визначальну роль у цьому відіграла галицька інтелігенція, яка тоді була інтелігенцією церковною», — зауважив посадовець.

Своєю чергою Андрій Когут, директор Галузевого державного архіву СБУ, відзначив, що Львівський псевдособор 1946 року не можна вважати релігійним, бо ним повністю керували комуністичні спецслужби: «З наших документів стає цілком зрозуміло, що це взагалі був не собор, не були збори ані мирян, ані духовенства. Це була спланована й реалізована операція після того, як духовенство і главу УГКЦ репресували. Сам собор організували за участю агентів, і документи це підтверджують».

Львівський «собор» 8—10 березня 1946 року був скликаний у Львові згідно з планом НКВС СРСР із ліквідації УГКЦ. Скликанню передували масовий фізичний і моральний терор органів 1944—1946 рр. щодо всіх ієрархів із митрополитом Йосифом Сліпим на чолі.

■ Оріся Шиян

Львівські реставратори розпочали обстеження цінних пам'яток Свято-Успенського кафедрального собору у Володимирі на Волині, який нещодавно передали Православній церкві України. Зокрема, вони розповіли про реставраційні роботи дерев'яного розп'яття з іконописним зображенням. Реліквія, що датується XV ст., перебувала в поганому стані. «Унікальна пам'ятка давнього українського іконопису XV ст. — монументальний вели-

Фахівці реставрують розп'яття XV ст.

коформатний хрест із розп'яттям, окрім своєї виняткової мистецької та історичної цінності, є великою релігійною святинєю, пов'язаною із постаттю св. Йосифа Кунцевича (1580—1623)», — наголосили в Національному науково-дослідному реставраційному центрі України.

Фахівці львівської філії центру обстежили стан збереження іконописних пам'яток у Свято-Успенському кафедральному соборі. Вони розпочали невідкладні консерваційні роботи на іконах. Хрест XV ст. демонтували зі стіни й перенесли в приміщення зі стабільним температурним

режимом та охороною. «На пам'ятці провели дезінфекцію від спор міцеліальних грибів (плісняви), які значно уразили дерев'яну основу та фарбовий шар іконопису, а також укріпили левкас і фарбовий шар на місцях його відставання, лушчіння і дахоподібних підняттях», — поділилися фахівці.

Крім того, вони провели консерваційні роботи на іконах «Богородиця з Дитям», «Ісус Христос» (XVIII ст.) та «Успіння Богородиці» (XIX ст.). Усі ці образи підготували до подальшої реставрації.

■ Оріся Шиян

Віллу Quo vadis у Брюховичах, передмісті Львова, реконструюють під один із закладів реабілітаційного центру Unbroken. Сто років тому ця будівля потрапила в центр гучного скандалу, пов'язаного з підбрюхою валюти.

Цей симпатичний будинок звели на межі XIX—XX ст., коли Брюховичі приймали ще і як курортну місцевість. Густий ліс, тиша, свіже повітря і приватні вілли створювали сприятливі умови для неспішного життя поза галасливим містом. Серед архітектурної забудови там переважав модернізм і садибний стиль. Кожна вілла отримувала свою назву.

Quo vadis — це назва роману Генрика Сенкевича, який саме вийшов у той час. У міжвоєнний період будинок став власністю інженера Болеслава Пайкарта,

Історія вілли Quo vadis

Візуалізація реконструкції

майора запасу і директора багатьох акціонерних товариств, зокрема, майстерні штучного каменю і черепиці в Дрогобичі.

Сто років тому Пайкарт потрапив в епіцентр скандалу, який привернув увагу преси до його вілли. У листопаді 1925 року його заарештували за звинуваченням у підбрюхо 100-доларових банкнот

і введенні їх в обіг. Під час обшуку на віллі поліція нібито виявила «лабораторію у трьох спеціально обладнаних кімнатах» і вилучила три речові докази (по 100 доларів кожен), а також обладнання і сировину — кислоти, преси, мідні пластини. За однією з версій слідства, інженер Пайкарт був причетний до міжнародної банди фальшивомонетників.

Обвинувачений пояснив, що знайшов підробки та обладнання в багажі незнайомця в залізничному вагоні, але з цікавості забрав додому. Пайкарт не визнав себе винним і вказав, що все обладнання використовував винятково для наукових експериментів. А банкноти, випущені в обіг, отримав від невідомого посадовця. Урешті Пайкарта ви-

правдали, але 1929-го він продав віллу Андрею Шептицькому.

Цей момент став переламним. Вілла перестала бути особистим простором і набула суспільного сенсу. За ініціативи митрополита там створили сиротинище, яким опікувалися сестри студитки. Будівля стала частиною масштабної благодійної системи допомоги ді-

тям-сиротам у Галичині — простором турботи, захисту та виховання.

У наш час будівля належала міській кардіологічній лікарні. Тепер віллу 1907 року реконструюють за гроші литовського уряду та використовуватимуть для центру ментальної реабілітації та арттерапії. Там збережуть автентичні елементи, відновлять історичні деталі.

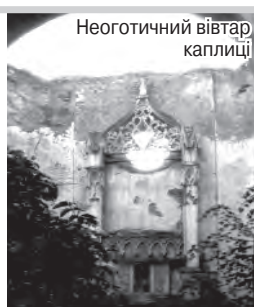
Реконструкція історичної вілли передбачає також створення рекреаційного ландшафту з павільйоном, водою і просторами тиші. Там облаштують приміщення для індивідуальних і групових сесій, бібліотеку для пацієнтів, а також місце для відпочинку. Вілла поєднуватиме функції адміністрування, відпочинку й терапії через взаємодію з мистецтвом, живе спілкування і навіть культуру споживання їжі. Це рішення вимагає оптимізації всієї структури комплексу.

Замок над Нічлавою

Вежа з дахом, 1925 р.

Неоготичний вітвар каплиці

Палац, 1917 р.

■ Ірина Коваленко

Оборонна фортеця в с. Висічці біля Борщова на Тернопільщині постала у XVII ст. на місці давньоруського городища. Вона витримала не одну облогу, а тепер від замку залишились лише руїни одної вежі. Поселення відоме з документів щонайменше з 1552 року. Та археологи знаходили там культурний шар ще княжого періоду.

У XVII ст. на місці давньоруського городища над річкою Нічлава звели замок. Він мав форму чотирикутника, на кожному розі якого

Єдина вежа, що вціліла від замку

Оборонна вежа

здіймалася вежа. Такі фортеці були типовими для прикордонного Поділля, яке століттями стримувало наступи зі сходу. Архіви згадують замок 1672-го. Поляки його відвоювали. А вже через три роки там сто-

яла залаго короля Яна III Собеського.

У XIX ст. фортеця втратила військове значення. 1820-го Марія Чарковська-Голейовська, власниця маєтку, перебудувала замок на палац. Новий житловий корпус примикав до

Сучасний стан пам'ятки

південно-західної вежі, а в скелі пагорба були двоповерхові підземелля.

На початку XX ст. пожежа пошкодила будівлю. Кирило Чарковський-Голейовський звелів розібрати частину мурів і в'їзну браму,

засипати рови. Історія замку згасала тихцем. Та справжній удар завдали дві світові війни: у Першу маєток пограбували, у Другу — остаточно розібрали. Зникли картини, стародруки, меблі, мисливська зброя — предмети роз-

коші, що колекціонували в кожній шляхетській резиденції.

Нині про масштаб фортеці нагадує лише одна південно-східна вежа. Вона шестикутна і двоярусна, заввишки близько 10 м і з мурами завтовшки 1,6 м. Колись таких веж було чотири. Ще одну 1991 року розібрали через аварійний стан.

Попри руїну замок у Висічці має статус пам'ятки національного значення. Поряд збереглися припалацова каплиця 1870-го з неоготичним вітварем і криптою родини власників. У селі стоїть і давніша святиня — церква Святого Миколая (1763).

■ ЄВГЕН КЛЕН

У Мілані та Кортіна-д'Ампеццо (Італія) провели зимові Паралімпійські ігри. Переможцем став Китай: 44 медалі (15 золотих, 13 срібних і 16 бронзових). Другі — США: 23 медалі (12 золотих, п'ять срібних і шість бронзових). Канада — на восьмому місці: 13 медалей (три золотих, три срібних і сім бронзових).

Україна здобула 19 медалей і посіла сьоме місце в медальному заліку. Олександра Кононова стала найбільш титулованою атлеткою серед українських паралімпійців з п'ятьма медалями, а Павло Баль — першим українцем, який виграв медалі і на зимових, і на літніх Паралімпіадах. На минулій зимовій Паралімпіаді, що відбулася 2022 року в Пекіні (Китай), збірна України рекордно посіла високе друге місце в медальному заліку. «Синьо-жовті» завоювали тоді 29 нагород: 11 золотих, десять срібних і вісім бронзових.

Цього року Україна виступала рекордним складом. Українські спортсмени вибороли 25 ліцензій, що є найкращим показником в історії країни на рівні зимових Паралімпіад. Раніше найбільше представництво «синьо-жовті» мали на Паралімпіаді-2014, коли країну представляли 23 атлети у трьох дисциплінах.

Та ці змагання були оповиті скандалами. Так, Міжнародний паралімпійський комітет (МПК) дозволив шістьом спортсменам із Ро-

«Поза політикою» бути не змогли

Україну цькували не лише на Олімпіаді, а й на Паралімпіаді

сійської Федерації (РФ) і чотирьом із Республіки Білорусь (РБ) змагалися на Іграх під національними прапорами. Крейг Спенс, представник МПК, заявив, що цих спортсменів сприймають, як і представників будь-якої іншої країни. «Неважливо, що вони робили в минулому на полі бою, — додав Ендрю Парсонс, президент МПК. — Є багато країн, які набирають спортсменів зі збройних сил, тому якщо РФ це робить, то вона не єдина. Комітет виступає проти будь-якої війни, однак пропонує тим, хто отримав поранення на війні, реінтегруватися в суспільство через спорт».

Світовий конгрес українців (СКУ) рішуче засудив рішення МПК дозволити спортсменам з РФ і РБ виступати під національними прапорами на Паралімпійських іграх ц. р., назвавши це зрадою паралімпійських цінностей, що вимагає негайного скасування. За словами Павла Грода, президента СКУ, це рішення

змушує жертв війни дивитися на символи держав, відповідальних за їхні поранення, у той час як неспровокована війна РФ проти України триває за активної підтримки РБ.

Рішення МПК стало наслідком голосувань на Генеральній асамблеї МПК у вересні 2025-го щодо зняття часткових санкцій з РФ і РБ. Хоча результат голосування були оприлюднені, імена тих, хто голосував, залишилися прихованими. На думку провідника української діаспори, така анонімність свідчить про відсутність прозорості й моральної сміливості. «У питанні, що стосується війни, масових поранень і достовірних звинувачень у воєнних злочинах, секретність є неприйнятною», — наголосив він.

Відтак відкриття Паралімпійських ігор через участь росіян і білорусів вирішили бойкотувати чиновники Європейського Союзу, представники Канади, Естонії, Латвії, Литви, Нідерландів, Польщі, Фінляндії, Хорватії, Чехії, Німеч-

чини, Австрії, Румунії, Великої Британії і, певна річ, України. Збірна України також проігнорувала церемонію закриття Паралімпіади.

Проте збірна України вирішила не бойкотувати самі змагання. «Якщо ми не поїдемо, це означатиме дозволити Путіну здобути перемогу над українськими паралімпійцями, над Україною, відлучивши нас від Ігор. Цього не буде! — підкреслив Валерій Сушкевич, президент Національного паралімпійського комітету України. — Ми боротимемося за спортивні перемоги українських спортсменів і разом зі спортсменами інших країн добуватимемося принципі справедливості в паралімпійському спорті».

А Владислав Гераскевич, учасник Олімпіади-2026 в Італії, відзначив, що для участі в Паралімпіаді росіянам навіть не довелося здобувати ліцензії: «МПК уже відкрито підіграє РФ, знайшов спосіб пробити дно ще глибше. Росіяни та білоруси

отримали ліцензії просто так. Раніше це було неможливо, а тепер маємо абсурд і фарс».

Але на цьому цькування українців не припинилися. Паралімпійська збірна заявила про систематичний тиск на неї. «Ніколи ще наша команда й керівники штабу команди не зазнавали таких відкрито негативних проявів і щодо українців як представників Національного паралімпійського комітету, який є одним з лідерів із розвитку паралімпійського руху, і за результатами в паралімпійських видах спорту», — ідеться в повідомленні. Українців змусили зняти прапор України з житлового корпусу й повісити в менш помітному місці; щовечора представники оргкомітету намагалися заборонити короткі збори команди; чемпіонку Олександру Кононову примусили зняти кульчики з написом Stop War просто під час церемонії нагородження; у родини призера Тараса Радя на трибунах відібрали українські прапори й хустки з національним орнаментом.

Але найголовніше те, що українській збірній заборонили використовувати форму з мапою України. «Ми підготували нашу спортивну, навіть не спортивну, а парадну форму для нашої команди. Та МПК сказав: «Ні». Мовляв, ця форма політична. І сказали, що ніхто не допустить, щоб ми вийшли в такій формі. Ця форма була дуже красива, дуже символічна й акцентувала, що Україна є у світі, у Європі, з усіма своїми територіями, без окупації РФ», — заува-

жив Валерій Сушкевич. Через заборону початкової форми довелося терміново виготовляти нову та відправляти її автобусом до Італії.

Маркус Тсахкна, міністр закордонних справ Естонії, обурився заборонаю форми з мапою України на Паралімпіаді. Він назвав рішення МПК «жахливим». «Більш ніж 600 українських спортсменів і тренерів загинули або отримали поранення. Сотні спортивних споруд зруйновано. Це не нейтралітет. Це вибір, і він суперечить самим цінностям, які, як стверджує олімпійський рух, він підтримує. Спорт не може бути «поза політикою», коли авторитарні режими використовують його як зброю для пропаганди та війни», — заявив міністр.

«Ми рішуче засуджуємо цілковиту зневагу МПК до нашої країни та спортсменів», — стверджувало Міністерство закордонних справ України. Там акцентувала, що МПК не лише допустив запламовані кров'ю російські та білоруські прапори, а й намагається заборонити українську символіку і навіть жовто-блакитні кольори. «Рішення комітету відкрито стати на бік РФ у її геноцидній війні проти України є аморальним і суперечить усім принципам олімпійців і нормам людяності», — ідеться в заяві відомства.

Солідарність з українцями продемонстрували німецькі спортсмени. Вони ігнорували гімн РФ і відмовились від спільного фото з росіянами. За це МПК організував проти них «розслідування».

■ РОМАН ЖУРБА

Учетвер 12 березня «Лех» (Познань) на домашньому полі провів гру зі «Шахтарем» (Донецьк), що відбулася в рамках проведення 1/8 фіналу Ліги конференцій. «Гірники» в цьому протистоянні відразу ж узялися атакувати. Проте якісні моменти з'явилися аж у середині першого тайму, коли Еліасу нарешті вдалося спробувати пробити в лівий кут воріт суперників, але голкіпер поляків Мрозек відбив м'яч, хоча й із великими труднощами. Потім від великого напруження,

що простежувалося в цьому матчі, сталося травмування гравця донецької команди. Вимушена заміна Криськіва сплутала всі карти Турану, головному тренеру «чорно-помаранчевих». Але, мабуть, не буває лиха без добра. І гадана проблема розсмокталася сама собою, коли Марлон Гомес, який вийшов на заміну, погравши на полі десять хвилин, став автором гола у ворота суперника.

У наступному сезоні в українському футболі може з'явитися Кубок ліги. Нещодавно у Києві відбулися загальні збори Української прем'єр-ліги,

Опиратися було марно

Набрані «гірниками» оберти продовжили да-

вати свої плоди в другій половині зустрічі, коли

під час яких розглядали різні питання. Там Іван Надєїн, президент футбольного клубу «Верес» (Рівне), висунув ідею створення нового турніру. Він

запропонував проводити його влітку та восени під час перерв на міжнародні матчі. Це мало б дозволити командам підтримувати форму та залучати

Невертон приніс команді зміну в рахунку на табло на їхню користь. За забитим м'ячем донецьких футболістів відбулася відповідь у вигляді гола з боку поляків на екваторі другого тайму. Проте кінець поединку перевершив усі найсміливіші очікування гравців «Шахтаря». Шедевральна робота Сілви з м'ячем сприяла ще більшому відриву «гірників» від суперни-

Д О С Л О В А

молодих гравців. Сітку турніру формуватимуть за географічним критерієм і залучатимуть команди з інших ліг, а також молодіжні склади.

ків — матч закінчився рахунком 1:3. «Ми повинні були показати повагу чемпіонам польської ліги. Правильно діяли в ключові моменти, у нас були хороші рішення проти їхнього пресингу, мобільність і контроль м'яча. На початку гри ми мало рухалися і не були продуктивними, потім стали краще реагувати та рухатися по полю. Та «Лех» може відігратися в другому матчі. Ми повинні проявити повагу до чемпіонів і правильно діяти в ключові моменти, тому що ми дуже молода команда», — зазначив Арда Туран на післяматчевій прес-конференції.

■ ОЛЕКСАНДРА БАЛАНДЮХ

Надворі сонячно, снігу вже нема, температура плюсова, природа зустрічає весну, а з людьми все навпаки: відчують утому, зниження концентрації уваги, сонливість, перепади настрою, проблеми зі шкірою, волоссям тощо.

Дієтолог Андрій Маковецький каже, що причиною такого стану є не авітаміноз, як дехто помилково вважає. Це весняне виснаження, комплексна фізіологічна перебудова організму після зими: «Наш організм працює за циркадними ритмами — внутрішнім годинником, що реагує на світло. Узимку світловий день коротший, люди більше часу проводять у приміщеннях, зростає рівень мелатоніну (гормону сну), знижується рівень серотоніну (гормону настрою). Коли ж день стає довшим, тіло починає перебудову. Саме тому в період зміни сезонів люди можуть відчувати підвищену тривожність, апатію, емоційну нестабільність. Організм ніби переналаштовує систему».

Класичний авітаміноз (критичний дефіцит вітаміну) нині трапляється рідко, але субклінічні дефіцити дуже поширені. Після зими часто спо-

Що відбувається з організмом після зими

стерігається низький рівень вітаміну D, зниження магнію, нестача омега-3, зниження запасів заліза (особливо у жінок). Дефіцит вітаміну D поширений навіть у країнах із помірним кліматом. А вітамін D потрібен не лише для міцності кісток, він впливає на імунну систему, м'язову силу, рівень запалення, психоемоційний стан. Тому відчуття «розбитості» навесні може мати біохімічне пояснення.

Зимове харчування також залишає свій слід. Узимку ми споживали більше калорійної їжі, борошняних виробів, солодощів, інколи алкоголю, а менше свіжої

зелені. Це створило додаткове навантаження на печінку, жовчовидільну систему, кишківник. Печінка постійно виконує детоксикаційну функцію. Якщо їй щодня доводиться переробляти надлишок цукру й алкоголю, працює на межі. Щоб допомогти їй, часто просто достатньо зменшити цукор, додати клітковину, збалансувати білок. Це діє ефективніше за будь-який популярний детокс. «Останні роки наука активно досліджує так звану вісь кишківник — мозок. Близько 90 % серотоніну синтезується не в мозку, а в кишківнику. Якщо взимку в раціоні було мало клітковини й

багато обробленої їжі, мікробіом міг утратити різноманіття. Стан мікрофлори впливає на рівень тривожності, енергії та навіть якості сну. Тому весняна апатія інколи починається з тарілки», — запевнив д-р Маковецький.

Чому навесні часто з'являється слабкість і «туман» у голові? Є кілька можливих механізмів: нестабільний кортизол після зимового стресу, зміна рівня глюкози через надлишок простих вуглеводів, дефіцит магнію, низький рівень заліза. Навіть легке зменшення феритину може викликати втому й зниження концентрації та уваги.

Що їсти, щоб знизити рівень холестерину

■ ВІРА ХМЕЛЬНИЦЬКА

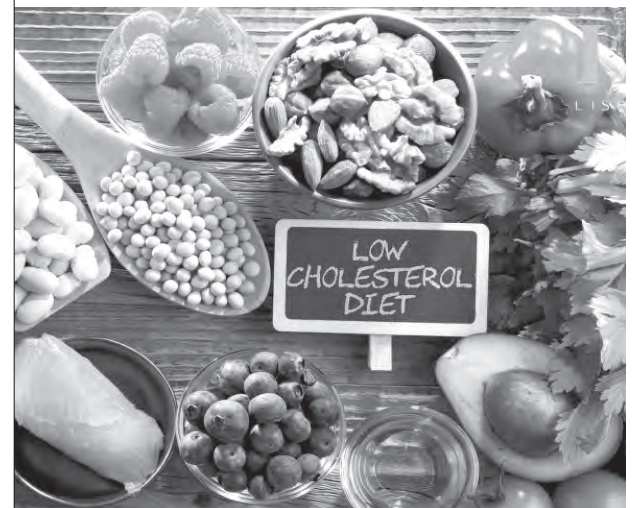
Боротьба з «поганим» холестерином починається не в аптеці, а біля полиць магазинів. Аніта Вонг, провідний британський фахівець із харчування, розповіла, як правильно читати етикетки та на які продукти накласти табу, щоб уникнути ризиків для серця.

Вона виділила кілька продуктів харчування,

ганізму», — пояснила д-р Вонг.

Наступний пункт у її рекомендаціях — батат. Називає його джерелом «правильних» вуглеводів, оскільки овоч багатий на клітковину, а саме харчові волокна гальмують стрибки цукру та сприяють очищенню організму, допомагаючи виводити зайвий холестерин ще на етапі травлення.

Риба також займає чільне місце у списку харчів, зокрема скумб-

корисних для вашого серця, що зменшують кількість жирової речовини в крові. «Додайте в меню горіхи — волоські чи фісташки, адже вони насичені корисними жирами», — зауважила Аніта. А також уточнила, що волоські горіхи багаті на вітамін Е та є чудовим джерелом клітковини. «Це сприяє виведенню шлаків і допомагає знижувати рівень холестерину», — наголосила експерт.

Арахіс вона також рекомендувала як корисний для серця продукт із високим вмістом білка й клітковини: «Обирайте будь-які з цих горіхів та додавайте їх до свого щоденного раціону».

Дієтолог пропонує ввести до свого раціону темно-зелені овочі, як-от шпинат, капуста кале, броколі та цвітна капуста. «Будь-який із цих видів зелених реноплодів та овочів, що ростуть на поверхні ґрунту, містить багато клітковини, а також натуральних станолів, стеролів і фітостеролів — рослинних хімічних речовин, що допомагають виводити холестерин з ор-

рія, яка не тільки на багато дешевша за лососа, але й містить більше омега-3 жирних кислот на 100 г. Так само, як і рибу, важливо додати до раціону куряче м'ясо.

Аніта підкреслила, що курятина є чудовим джерелом протеїну, тож її варто їсти якомога частіше. Водночас застерегла: стегти на гомілки містять забагато жиру. «Обирайте філе — у ньому жиру значно менше», — порадила вона. Якщо ж готуєте цілу курку, слід зосередитися на білому м'ясі та ретельно зрізати зайвий жир перед приготуванням.

Тим, хто не має проблем зі засвоєнням лактози, Аніта каже обирати кефірні йогурти. Вони містять велику кількість пробіотиків. «Це сприятиме нормалізації мікрофлори кишечника та допоможе знизити рівень холестерину», — зазначила вона. Крім того, указала, що варто вживати спеціальні напої з додаванням станолів, які є ефективними у боротьбі з підвищеним холестерином.

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

Канадські дослідники розробили метод лікування раку на основі генетично модифікованих мікроорганізмів.

Науковці з Університету Ватерлоо (провінція Онтаріо) працюють над новим підходом до лікування раку, що передбачає використання спеціально модифікованих бактерій для знищення пухлин зсередини. Ідея полягає в тому, щоб використати мікроорганізми, які природно розмножуються в безкисневому середовищі — саме такі умови характерні для центральної частини багатьох твердих пухлин.

В основі розробки — ґрунтова бактерія *Clostridium sporogenes*, яка може існувати лише за повної відсутності кисню. Внутрішня частина пухлин складається з мертвих клітин і

Бактерії, здатні «з'їдати» ракові пухлини

практично не містить кисню, що створює ідеальні умови для розмноження цього мікроорганізму. Потрапляючи до пухлини у вигляді спор, бактерії починають активно рости, споживаючи поживні речовини та фактично «колонізуючи» її серцевину.

Однак дослідники зіштовхнулися з проблемою: коли бактерії розширюються до зовнішніх шарів пухлини, де присутня невелика кількість кисню, вони гинуть раніше, ніж устигнуть цілковито знищити ракові клітини. Щоби подолати це обмежен-

ня, науковці інтегрували в геном мікроорганізму ген спорідненої бактерії, стійкої до кисню. Це дозволяє модифікованим клітинам довше виживати на межі пухлини.

Ключовим завданням стало й безпечно керування цією властивістю. Передчасна активація гена стійкості до кисню могла б призвести до небажаного розмноження бактерій у кисневому середовищі, приміром у кровотоці. Щоб уникнути цього, команда використала природний механізм бактеріальної комунікації — відчуття

кворуму. Цей процес ґрунтується на хімічних сигналах: чим більше бактерій накопичується в одному місці, тим потужніший сигнал. Лише після досягнення певної концентрації всередині пухлини активується ген, що забезпечує стійкість до кисню.

У попередніх експериментах дослідники довели можливість генетичної модифікації *Clostridium sporogenes* для підвищення її витривалості. Згодом вони тестували систему контролю, «запрограмувавши» бактерії на вироблення зеленого флуоресцентного білка, що дозволило достеменно зафіксувати момент активації механізму. Наступним етапом стане об'єднання гена стійкості й системи відчуття кворуму в одному організмі та його перевірка в доклінічних дослідженнях.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібний муляр, а також помічник муляра на будову в оклицях Clifton, Garfield, Wallington, NJ. Добра зарплата. Розмовляємо англ., пол., укр.

Тел.: 201-655-2127
Мачек

Потрібний працівник на підміну для доставки невеликих пакетів (бажано, пенсіонер). Телефонувати після 8 год. вечора.

Тел.: 551-482-7040

ПОШУК ПРАЦІ

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

ОРЕНДА ЖИТЛА

Здаю кімнату в Northeast Philadelphia для дівчини, жінки або чоловіка-дальнобійника, \$700/місяць, Wi-Fi та білі включені.

Тел.: 347-471-8792

Здаємо в рент у Філадельфії 2 bedroom apartment в районі вулиць Tomlinson – Bustleton, 2-й поверх, тиха вулиця, близько 2 парковок, магазини, школа, автобусна зупинка.

Тел.: 267-255-6443

Оля

ЗНАЙОМСТВО

Українка, 54 роки, познайомиться з самотнім освіченим українцем у віці 50-60 років, без шкідливих звичок, з високими моральними цінностями, спортивним, добрим – для дружніх стосунків і, можливо, створення сім'ї.

E-mail:
nit.rt46285@gmail.com

Олена

ПОСЛУГИ

Виконую ремонт кухонь і ванних кімнат. Гарантована якість. Добрі відгуки.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

**УКРАЇНСЬКОМУ РЕСТОРАНУ
В Нью-Джерзі****ПОТРІБНИЙ
КУХАР,**

а також працівник
для миття посуду

Тел.: 973-423-5808

**ІМІГРАЦІЙНИЙ
АДВОКАТ**

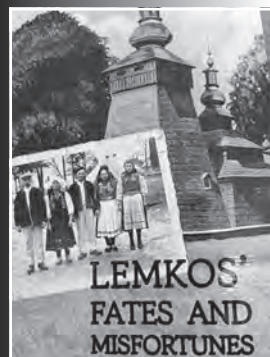
ЮЛІЯ ЄЛІСЕЄВА
JULIA YELISEYEVA, Esq.

- ☐ ВСІ ВИДИ ІМІГРАЦІЙНИХ ПОСЛУГ
- ☐ ПЕРША КОНСУЛЬТАЦІЯ БЕЗКОШТОВНО

☎ 347-462-1244

🏠 76 W Brighton Ave. Ste 211,
Brooklyn, NY 11224

✉ julawny@gmail.com

У ПРОДАЖУ

Книжка про історію Лемківщини в роках 1915 -1948, на основі архівних матеріалів.

**LEMKOS' FATES
AND MISFORTUNES**

Замовляти за тел.:

1-732-432-4928

або через імейл: **szere777@msn.com**

Подзвоніть або напишіть і ми надамо
БЕЗКОШТОВНО
інформацію як купити і продати
нерухомість у Нью-Йорку

*Потрібна допомога в продажі
нерухомості – телефонуйте, будь ласка*

(347) 612 8834
ivannakhimey@gmail.com
2219 Voorhies Avenue
Brooklyn, NY, 11235

Ivanna KHIMEY
Bright Horizons Realty, Inc
NYS Licensed Real Estate Associate Broker

VARSHAVSKY MONUMENTS
862-219-5344
E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com
1152 Route 10 West, Suite N, Randolph, NJ 07869

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту

Індивідуальний дизайн

Гравірування на граніті

Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

шукаю партнера (США, КАНАДА)

для реалізації дитячої продукції
власного виробництва

фігурки тварин з дерева

✉ **dadakacraft@gmail.com**
www.etsy.com/shop/dadakacraft

COMMUNITY HEALTH CARE PROVIDERS

is offering several full-time/part time positions, including:

- DSP (Direct Support Professional)
- CPS (Community Participation Services) Staff
- Managers

Requirements:

- Basic English
- Valid documents to work legally in the U.S.

Details:

- Pay starts at \$16/hour for DSP positions.
- CPS and Manager positions available at your higher rate.
- Opportunities for overtime.
- 3 shifts (8 hours each) available.
- All required training will be provided and paid for.

To Apply:

Please send your resume and contact information to:
info@chcproviders.com

ТРАКІНГОВА КОМПАНІЯ ШУКАЄ ДОСВІДЧЕНОГО БУХГАЛТЕРА

в Нью-Джерзі для оформлення податків

732-991-0507

**БУХГАЛТЕРІЯ
УСІ ПОДАТКИ**

Inna Earley CPA

973-342-9043

info@earley-tax.com

МІСТ ПОЄДНУЄ
600 Markley Street,
Port Reading,
NJ 07064
newspaper.usa@meest.com

РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ
В ОДНОМУ НОМЕРІ
ТИЖНЕВІКА «МІСТ» КОШТУЄ:

Звичайне оголошення – \$ 5

В рамочці (розмір – business card) – \$ 20

Публікуватимуться лише оголошення,
написані розбірливим почерком і вислані
разом з money order або чеком.

ОГОЛОШЕННЯ МОЖНА ПОДАТИ ТЕЛЕФОНОМ АБО ЛИСТОМ

Tel.: 908-937-6342

Прорив у розвитку натрій-іонних акумуляторів

■ Олег Садовий

Британські дослідники зі Суррейського університету заявили про прорив у розвитку натрій-іонних акумуляторів: використання водонасиченого катодного матеріалу дозволило майже вдвічі збільшити їхню здатність накопичувати енергію.

Нині лідером за енергетичною щільністю залишаються літій-іонні батареї, однак вони мають низку недоліків — від склад-

тивості. Натомість команда зберегла воду в структурі сполуки.

За словами Денієла Коммандера, керівника дослідження, результати виявилися неочікувано позитивними. Водонасичений матеріал продемонстрував вищу продуктивність і стабільність, ніж традиційно оброблений варіант. Під час випробувань батареї з таким катодом зберігали стабільність понад 400 циклів заряджання.

Учені пояснили, що присутність води дещо розширює міжшаро-

ного та дорогого видобутку літію до ризику перегріву та займання. Натрій-іонні акумулятори вважаються дешевшою та безпечнішою альтернативою, адже натрій значно поширеніший і простіший у видобутку. Проте їхнім головним мінусом була нижча енергетична щільність і більша маса.

Науковці вирішили змінити підхід до створення катоду. Вони використали наноструктурований гідрат ванадату натрію (NVOH) — матеріал, який зазвичай попередньо зневоднюють через побоювання, що вода погіршує його влас-

ний простір у структурі матеріалу. Це полегшує рух іонів натрію та дозволяє катоду накопичувати більшу їхню кількість, що й забезпечує зростання енергетичної щільності.

Крім того, команда тестувала гідратований NVOH як матеріал для опріснення води. Виявилось, що він працює не гірше, а подекуди й краще за традиційні електроди. У перспективі це може відкрити можливість створення систем, які водночас накопичують енергію та виробляють прісну воду, використовуючи морську воду як безпечний і доступний електроліт.

Контроверсійне рішення

■ Василь Нетудихата

Спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй із питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) закликала подавати кандидатури на премію, яку фінансує уряд Російської Федерації (РФ). На це відреагував Національний музей історії України, який закликав скасувати цю премію та не сприяти поширенню

російських наративів. «У той час, як в Україні російські ракети та дрони руйнують будівлі науково-дослідних інститутів та університетів, які гинуть українські вчені від обстрілів українських міст, у російському полоні або захищаючи Україну від російського солдата, однак найвпливовіших світових організацій нагороджує науковців грошима кривавого російського уряду», — наголосили в українській установі.

HONOR MagicPad 4

Thinner than ever
4.8mm slim design

Найтонший Android-планшет у світі

■ Андрій Підкуймуха

Компанія Honor напередодні повноцінної презентації на Mobile World Congress анонсувала планшет Honor MagicPad 4, який називає найтоншим An-

droid-планшетом у світі. Товщина пристрою становить усього 4,8 мм (без урахування виступу камери), що на міліметр менше, ніж у попереднього покоління, і навіть трохи тонше за iPad Pro (5,1 мм) і Samsung Galaxy Tab S11. MagicPad 4 оснаще-

ний новим 12,3-дюймовим OLED-дисплеєм із частотою оновлення 165 Гц. Хоча екран став дещо меншим, порівнюючи з попередником, він замінив LCD-панель на OLED, що має забезпечити кращу контрастність та якість зображення. Вага план-

шета зменшилася до 450 г. Це стало можливим завдяки новому дисплею та дещо меншому акумулятору ємністю 10100 мА·год. У комплекті передбачена швидка зарядка потужністю 66 Вт. За продуктивність відповідає процесор Qualcomm Snapdragon 8 Gen 5. Пристрій доступний у конфігураціях з оперативною пам'яттю до 16 Гб і накопичувачем до 512 Гб. Планшет отримав 13-мегапіксельну основну камеру, дев'ятимегапіксельну фронтальну камеру та вісім динаміків з підтримкою просторового звучання.

MagicPad 4 працює під керуванням MagicOS 10 на базі Android 16. Інформація про вартість і дату початку продажів наразі не розголошується.

Батарея, що зберігає потужність у тріскачій мороз

■ Роман Журба

Китайські дослідники розробили літєву батарею рідинно-твердотипного типу, яка здатна стабільно працювати за температури мінус 34 градуси за Цельсієм. За даними Китайської академії наук (CAS), після восьми годин роботи в таких умовах акумулятор зберіг більше як 85% ефективно ємності.

Розробку здійснили фахівці Далянського інституту хімічної фізики CAS, а її працює підтвердили під час випробувань на промислових дронах і в робототехнічних симуляціях, де система забезпечувала надійне

живлення без використання зовнішньої теплоізоляції.

Нова батарея поєднує спеціально розроблений низькотемпературний електроліт, рідко-твердий функціональний сепаратор і систему керування живленням на основі штучного інтелекту (ШІ). У комплексі це дозволяє стабілізувати віддачу енергії в умовах міцного морозу та мінімізувати різке падіння ємності, яке є типовим для традиційних літій-іонних акумуляторів за температур, нижчих за мінус 20 градусів за Цельсієм. Чжан Мен, керівник проекту, зазначив, що така архітектура допомагає зменшити ризик повної втрати працездатності

батареї в екстремально холодному середовищі.

Першими напрямками застосування стали промислові дрони для інспекцій, логістики й аварійного зв'язку, а також робототехніка, що працює у високогірних районах або в зимовий період. Технологія може мати особливе значення для електромобілів у регіонах зі суворим кліматом. Сучасні батареї здатні втрачати від 50 до 80% ємності за температури, нижчої за мінус 20 градусів за Цельсієм, що суттєво скорочує запас ходу та впливає на надійність. Збереження високої ємності за мінус 34 градуси за Цельсієм відкриває пер-

спективи покращення експлуатаційних характеристик електромобілів у північних широтах, однак для цього необхідні масштабування технології, додаткові перевірки безпеки й інтеграція з автомобільними системами.

Наразі розробка перебуває на демонстраційній стадії. Подальші етапи передбачають розширення виробництва й адаптацію рішення для широкого промислового та автомобільного використання. Крім транспорту, потенційними сферами застосування називають споживчу електроніку, логістичні дрони й обладнання для роботи в екстремальних погодних умовах.

■ Іван Заторський

Компанія Meta розглядає можливість додати функцію розпізнавання облич до своїх популярних розумних окулярів уже цього року. Внутрішня назва проекту — Name Tag. Ця функція дозволить власникам пристрою ідентифікувати людей навколо й отримувати про них інформацію за допомогою ШІ-помічника Meta. Проте остаточне рішення ще не ухвалено, і плани компанії можуть змінитися через потенційні ризики для

Нові окуляри Meta зможуть розпізнавати людей

безпеки та конфіденційності.

Спершу Meta планувала представити Name Tag на заході для людей із порушеннями зору, а згодом зробити функцію доступною ширшій аудиторії. Однак

від цієї ідеї зрештою відмовилися. Компанія вважає поточну політичну ситуацію у США сприятливою для запуску такої технології. Зокрема, ідеться про те, що багато громадських організацій, які могли

б активно виступити проти впровадження розпізнавання облич, зараз зосереджені на інших питаннях.

Meta ще 2021 року вивчала можливість інтеграції технології розпізнавання облич у першу версію своїх смарт-окулярів Ray-Ban Stories, створених у співпраці з брендом Ray-Ban. Тоді від реалізації відмовилися через технічні складнощі й етичні суперечки. Тепер, на тлі комерційного успіху лінійки окулярів і тіснішої взаємодії між адміністрацією США та великими технологічними компаніями, Meta повернулася до цієї ідеї.

Гороскоп

♈ Овен (21.03—20.04)

Уникайте надто імпульсивних покупок під впливом емоцій. Зверніть увагу на якість сну та стан нервової системи, адже психосоматика може нагадати про себе. Незабаром ви відчуєте приплив сил, який варто спрямувати на активний відпочинок. Самотнім доля готує яскраві знайомства, що можуть початися з інтелектуальної суперечки.

♉ Телець (21.04—21.05)

Зараз удалий час для роботи з іноземними партнерами або перегляду свого бюджету на користь довготривалих цілей. Проте додайте у свій раціон більше сезонних овочів та зменшуйте споживання кофеїну. Самотнім варто придивитися до кола друзів — там може ховатися хтось особливий. Якщо хочете серйозних змін в особистому житті, почніть із розширення свого кола спілкування.

♊ Близнюки (22.05—21.06)

Тепер можливі приємні бонуси або повернення старого боргу. Вашому мозку потрібна зміна діяльності: якщо багато працюєте інтелектуально, обов'язково додавайте до розкладу піші прогулянки. Вечірні цифрові детокси допоможуть уникнути безсоння. Уникайте таємниць, адже все приховане може вийти на поверхню. Для тих, хто шукає пару, соціальні мережі стануть головним майданчиком для перспективного флірту.

♋ Рак (22.06—23.07)

Будьте обережні з оформленням кредитів або позик, бо умови можуть виявитися не такими вигідними, як здаються. Зосередьтеся на стабільних джерелах прибутків і не намагайтеся «стрибнути вище голови». Можлива набряклість і важкість у ногах, тому контрастний душ стане вашим порятунком. Слухайте сигнали свого тіла й не соромтесь брати вихідний для перезавантаження. Якщо ви наразі самотні, зверніть увагу на людей, які поділяють ваші цінності й погляди на життя.

♌ Лев (24.07—23.08)

Вашому організму зараз критично потрібен магній і повноцінний відпочинок від галасливих компаній. Медитація або йога допоможе врівноважити бурхливу енергію і уникнути вигорання. На самотніх чекає фатальна зустріч, що змінить їхнє уявлення про ідеального партнера. Слухайте свою інтуїцію — вона безпомилково підкаже, хто ваша людина, а хто просто випадковий пасажир.

♍ Діва (24.08—23.09)

Може захотітися бунтувати, тож будьте обережні зі своїми словами й уникайте дратівливих людей. Ви навіть можете порушити правила або діяти проти них, однак пам'ятайте про наслідки. Ретельно перевіряйте фінансову звітність, щоб уникнути прикрих помилок через неувважність колег. Вам буде корисно пройти курс масажу або відвідати остеопата для зняття м'язових затисків. Тим, хто у шлюбі, варто разом знайти нове спільне хобі для зміцнення стосунків.

♎ Терези (24.09—23.10)

Намагайтесь не витратити гроші на дорогі косметичні процедур, бо

Із 19 до 25 березня

результат може вас розчарувати. Зараз чудовий час для перевірки всього організму та здачі базових аналізів. Не ігноруйте ранкову гімнастику, вона допоможе швидше залучитися в робочий ритм і тримати тіло в тонусі. Якщо ви самотні, службовий роман може стати реальністю, але будьте з цим обережні. Ви можете знайти друзів і навіть здобути популярність. Однак не обійцяйте багато тим, хто вас зраджував.

♏ Скорпіон (24.10—22.11)

Слушний час для інвестицій у саморозвиток або проекти, пов'язані з мистецтвом і дітьми. Уникайте азартних ігор та сумнівних фінансових пірамід, навіть якщо вони обіцяють швидкий прибуток. Ваш час наповнений фліртом, побаченнями та романтичними пригодами. У постійних парах настане час для додавання іскри у стосунки через спільні розваги. Пам'ятайте про свої обіцянки, але й не забувайте розслаблятися. Люди бажають вам добра.

♐ Стрілець (23.11—21.12)

На роботі намагайтесь бути максимально дипломатичними, щоб не зіпсувати стосунки з керівництвом через свою прямолінійність. Корисно буде зайнятися дихальними практиками, щоби покращити насичення крові киснем. Зверніть увагу на стан стоп — зручне взуття допоможе уникнути втоми. Самотнім варто шукати пару серед людей, із якими є спільне коріння або схожі традиції. Не дозволяйте людям псувати вам настрої сумними історіями.

♑ Козеріг (22.12—20.01)

Ваші зусилля в навчанні вже скоро дадуть плоди. Будьте обережні з технікою — можливі поломки смартфонів чи ноутбуків у період затемнення, тому зарезервуйте свої дані. Профілактика стоматологічних проблем буде дуже своєчасною. У стосунках важливо частіше виходити в люди разом, відвідувати виставки або кінотеатри, щоб змінити картинку. Якщо ви самотні, шукайте можливості для приємної розмови.

♒ Водолій (21.01—19.02)

Уникайте спонтанних витрат на гаджети, краще вкладіть гроші у власну освіту. Не соромтесь озвучити свої погляди та розкажіть про особисті успіхи. Вашій нервовій системі потрібні заспокійливі ванни зі сіллю або трав'яні чаї перед сном. Спробуйте додати в життя більше системності: сталий режим дня допоможе почуватися набагато впевненіше. Самотнім доля може подарувати зустріч з людиною, яка стане для них справжнім ментором.

♓ Риби (20.02—20.03)

Сміливо беріться за важливі завдання. Не бійтесь заявляти про себе, але фінансові операції краще відкласти. Можливі алергічні реакції на нові продукти або косметику, будьте обережні з експериментами. Найкращий відпочинок зараз — це творчість у будь-яких проявах. Може прийти як неймовірна закоханість, так і глибоке розчарування, якщо ігноруватимете реальність.

Світлана Таланова

П	А	М	А	Р	Г	О	Р	П	П
І	П	Л	У	Г	А	Т	А	Р	Е
Р	А	К	Л	А	Д	Й	О	Г	Р
К	С	Л	І	Д	С	Т	В	О	І
Г	А	Л	А	К	Т	И	К	А	О
К	А	Н	І	Г	О	Р	П	З	Д
Р	К	Р	А	К	Е	Т	А	А	И
У	Р	О	С	Е	Л	О	К	Л	К
П	І	Г	І	Б	Р	И	Д	А	А
А	Г	К	О	Н	А	Т	І	В	С

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: галактика, гібрид, гірка, гойдалка, зала, колесо, крупа, періодика, плугатар, прогін, програма, світанок, слідство, ракета. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 11: рубін.

Тисячолітня скеля із загадковими слідами

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

У східній частині штату Огайо археологи й туристи знайшли величезний піщаний валун — Петрогліф Барнсвілля, на якому налічується більш ніж сотня стародавніх різьблень і відбитків. Їхнє походження та призначення досі залишаються за-

гадкою, приваблюючи дослідників, місцевих жителів і прихильників теорій змови. Скеля слів містить зображення тварин, людей, змії, абстрактні спіралі й обличчя. Деякі висічення добре збереглися, інші пошкоджені часом і зовнішніми факторами.

Науковці тривалий час намагалися встановити авторів цих малюнків. Спершу їх пов'язува-

ли з культурою Адена (500 р. до Р. Х.), проте пізніше з'ясували, що багато елементів схожі на пам'ятки культури Мононгахела (близько 1200 року). Є ще ознаки впливу народу оджибве. Учені наголосили, що різьблення створювали корінні народи свідомо, із чітким задумом і розміщенням.

Наразі туристи й дослідники можуть бачити понад 100 різьблень. Частина зображень нагадує розтягнуті шкури тварин. Проте збереження скелі ускладнене: після 1984-го деякі малюнки були зафарбовані, а окремі камені викрадені або зруйновані природними процесами, що унеможливило достеменне датування. Попри це Петрогліф Барнсвілля залишається популярним об'єктом серед археологів і туристів, відомим ще з XIX ст.

Біля Чорнобиля зафіксували рідкісного коня

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

У Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику зафіксували, як рідкісний кінь Пржевальського вийшов із лісу й пішов дорогою напереді машини. Про це розповіли в заповід-

нику та оприлюднили фото, на якому можна побачити цю незвичайну тварину, що перетинає

автошлях. «На дорогах заповідника інколи трапляються несподівані «учасники руху», які спокійно крокують у своїх справах. Вони не поспішають, уважно дивляться і ніби перевіряють: чи всі їдуть обережно. Тож пригальмуйте, усміхніться і пам'ятайте — тут дорога для тварин», — ідеться в повідомленні.